

ที่เห็นคดีของประธานาธิบดีตอบ ทพจพของกำจั้น ผู้ใหญ่บ้าน ในกรณี 'ธง' ร่วม
ทางนครเมืองของชุมชน & ที่ศึกษาเฉพาะกรณี ดังประเด็นกฎหมาย
ของหน่วยงานโครงสร้างราชการ

อภิวาทย์ ขวัญแดง

ศาสตราจารย์พิเศษ อภิชาติ ศรีสกุลวงศ์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
จากงานวิจัยรัฐศาสตรบัณฑิตของ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๓

ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลนาหมอบุญ
จังหวัดนครศรีธรรมราช

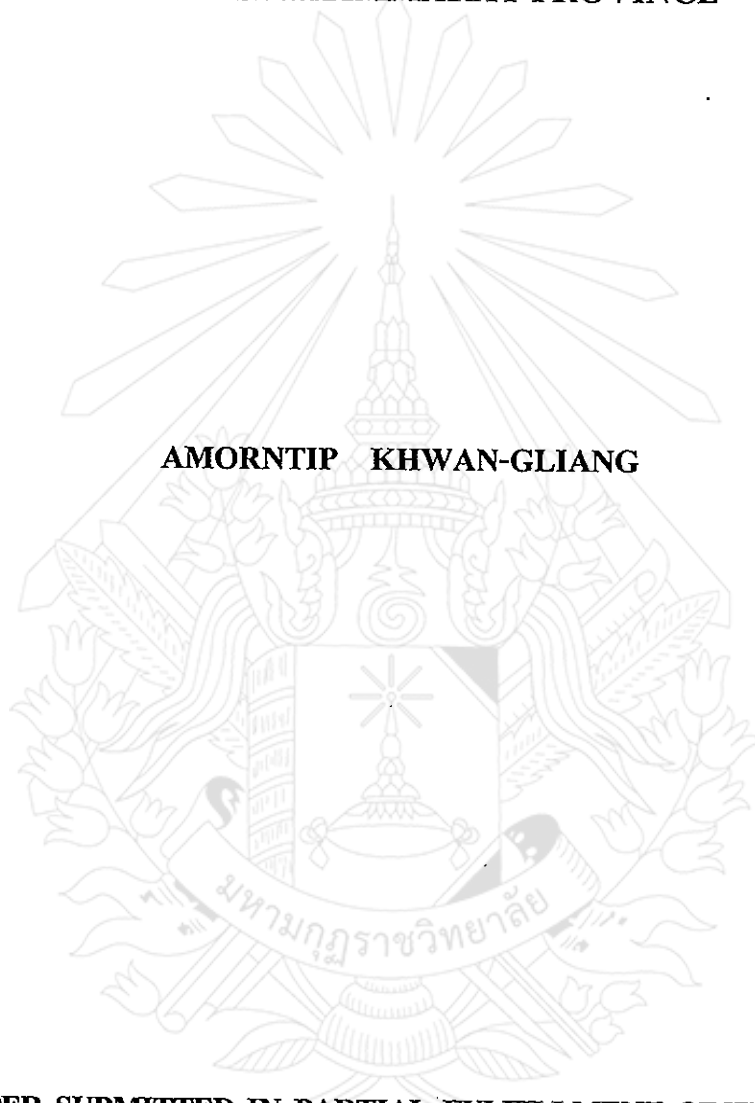

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๓

B 13346

**THE ATTITUDE OF PEOPLE TOWARD THE ROLES OF KAMNAN AND VILLAGE
HEAD MAN IN COMMUNITY'S POLITICAL PARTICIPATION : A CASE
STUDY OF NAMORBUN SUB-DISTRICT, JULAPORN DISTRICT,
NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE**

AMORNTIP KHWAN-GLIANG

A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS

FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS

DEPARTMENT OF GOVERNMENT

GRADUATE SCHOOL

MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

B.E.2553 [2010]

หัวข้อสารนิพนธ์ : ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลนาหมอบุญ จังหวัดนครศรีธรรมราช

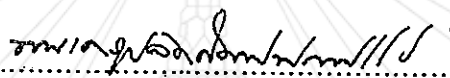
ชื่อนักศึกษา : อมรทิพย์ ขวัญเกลี้ยง

สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร. กันตภณ หนูทองแก้ว

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ดร. ประยงค์ ชูรักษ์

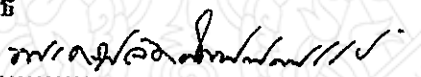
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

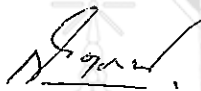
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

คณะกรรมการข้อสารนิพนธ์

ประธานกรรมการ

(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ดร. กันตภณ หนูทองแก้ว)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ดร. ประยงค์ ชูรักษ์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. สุกิจ ชัยมุสิก)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เดชชาติ ตรีทรัพย์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : The Attitude of People Toward The Roles of Kamnan and Village Head Man in Community's Political Participation : A Case Study of Namorbun Sub-district, Julaporn District, Nakhon Si Thammarat Province

Student's Name : Amornpip Khwan-gliang

Department : Government

Advisor : Dr. Kantaphon Nuthongkaew

Co - Advisor : Dr. Prayong Choorak

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree

P. Sampipattanaviriyajarn
..... Dean of Graduate School
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

Thematic Committee

P. Sampipattanaviriyajarn
..... Chairman
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

K. Nuthongkaew
..... Advisor
(Dr. Kantaphon Nuthongkaew)

P. Churak
..... Co - Advisor
(Dr. Prayong Churak)

S. Chaimusik
..... Member
(Asst. (Emeritus) Prof. Dr. Sukit Chaimusik)

D. Treesap
..... Member
(Asst. Prof. Dr. Detchat Treesap)

Thematic Title : **The Attitude of People Toward The Roles of Kamnan and Village Head Man in Community's Political Participation : A Case Study of Namorbun Sub-district, Julaporn District, Nakhon Si Thammarat Province**

Student's Name : **Amorntip Khwan-gliang**

Department : **Government**

Advisor : **Dr. Kantaphon Nuthongkaew**

Co - Advisor : **Dr. Prayong Choorak**

Academic Year : **B.E. 2552 (2009)**

ABSTRACT

The objectives of this thematic paper were as follows : 1) To study the attitude of people towards the roles of Kaman and village head man in community's political participation of Namorbun sub-district, Nakhon Si Thammarat province. 2) To study problems and resolutions of the roles of Kaman and village head man concerning promotion of political participation of community, Namorbun sub-district, Nakhon Si Thammarat province, the population were the people who were living in Namorbun sub-district, sample size by Krejcie and Morgan's table, got the sample at the number of 361 persons, the data collective instrument was questionnaire, both closed and open end. The data analysis was carried out by package computer program, which were as follows, frequency, percentage, arithmetic mean, and standard deviation.

The results of research were founds as follows :

The attitude of people towards the roles of Kaman and village head man in community's political participation of Namorbun sub-district, Nakhon Si Thammarat province found that by including was at moderate level, when identified in terms of genders, ages, degree of educations, and social group found that there were at moderate level, when considered in each aspect found that Kamna and village head man's roles aspect was at the highest level, and the political participation promotion of community was at lowest level.

The suggestion concerning problem and resolution of the role of Kaman and village head man in political participation at community, they had recommended that, some of Kaman and village head man were not spread and talking about political head man were not play a vital role to conflict between and they had suggested that, Kaman and village head man should be spread of

political news to people, to promote people for following of political news and should be improve their roles to be more sufficiency in compromise of local conflict and to take care of people more and more.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จเรียบร้อยลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พระเทพวินยาภรณ์ รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช พระเทพสิริโสภณ พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สุกิจ ชัยมุสิก และ ดร. ส่งศรี ชมภูวงศ์ ที่มีความเมตตากรุณาให้ความรู้ความเข้าใจตลอดจนคำปรึกษาต่างๆ ด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณ ดร. กันตภณ หนูทองแก้วอาจารย์ที่ปรึกษา และดร. ประยงค์ ชูรักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการทำสารนิพนธ์ ฉบับนี้ อีกทั้งได้สละเวลาในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเมตตาแก่ผู้วิจัยตลอดมา ขอขอบคุณ ดร. ส่งศรี ชมภูวงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เฉลชาติ ตริทรัพย์ และดร.ยุทธนา ปรานิต ในฐานะทั้ง 3 ท่านได้อนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบแบบสอบถาม และได้ให้คำแนะนำอย่างดียิ่ง ในการจัดทำแบบสอบถามและการจัดทำสารนิพนธ์

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราชทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ดูแลช่วยเหลือในด้านเอกสารการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครองทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนนักศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครองทุกท่าน ที่กรุณาให้กำลังใจรวมทั้งความห่วงใยที่มอบให้ผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบพระคุณกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย และขอขอบคุณประชาชนในตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราชทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบความดีทั้งหมดนี้แต่บิดามารดา และครู - อาจารย์ อันเป็นที่เคารพสูงสุด รวมทั้งเพื่อน ๆ ที่ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดจน ผู้มีพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

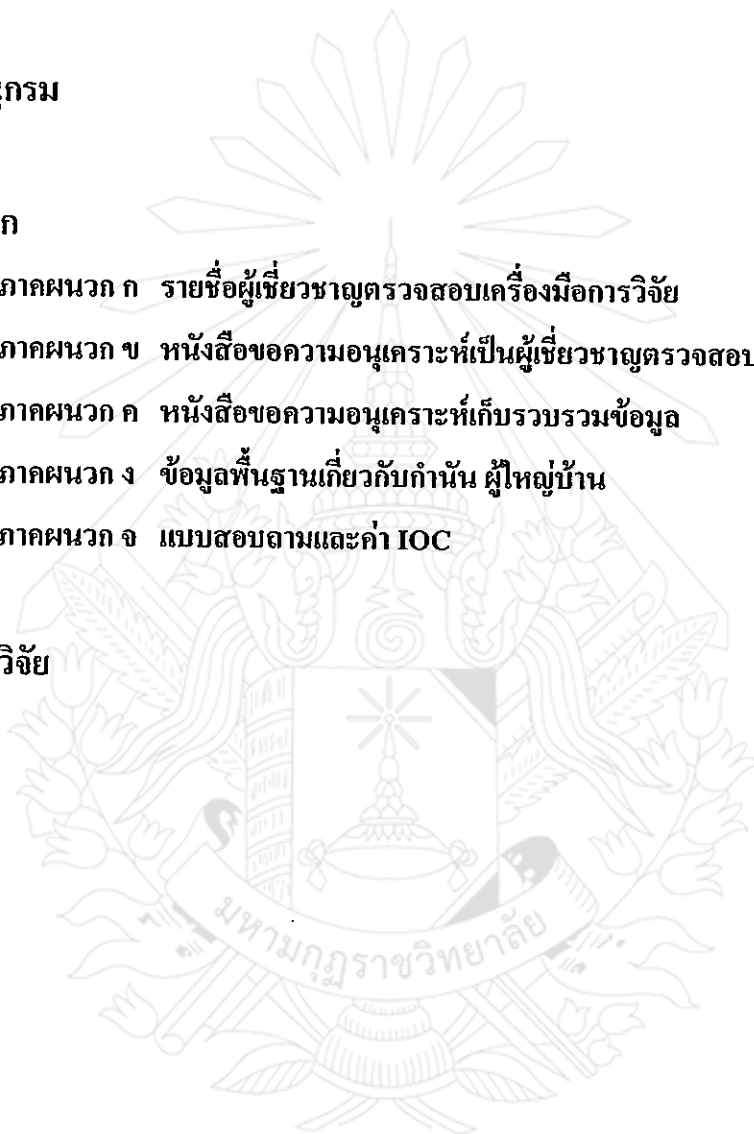
อมรทิพย์ ขวัญเกลี้ยง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภูมิ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชน	6
2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	9
2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน	18
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน	22
2.5 บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	27
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
2.7 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	35
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	37
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37

		๓
	3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง	38
	3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	38
	3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	39
	3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
	3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	40
	3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	41
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
	4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
	4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	43
	4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
	ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	44
	ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญ อำเภोजุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช	46
	ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญ อำเภोजุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และกลุ่มทางสังคม	51
	ตอนที่ 4 ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญ อำเภोजุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช	76
บทที่ 5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	78
	5.1 สรุปผลการวิจัย	79

	๗
5.2 อภิปรายผล	82
5.3 ข้อเสนอแนะ	89
5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	89
5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	90
บรรณานุกรม	91
ภาคผนวก	94
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย	95
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	97
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	101
ภาคผนวก ง ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	103
ภาคผนวก จ แบบสอบถามและค่า IOC	107
ประวัติผู้วิจัย	117

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ	44
ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ	44
ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา	45
ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มทางสังคม	45
ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม	46
ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน	47
ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน	49
ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชนโดยรวม ที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ	51
ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชนด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน ที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ	52

<p>ตารางที่ 4.10</p>	<p>แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชน ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ที่มีต่อ บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม เพศ</p>	<p>54</p>
<p>ตารางที่ 4.11</p>	<p>แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชน โดยรวม ที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของชุมชนตำบลนาหมอบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรี - ธรรมราช จำแนกตามอายุ</p>	<p>57</p>
<p>ตารางที่ 4.12</p>	<p>แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชน ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน ที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ</p>	<p>58</p>
<p>ตารางที่ 4.13</p>	<p>แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชน ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ที่มีต่อ บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม อายุ</p>	<p>60</p>
<p>ตารางที่ 4.14</p>	<p>แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชน โดยรวม ที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของชุมชนตำบลนาหมอบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรี - ธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา</p>	<p>63</p>
<p>ตารางที่ 4.15</p>	<p>แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชน ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน ที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา</p>	<p>64</p>

ตารางที่ 4.16	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชน ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา	66
ตารางที่ 4.17	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชน โดยรวม ที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรี - ธรรมราช จำแนกตามกลุ่มทางสังคม	69
ตารางที่ 4.18	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชน ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน ที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามกลุ่มทางสังคม	70
ตารางที่ 4.19	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชน ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามกลุ่มทางสังคม	73
ตารางที่ 4.20	แสดงค่าความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช	76
ตารางที่ 4.21	แสดงค่าความถี่แนวทางแก้ไขบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช	77

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยนั้น ประชาชนเป็นส่วนสำคัญที่สุดที่จะทำ
ให้กลไกทางการเมืองทำงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุณสมบัติที่สำคัญของประชาชนที่จะเอื้อ
ประโยชน์ต่อการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ ความสนใจและความกระตือรือร้นของ
ประชาชนที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ดังนั้นการเปิดโอกาสให้
ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครองอย่างกว้างขวาง จึงมีผลต่อการ
พัฒนาการเมืองระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคง และมีประสิทธิภาพการออกเสียงเลือกตั้งและการ
เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การปกครอง จึงนับเป็นกิจกรรมทางการเมืองลักษณะหนึ่ง
ที่ประชาชนจะได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่มากนัก

จากการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา ประชาชนไม่ค่อยได้ให้ความสนใจต่อสิทธิ บทบาทของ
ตนเกี่ยวกับกระบวนการเลือกตั้งเท่าที่ควร เนื่องจากประชาชนยังไม่เข้าใจหรือเล็งเห็นถึงประโยชน์
ของการปกครองแบบประชาธิปไตยในระดับประเทศซึ่งคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัว แต่ในบางพื้นที่
ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองโดยการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยได้รับการชักชวนหรือ
โน้มน้าวจากผู้นำชุมชน เนื่องจากผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในชุมชนให้
เป็นตัวแทนของชุมชนในการติดต่อ หรือประสานงานกับหน่วยราชการ องค์กร และหน่วยงาน
ต่าง ๆ อีกทั้งยังเป็นบุคคลซึ่งประชาชนในชุมชนสามารถที่จะขอรับการช่วยเหลือในปัญหาความ
เดือดร้อนต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

ในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านโครงสร้างทางการเมืองระดับตำบล หมู่บ้าน มี
กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้าการปกครองในเขตตำบล และหมู่บ้านโดยตรง ดังนั้น จึงถือได้ว่า
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นตัวแทนหรือผู้นำของประชาชนในชุมชนอย่างแท้จริง บทบาทของกำนัน
ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นบุคคลที่ประชาชนให้ความเชื่อถือ และมอบความไว้วางใจให้เป็นตัวแทนของ
ชุมชนจึงมีบทบาทต่อวิถีความเป็นอยู่โดยทั่วไปของประชาชนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับ
การดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนในเรื่องต่าง ๆ เช่น การเจ็บป่วย การทำมาหากิน การศึกษา
ของบุตรหลาน ภัยอันตรายต่าง ๆ เช่น โจรผู้ร้าย อุทกภัย वादภัย เป็นต้น นอกจากนี้บทบาทที่
สำคัญของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในฐานะผู้นำท้องถิ่นอีกบทบาทหนึ่งก็คือ การเป็นผู้นำในการพัฒนา

ท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม การพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาทางการเมือง ดังจะเห็นได้ว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทในการทำงานให้กับแทบทุกกระทรวง ทบวงกรม ในบรรดาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในฐานะที่เป็นผู้นำชุมชนที่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้มีอิทธิพลอย่างสูงต่อประชาชนในชุมชนก็คือ การทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานหรือตัวแทนของประชาชนในการติดต่อกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ เพื่อช่วยแก้ปัญหาที่ ประชาชนในชุมชนประสบอยู่ นอกจากนี้บทบาทที่สำคัญของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอีกประการหนึ่งก็คือ การทำหน้าที่เป็นผู้นำ ชักชวน โน้มน้าวใจให้ประชาชนในชุมชนมีความสนใจในทางการเมือง และมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง โดยเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารจังหวัด การเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น นอกจากนี้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังทำหน้าที่ในการเป็นผู้ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับบ้านเมืองทั้งในเรื่องเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ งานราชการต่าง ๆ มาเผยแพร่ให้ประชาชนในชุมชนทราบ บางครั้งก็ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานกับทางราชการในการฝึกอบรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดฝึกอบรมความรู้ทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีความรู้ในเรื่องรูปแบบการปกครองระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับชาติ และจะได้สามารถเข้าไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น รับสมัครเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือไปฟังคำอภิปรายต่าง ๆ ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งมาอภิปราย เพื่อชี้แจงนโยบายหรือแนะนำในบางครั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอาจเป็นผู้ดำเนินการเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ให้กับประชาชนที่ตนควรมีส่วนร่วมกับรัฐด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นผู้มีอิทธิพลในการชี้นำประชาชนในชุมชน เกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจ หรือการชักจูงโน้มน้าวให้คนใน ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองไม่ว่าจะเป็น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองหนึ่งพรรคการเมืองใด ซึ่งส่วน ผลต่อการได้รับเลือกตั้งและได้เข้าไปมีบทบาทในการจัดตั้งรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศตามระบอบประชาธิปไตยในที่สุด บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจึงมีผลกระทบต่อควรมีส่วนร่วมในทางการเมืองของชุมชน ซึ่งส่งผลต่อเนื่องกับการพัฒนาการของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

การพิจารณาถึงบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ดังกล่าวข้างต้น จะสามารถพิจารณาได้จากทัศนคติของประชาชนต่อเรื่องดังกล่าว แต่ในระยะเวลาที่ผ่านมาไม่ปรากฏว่ามีการศึกษาเรื่องดังกล่าวในท้องที่ตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัด นครศรีธรรมราช และจะเป็นได้ว่าในท้องที่ตำบลนาหมอบุญ เมื่อมีการชุมนุมหรือมีกิจกรรมด้านการเมืองต่าง ๆ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มักมีบทบาทในการชักนำ สนับสนุนให้ประชาชนเข้าร่วม

กิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองเสมอ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะได้ศึกษาถึงทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน

1.2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2.2 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ และมีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2550 จำนวน 4,610 คน

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ดังนี้

- ด้านบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในชุมชน
- ด้านบทบาทเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน

1.3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ พื้นที่ตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ทำให้ทราบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.4.2 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในชุมชนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.4.3 สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้เป็นข้อมูลในส่งเสริมบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนต่อไป

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกส่วนตัวของประชาชนที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับบทบาทในชุมชนและบทบาทเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน

บทบาท หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457

บทบาทในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน หมายถึง การที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้มีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ในด้านต่อไปนี้

ด้านบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในชุมชน หมายถึง การที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานกับทางราชการ การรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่น การดูแลทุกข์สุขของประชาชนในทุก ๆ ด้าน การติดต่อขอความช่วยเหลือจาก ส.ส. และ สจ. การเป็นผู้นำชุมชน การให้คำปรึกษาปัญหาในเรื่องต่าง ๆ เช่น เจ็บป่วย การศึกษาของลูกประชาชน การเป็นผู้นำให้ประชาชนทำการพัฒนาท้องถิ่น การบำรุงและส่งเสริมอาชีพของประชาชน การไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างราษฎรในท้องถิ่น การทำหน้าที่เป็นผู้เชื่อมผลประโยชน์ระหว่างนักการเมืองระดับชาติ (ส.ส.) และท้องถิ่น กับประชาชน

ด้านบทบาทเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน หมายถึง การกระตุ้นเตือนให้ประชาชนสนใจต่อข่าวสารทางการเมือง การชี้แนะให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ทางการเมือง การให้ความร่วมมือกับทางราชการในการเผยแพร่ความรู้ทางด้านปกครองแบบประชาธิปไตยแก่ประชาชน การเปิดโอกาสให้ประชาชนวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ การติดตามข่าวสารเกี่ยวกับบ้านเมืองทั้งในเรื่องเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ การชักจูงให้ชาวบ้านไปร่วมฟังการณรงค์หาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. สจ. อบต. และการเป็นผู้นำให้ชาวบ้านเรียกร้องต่อทางราชการ

กำนัน หมายถึง ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรที่อยู่ในเขตตำบลตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457

ผู้ใหญ่บ้าน หมายถึง ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรที่อยู่ในเขตหมู่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ 2457

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง

ชุมชน หมายถึง หมู่บ้าน ตำบล ในเขตตำบลนาหมอนบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 เพศ คือ
1) เพศชาย และ 2) เพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ
1) อายุต่ำกว่า 35 ปี และ 2) อายุ 35 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับ
นี้ แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี และ 2) สูงกว่าปริญญาตรี

กลุ่มทางสังคม หมายถึง กลุ่มทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้
แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) คณะกรรมการหมู่บ้าน และ 2) บุคคลทั่วไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะคิดของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน มีนักทฤษฎี นักวิชาการและนักปกครองหลายท่านได้ศึกษาและให้ทัศนะไว้มากมาย ซึ่งสามารถใช้เป็นกรอบนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษารังนี้ได้ สำหรับเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงเกี่ยวกับการเลือกตั้ง นั้น ปรากฏว่ามีผู้ศึกษาวิจัยมาก่อนอย่างแพร่หลาย ดังนั้นผู้วิจัย จึงได้ประมวลและเสนอแนวความคิด เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็นหัวข้อต่าง ๆ ได้ ดังนี้

- 2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชน
- 2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
- 2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
- 2.5 บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชน

2.1.1 ความหมายของทัศนคติ

ทัศนคติ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Attitude เป็นศัพท์ทางจิตวิทยาทางการศึกษา เป็นความเชื่อ ความรู้สึก มีผู้ให้ความหมายของทัศนคติ พอสรุปได้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของทัศนคติว่า “ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกส่วนตัวที่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งของบุคคลหนึ่ง เป็นคำสมาสระหว่างคำว่า ทัศนะ ซึ่งแปลว่าความเห็น กับคติ ซึ่งแปลว่า แบบอย่าง หรือลักษณะ เมื่อรวมกันแล้วจึงได้ความหมายว่า ลักษณะของความเห็น ความหมาย และลักษณะของทัศนคติ”¹

¹ราชบัณฑิตยสภา, พจนานุกรมไทยฉบับเยาวชนไทย, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2521), หน้า 337.

ลัดดา กิตติวิภาค ได้อธิบายการเกิดทัศนคติไว้ 5 ประการคือ

1. เกิดจากการเรียนรู้ ได้แก่ การบอรรรมเลี้ยงดูจากครอบครัวหรือการเลียนแบบ เป็นการถ่ายทอดทัศนคติจากบุคคลที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องทั้งโดยตรงและโดยอ้อม
2. เกิดจากประสบการณ์ที่สะสมกันมาของบุคคล ซึ่งเป็นการประสบพบด้วยตนเอง อาจจะเป็นด้านดีหรือไม่ดี สิ่งทีประสบ หรือพบจะมีผลต่อทัศนคติของบุคคลดังกล่าวในเวลาต่อมา
3. เกิดจากประสบการณ์ที่เป็นผลให้เรাজจำไปนาน เป็นประสบการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นทันทีทันใด หรือเกิดขึ้นอย่างไม่น่าเชื่อว่าจะเป็นไปได้
4. เกิดจากบุคลิกภาพ เป็นบุคลิกภาพส่วนตัวของบุคคลนั้นที่เป็นลักษณะพิเศษ
5. เกิดจากสื่อมวลชนต่าง ๆ การเสนอข่าว หรือข้อมูลต่าง ๆ ของสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น ล้วนมีอิทธิพลต่อทัศนคติของบุคคลแทบทั้งสิ้น²

Rose ได้ให้ความหมายว่า ทัศนคติ หมายถึง ผลจากการที่คนเราได้รับมา โดยผ่านกระบวนการอบรมกล่อมเกลา (Socialization) ซึ่งเป็นผลจากการที่บุคคลมีโอกาสเรียนรู้จากสังคมและสภาพแวดล้อม แล้วรับเอาผลการเรียนรู้ดังกล่าวมาเป็นเครื่องกำหนดแนวทางในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ซึ่งก็คือการมีทัศนคติ แม้ว่าบุคคลจะอยู่ในสังคมเดียวกัน แต่มีทัศนคติต่างกันได้ เพราะโอกาสในการเรียนรู้ต่างกัน ทำให้มีพฤติกรรมต่างกัน

Kretch and Crultahfield ได้กล่าวว่า ทัศนคติ คือ ลักษณะของการรวมตัวอย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างแรงจูงใจ อารมณ์ การรับรู้ การยอมรับ และความคิด ความเข้าใจของบุคคลแต่ละคน

Kretch and Crultahfield ได้กล่าวว่า ทัศนคติ คือ ลักษณะของการรวมตัวอย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างแรงจูงใจ อารมณ์ การรับรู้ การยอมรับ และความคิด ความเข้าใจของบุคคลแต่ละคน

สรุปได้ว่า ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกตอบสนอง ดี ไม่ดี พอใจ ไม่พอใจ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยเหมาะสม ไม่เหมาะสม ที่มีต่อสิ่งเรานั้น อย่างไม่มีอคติ ยุติธรรม และโปร่งใส

2.1.2 องค์ประกอบของทัศนคติ

การที่บุคคลจะมีทัศนคติต่อสิ่งใด สิ่งหนึ่ง จะต้องมียองค์ประกอบเป็นขั้นตอนซึ่งองค์ประกอบของทัศนคติ มี 3 ประการ

²ลัดดา กิตติวิภาค, ทัศนคติสังคมเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : แสงจันทร์การพิมพ์, 2528), หน้า 15.

1. องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้านั้น ๆ เพื่อเป็นเหตุผลที่จะสรุปความและรวมเป็นความเชื่อหรือช่วยในการประเมินสิ่งเร้านั้น ๆ

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ (Affective Component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเร้า ต่างเป็นผลต่อเนื่องมาจากการที่บุคคลประเมินผลสิ่งเร้านั้นแล้วว่า พอใจหรือไม่พอใจ ต้องการหรือไม่ต้องการ ดีหรือเลว

องค์ประกอบทั้งสองด้านนี้มีความสัมพันธ์กัน ทักษคติบางอย่างจะประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจมาก แต่ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านความรู้สึกและอารมณ์น้อย แต่ทัศนคติบางอย่างมีลักษณะตรงกันข้าม ตัวอย่างเช่น ทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ จะมีองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจสูง แต่องค์ประกอบด้านความรู้สึกหรืออารมณ์จะต่ำ ส่วนทัศนคติทางนิยมแพชชั่นเสื้อผ้า จะมีองค์ประกอบด้านความรู้สึกหรืออารมณ์สูง แต่องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจต่ำ ด้วยเหตุนี้จึงอยู่ที่ครูเน้นองค์ประกอบด้านใดเป็นสำคัญ และเหมาะสมกับธรรมชาติของการเรียนรู้

3. องค์ประกอบพฤติกรรม (Behavioral Components) เป็นองค์ประกอบทางด้านความพร้อม หรือความโน้มเอียงที่บุคคลจะประพฤติปฏิบัติหรือตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทิศทางที่จะสนับสนุนหรือคัดค้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อหรือความรู้สึกของบุคคลที่ได้จากการประเมินผลพฤติกรรมที่คิดจะแสดงออกมา จะสอดคล้องกับความรู้สึกที่มีอยู่ เช่น คนที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อศาสนา ก็จะไม่สนใจเข้าวัดฟังธรรมหรือผู้ที่มีเจตคติต่อการเรียนดี ก็พยายามที่จะเรียนให้ดีและสูงขึ้นไป³

สรุปได้ว่า ทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่ง สิ่งใดหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใด จะต้องประกอบด้วย 3 องค์ประกอบนี้เสมอ แต่จะมีปริมาณมากน้อยแตกต่างกันไป โดยปกติบุคคลมักแสดงพฤติกรรมในทิศทางที่สอดคล้องกับทัศนคติที่มีอยู่ แต่ก็ไม่เสมอไปทุกกรณีในบางครั้งเรามีทัศนคติอย่างหนึ่ง แต่ก็ไม่ได้แสดงพฤติกรรมตามทัศนคติที่มีอยู่ เช่น ทัศนคติที่ไม่ดีต่อเพื่อนบางคน จนอยากจะแกล้ง แต่ทำไม่ได้เพราะเป็นสิ่งที่จะถูกตำหนิได้

2.1.3 คุณลักษณะของทัศนคติ

ทัศนคติจะมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ ทัศนคติเกิดจากประสบการณ์ สิ่งเร้าต่าง ๆ รอบตัวบุคคล การอบรมเลี้ยงดู การเรียนรู้ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดทัศนคติ แม้ว่าประสบการณ์

³ทรงพล ภูมิพัฒน์, จิตวิทยาสังคม, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ SR printing, 2541), หน้า 135.

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

เมื่อบุคคลมีสถานภาพใด ย่อมแสดงบทบาทให้สอดคล้องกับสิ่งที่สังคมคาดหวังสถานภาพ เป็นโครงสร้างของสังคม ส่วนบทบาทเป็นพฤติกรรมของสังคม ของบุคคล ดังนั้น บุคคลควรเข้าใจในใจในบทบาท ของตนเป็นอย่างดี

2.2.1 ความหมายของ บทบาท (Role)

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ ได้กล่าวถึง บทบาท (Role) ว่าจะต้องพูดถึงคำอีก 2 คำ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคำว่าบทบาท คือ คำว่า “สถานภาพ” และ “ตำแหน่ง” ควบคู่กันไปเสมอ ดังนี้

สถานภาพ (Status) หมายถึง ตำแหน่งที่เป็นนามธรรม กำหนดขึ้นด้วยโครงสร้างทางสังคม หรือเป็นชื่อต่างๆ ของตำแหน่งที่บุคคลในสังคมกำหนดขึ้นเพื่อแยกประเภทหน้าที่รับผิดชอบแตกต่างกันไป บทบาทแบ่งได้ 2 ประเภท

1. สถานภาพโดยกำเนิด เป็นตำแหน่งที่ติดตัวบุคคลมาตั้งแต่เกิด เป็นสถานภาพคงที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ เช่น เพศชาย - หญิง เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ เป็นต้น

2. สถานภาพโดยได้รับจากสังคม เป็นตำแหน่งที่ไม่ได้รับมาตั้งแต่เกิด แต่ได้รับในภายหลังจากการอยู่ในสังคมนั้น ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ไม่คงที่ เช่น เป็นพ่อ แม่ เป็นลูก เป็นพี่ น้อง เป็นหัวหน้า เป็นครู เป็นแพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา เป็นต้น

ตำแหน่ง (Position) หมายถึง สถานภาพโดยรับจากสังคมนั้น กล่าวคือ สิ่งที่สังคมกำหนดว่า ตำแหน่งนั้นๆ ต้องมีอำนาจ หน้าที่ความรับผิดชอบหรือต้องประพฤติปฏิบัติอย่างไรบ้าง เช่น ครู ทำหน้าที่สอนหนังสือ แพทย์ทำหน้าที่รักษากันไข้ เป็นต้น⁴

คำว่า บทบาท นั้นมีความหมายดังนี้

พิศวง ธรรมพันทา ได้ให้ความหมายว่า บทบาท “เป็นการปฏิบัติหน้าที่หรือการแสดงออกตามความคิดหรือคาดหวังเมื่ออยู่ภายใต้สถานการณ์ทางสังคม โดยถือเอาฐานะหรือหน้าที่ทางสังคมเป็นมาตรฐาน”⁵

ชุตตา จิตพิทักษ์ ได้กล่าวว่า จากความเห็นโดยทั่วไปบทบาทอาจพิจารณาได้ 2 ความหมายคือ

1. พิจารณาในด้านโครงสร้างทางสังคม บทบาท หมายถึง ตำแหน่งทางสังคมที่มีชื่อเรียกต่างๆ ซึ่งแสดงลักษณะโดยคุณสมบัติ และกิจกรรมของบุคคลที่ครองตำแหน่งนั้น

⁴กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ, จิตวิทยาสังคมภาควิชาแนะแนวและ จิตวิทยาการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2527), หน้า 49.

⁵พิศวง ธรรมพันทา, สังคมวิทยาเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2523), หน้า 61.

2. พิจารณาในด้านการกระทำต่อกันหรือสัมพันธ์ทางสังคมบทบาท จึงหมายถึง ผลสืบเนื่องที่มีแบบแผนของการกระทำเกิดจากการเรียนรู้ของบุคคลที่อยู่ในสถานภาพการปฏิสัมพันธ์กัน⁶

สงวนศรี วิรัชชัย ได้กล่าวว่า ถ้าจะพิจารณาให้ลึกซึ่งจะพบว่าบทบาทมี 5 ลักษณะ คือ

1. บทบาทตามที่กำหนด หมายถึง บทบาทที่สังคม กลุ่ม หรือองค์การ กำหนดไว้ว่าเป็นรูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่งต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคม กลุ่ม หรือองค์การนั้นๆ

2. บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวัง หมายถึง บทบาท หรือรูปแบบของพฤติกรรม ที่ผู้เกี่ยวข้องคาดหวังว่าผู้อยู่ในตำแหน่งจะถือปฏิบัติ

3. บทบาทความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลอยู่ในตำแหน่งคิดและเชื่อว่าเป็นบทบาทของตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่

4. บทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้อยู่ในตำแหน่งได้ปฏิบัติ หรือแสดงออกมาให้เห็น ซึ่งมักจะเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง

5. บทบาทที่ผู้อื่นรับรู้ หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมที่ผู้อื่นได้รับทราบเกี่ยวกับ การปฏิบัติบทบาทของผู้อยู่ในตำแหน่ง ซึ่งมักจะมีการเลือกรับรู้ และรับรู้ที่ผิดไปจากความเป็นจริงได้

จิรพรรณ กาญจนจิตรรา ได้ให้ความหมายของบทบาท ว่าเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ ซึ่งบุคคลนั้นมีตำแหน่ง หรือสถานะทางสังคม ซึ่งอาจแบ่งบทบาททางสังคมออกเป็น 2 ประการ คือ บทบาทตามความคาดหวัง (Role Expectation) และบทบาทที่ปฏิบัติจริง (Role Behavior) บทบาทตามความคาดหวังเป็นแบบพฤติกรรมซึ่งบุคคลนั้นต้องปฏิบัติตามฐานะและตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่ ส่วนบทบาทที่ปฏิบัติจริงนั้น คือพฤติกรรมที่บุคคลดำรงตำแหน่งทางสังคมต้องปฏิบัติจริง⁷

ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์ ได้กล่าวว่า “บทบาทเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกันระหว่างบุคคลกับองค์การ และแสดงถึงพฤติกรรมของคนในองค์การที่คาดว่าจะแสดงออก”⁸

⁶ชูดา จิตพิทักษ์, สังคมวิทยาและวัฒนธรรมไทย, (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2528), หน้า 81.

⁷สงวนศรี วิรัชชัย, จิตวิทยาสังคมเพื่อการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศึกษาพร, 2527), หน้า 23-24.

⁸จิรพรรณ กาญจนจิตรรา, การพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2531), หน้า 48.

⁹ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์, พฤติกรรมบุคคลในองค์การ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2526), หน้า 91.

พิศวง ธรรมพันธ์ ได้ให้ความหมายของ บทบาทว่า “เป็นการปฏิบัติหน้าที่หรือการ แสดงออกตามความคิด หรือความคาดหวัง เมื่ออยู่ภายใต้สถานการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่ง โดยถือเอา ฐานะหรือหน้าที่ทางสังคมของผู้ดำรงตำแหน่งเป็นมูลฐาน”¹⁰

ไพบุลย์ ช่างเรียน ได้กล่าวว่าบทบาท โดยทั่วไปพิจารณาจากความหมาย 2 นัย นัยแรก พิจารณาโครงสร้างทางสังคม บทบาทก็จะหมายถึงตำแหน่งทางสังคมที่มีชื่อเรียกต่างๆ กัน ซึ่ง แสดงลักษณะโดยคุณสมบัติและกิจกรรมของบุคคลที่ครองตำแหน่งนั้น ๆ อีกนัยหนึ่งพิจารณาใน ด้านการแสดงบทบาท หรือการปะทะสังสรรค์ทางสังคม บทบาทก็จะหมายถึง ผลสืบเนื่องที่มี แบบแผนของการกระทำที่เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคลที่อยู่ในสภาพแห่งการปะทะสังสรรค์¹¹

สมยศ นาวิการ ได้ให้ความหมายของบทบาทว่า “เป็นแบบของพฤติกรรมโดยขอบเขต ของบทบาทเหล่านี้จะกำหนดไว้ในคำบรรยายลักษณะงานและนโยบายอย่างเป็นทางการและ ขอบเขตของบทบาทอาจเป็นที่เข้าใจอย่างไม่เป็นทางการก็ได้”¹²

สุชา จันท์ธอม และสุรางค์ จันท์ธอม ได้ให้นิยามของบทบาทว่า “เป็นสิ่งที่บุคคลใน สภาพต่างๆ กระทำนั้น คือเมื่อสังคมได้กำหนดสิทธิ และหน้าที่ไว้ให้ในสถานภาพใด บุคคลใน สถานภาพนั้นๆ จะต้องประพฤติหรือปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้”¹³

อุทัย หิรัญโต ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า “บทบาทการปฏิบัติหน้าที่หรือการ แสดงออกของคนที่คนอื่นคาดคิดหรือคาดหวังว่าเขาจะกระทำอย่างนั้นก็คือการเอาฐานะและหน้าที่ ทางสังคมของเขาเป็นมูลฐาน”¹⁴

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 62

¹¹ ไพบุลย์ ช่างเรียน, สารานุกรมศัพท์ทางสังคม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2526), หน้า 27.

¹² สมยศ นาวิการ, การพัฒนาองค์การและการจูงใจ, (กรุงเทพมหานคร : สยามการพิมพ์, 2521), หน้า 13.

¹³ สุชา จันท์ธอม และสุรางค์ จันท์ธอม, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แพรววิทยา, 2520), หน้า 46.

¹⁴ อุทัย หิรัญโต, สังคมวิทยาประยุกต์, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2529), หน้า 120.

2.2.2 บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในชุมชน

บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งสามารถจำแนกออกมาได้เป็น 10 หมวด สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร

ในการปกครองระดับตำบล หมู่บ้านนั้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ที่ได้รับเลือกจากราษฎรให้ทำหน้าที่ปกครองดูแลทุกข์สุขราษฎร นอกจากนั้นในฐานะที่กำนันก็ดี ผู้ใหญ่บ้านก็ดีเป็นบุคคลที่อยู่ในท้องที่รู้จักคุ้นเคยกับสภาพท้องที่ และรู้ความต้องการ ฐานะปัญหาของท้องถิ่นเป็นอย่างดี กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหา ปิดเป่าความเดือดร้อนแก่ราษฎรและพัฒนาความเจริญให้กับท้องถิ่นในฐานะเป็นตัวกลางระหว่างรัฐบาลกับราษฎรอำนาจหน้าที่ในการปกครองราษฎร ประกอบด้วย

- ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ปกครองบรรดาราษฎรที่อยู่ในเขตหมู่บ้าน (มาตรา 10)

- ผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้าของราษฎรในหมู่บ้านของตน มีหน้าที่และอำนาจในการปกครอง และรักษาความสงบเรียบร้อยของราษฎร ดังนี้ (มาตรา 27)

1.1 รักษาความสงบและความสุขสำราญ ช่วยป้องกันความทุกข์ภัยของลูกบ้านตามสมควร และสามารถจะทำได้ การที่กล่าวนี้ ถ้าสมควรจะต้องปรึกษาหารือและช่วยกันกับเพื่อน ผู้ใหญ่บ้าน ก็ดี กับกำนันนายตำบลก็ดี ก็เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะต้องปฏิบัติให้สมควรแก่การที่จะรักษาประโยชน์และความสุขของลูกบ้าน ซึ่งได้มอบไว้ให้เป็นธุระในพระราชบัญญัตินี้ (ข้อ 1)

1.2 ควบคุมดูแลลูกบ้านให้ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งจะต้องพึงกระทำตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ (ข้อ 9)

1.3 กระทำตนให้เป็นอย่างแก่ราษฎร ตามที่ทางราชการได้แนะนำ (ข้อ 19)

- บรรดาการที่จะตรวจตรารักษาความปกติเรียบร้อยในตำบลคือ การที่จะว่ากล่าวราษฎรในตำบลนั้น ให้ประพฤติตามพระราชกำหนด กฎหมายก็ดีหรือการที่จะป้องกันอันตรายและรักษาความสุขสำราญของราษฎรในตำบลนั้นก็ดี หรือการที่จะรับกิจสุขทุกข์ของราษฎรในตำบลนั้นร้องเรียนต่อผู้ว่าราชการเมือง กรมการอำเภอ และจะรับข้อราชการมาประกาศแก่ราษฎรในตำบลนั้นก็ดี หรือที่จะจัดการตามพระราชกำหนดกฎหมาย เช่น การตรวจแนะนำเก็บภาษีอากรในตำบลนั้นก็ดี กรณีทั้งนี้อยู่ในหน้าที่ของกำนันผู้เป็นนายตำบลผู้ใหญ่บ้านทั้งปวงตำบลนั้นและแพทย์ประจำตำบลจะต้องช่วยกันเขาเป็นธุระจัดการให้เรียบร้อยได้ตามสมควรแก่หน้าที่ (มาตรา 34)

- นอกจากอำนาจหน้าที่ที่กล่าว โดยเฉพาะให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกำนัน ให้กำนันมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้านด้วย (มาตรา 34 ทวิ)

2. การรายงานต่อทางราชการ

ในการดูแลรักษาความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน ตลอดจนการป้องกันและระงับเหตุร้าย การรายงานเหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้นในตำบล หมู่บ้าน ซึ่งอาจเป็นคุณหรือโทษแก่ชุมชนประชาชนหรือต่อประเทศชาติให้ทางราชการทราบ เป็นหน้าที่สำคัญของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในฐานะเป็นผู้ปกครองดูแลรับผิดชอบเขตปกครองนั้น ๆ เพื่อจะได้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและป้องกันมิให้เกิดเหตุลุกลามใหญ่โตขึ้น หรือเป็นการปราบปรามเหตุร้ายนั้นได้โดยเด็ดขาดรวดเร็ว การรายงานต่อทางราชการจะประกอบด้วย

- ถ้าความทุกข์ภัยเกิดแก่ลูกบ้าน ซึ่งจะต้องขอความป้องกันจากรัฐบาล เป็นหน้าที่ของ ผู้ใหญ่บ้าน ที่จะนำความแจ้งต่อพนักงานปกครองตั้งแต่กำนัน นายอำเภอเป็นต้นขึ้นไปโดยลำดับ (มาตรา 27 ข้อ 2)

- ถ้าผู้ใหญ่บ้านรู้เห็นเหตุการณ์แปลกประหลาดอันเกิดขึ้นในหมู่บ้านของตน หรือใน ลูกบ้านของตน ซึ่งอาจจะเป็นคุณหรือโทษแก่ราชการบ้านเมืองก็ดี แก่ประชาชนในที่นั้นก็ดี ยกตัวอย่างข้างฝ่ายโทษคงรู้เห็นว่ามีคนมีทรัพย์สินของแปลกประหลาดอันน่าสงสัยว่าเป็นของที่ได้มาโดยทางโจรกรรมก็ดี หรือว่าถ้าเห็นผู้คนล้มตายหรือมีบาดแผลอันควรสงสัยว่าจะมีผู้อื่นทำเอาโดยทุจริตหรือไปกระทำทุจริตต่อผู้อื่น แล้วจึงเกิดเหตุขึ้นก็ตีเหล่านี้ เป็นต้น ให้รีบนำความแจ้งต่อกำนัน นายตำบลของตน (มาตรา 27 ข้อ 5)

- ปฏิบัติการตามคำสั่งของกำนันหรือทางราชการ และรายงานเหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นใน หมู่บ้านให้กำนันทราบ เพื่อให้กำนันรายงานต่อคณะกรรมการอำเภอ (มาตรา 27 ข้อ 18)

- ถ้ากำนันรู้เห็นเหตุทุกร้อนของราษฎร หรือการแปลกประหลาดเกิดขึ้นในตำบลต้องรีบ รายงานต่อกรมการอำเภอให้ทราบ (มาตรา 36)

- ในการที่จะทำรายงานประจำ หรือรายงานจรอย่างใด ๆ ยื่นต่อกรมการอำเภอ กำนันจะ เรียกประชุมผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลในตำบลนั้น พร้อมกับตรวจสอบก่อนและจะให้ ลงชื่อเป็นพยานในรายงานก็ได้ (มาตรา 58)

3. การนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร

การนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร หรือการประชุมอบรมชี้แจงข่าวสารแก่ราษฎรเป็น สิ่งสำคัญทางการปกครอง เนื่องจากการทำความเข้าใจร่วมกันเป็นพื้นฐานสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการบริหารราชการส่วนภูมิภาคถือว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวกลางระหว่างราชการและ ประชาชนในการที่จะนำข่าวสารข้อมูลทางราชการ ไปแจ้งให้แก่ราษฎรได้ทราบและขณะเดียวกันก็ นำความต้องการของราษฎร ไปแจ้งแก่ทางราชการทราบ หน้าที่ตามข้อนี้ได้แก่

- ถ้ารัฐบาลจะประกาศหรือจะสั่งราชการใดให้ราษฎรทราบ เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะรับข้อความอันนั้นไปแจ้งแก่ลูกบ้านของตนให้ทราบ (มาตรา 27 ข้อ 11)

- ทำการอบรมสั่งสอน หรือชี้แจงข้อราชการแก่ราษฎร ในกรณีนี้ให้เรียกราษฎรมาประชุมได้ตามครั้งคราวที่สมควร (มาตรา 27 ข้อ 11)

- ในเวลาที่ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอมีหมายให้ประกาศ ข้อราชการอันใดแก่ราษฎร กำหนด จะเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นพร้อมกันชี้แจงให้เป็นที่เข้าใจข้อราชการอันนั้นแล้ว ให้รับข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎรอีกชั้นหนึ่งก็ได้ (มาตรา 59)

4. การจัดทำทะเบียน

การจัดทำทะเบียนในท้องที่ เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญด้านการปกครองที่จะต้องจัดทำเพื่อให้ได้ทราบเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ภายในเขตปกครองอันเกี่ยวกับจำนวนประชาชน จำนวนครอบครัว จำนวนสัตว์พาหนะ และลักษณะพื้นที่ในเขตรับผิดชอบ ข้อมูลรายละเอียดดังกล่าว นอกจากจะเป็นประโยชน์แก่ การปกครองและงานในหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านแล้วยังสามารถประสานงานกับทางราชการเมื่อเกิดเหตุและชี้แนะเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องที่ทางราชการทราบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสำคัญในเชิงสถิติ ข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาต่าง ๆ ของทางราชการตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ ได้กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานทะเบียนดังต่อไปนี้

- เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะทำบัญชีสำมะโนครัวหมู่บ้านและคอยแก้ไขบัญชีนั้นให้ถูกต้องเสมอ (ตามมาตรา 27 ข้อ 4)

- ถ้ามีคนจรแปลกหน้านอกสำมะโนครัวหมู่บ้านนั้นเข้ามาอาศัยเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านจะต้องไต่ถาม ให้รู้จักตัวและรู้เหตุการณ์ที่มาอาศัย ถ้าเป็นว่าไม่ได้มาโดยสุจริตให้เอาตัวผู้นั้นส่งกำนัน นายตำบลของตน (มาตรา 27 ข้อ 6)

- ให้กำนันดูแลคนเดินทาง ซึ่งไม่มีเหตุสมควรสงสัยว่าจะเป็นผู้ร้ายให้ได้มีที่พักตามสมควร (มาตรา 38)

- ถ้าผู้เดินทางด้วยราชการจะต้องการคนนำทาง หรือขาดแคลนพาหนะ เสนียงอาหารลงในระหว่างทางและจะต้องขอต่อกำนันให้ช่วยสงเคราะห์ กำนันต้องช่วยจัดหาให้ตามที่จะทำได้ ถ้าหากว่าการที่จะช่วยเหลือนั้นจะต้องออกราคาจ้างเพียงใด ให้กำนันเรียกเอาแก่ผู้เดินทางนั้น (มาตรา 39)

- กำนันต้องรักษาบัญชีสำมะโนครัวและทะเบียนบัญชีของรัฐบาลในตำบลนั้น และคอยแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องตรงกับบัญชีของผู้ใหญ่บ้าน (มาตรา 41)

- เมื่อผู้ใหญ่บ้านนำคนจรแปลกหน้านอกสำมะโนครัวตำบลมาส่งกำนัน ตามความใน มาตรา 27 ข้อ 6 ให้กำนันปรึกษาหารือกับผู้ใหญ่บ้านเมื่อเห็นสมควรจะจับไล่ผู้นั้นออกไปเสียจาก ท้องที่ตำบลนั้นก็ได้ (มาตรา 53)

- ในการที่จะสำรวจสำมะโนครัวและจดทะเบียนบัญชีต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในราชการ เช่น การที่จะสำรวจสำมะโนครัวและบัญชีไร่นาและสิ่งของ ต้องพิศุภคณาธิการในตำบลนั้น กำนันจะ เรียกผู้ใหญ่บ้านทั้งปวงประชุมกันตรวจทำบัญชีให้ถูกต้อง และให้ลงชื่อพร้อมกับเป็นพยานในบัญชี ที่จะยื่นต่อเจ้าพนักงานก็ได้ (มาตรา 57)

5. กิจการสาธารณประโยชน์

ในการปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้ได้รับเลือกจากรายชื่อบุคคลใน ตำบล หมู่บ้านนั้น มีอำนาจปกครองดูแลทุกข์สุขของราษฎร เป็นหน้าที่โดยตรงของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่จะต้องดูแลเอาใจใส่ในเรื่องนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นผู้คุ้นเคยกับสภาพท้องที่ จะต้องรู้ความต้องการและปัญหาของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงเป็นบุคคลที่มี บทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหา ปัดเป่าความเดือดร้อนแก่ราษฎร และปฏิบัติการตามที่กฎหมาย ได้ให้อำนาจไว้โดยเคร่งครัด

- ถ้าเกิดเหตุจลาจลก็ดี ฆ่ากันตายก็ดี ตีชิงก็ดี ปล้นทรัพย์ก็ดี หรือไฟไหม้ก็ดี หรือเหตุร้าย สำคัญอย่างใด ๆ ในหมู่บ้านของตน หรือในหมู่บ้านที่ใกล้เคียงอันสมควรจะช่วยเหลือ เป็นหน้าที่ของ ผู้ใหญ่บ้านจะต้องเรียกลูกบ้านของตนออกช่วยต่อสู้ติดตามจับผู้ร้ายเอาของกลางคืนหรือดับไฟ หรือ ช่วยอย่างอื่นที่สมควร โดยเต็มกำลัง (มาตรา 27 ข้อ 7)

- ผู้ใหญ่บ้านเห็นลูกบ้านของคนใด แสดงความอาฆาตมาดร้ายแก่ผู้อื่นก็ดีหรือเป็นคนจร จัดไม่ปรากฏการทำมาหาเลี้ยงชีพ และไม่สามารถจะชี้แจงให้เห็นความบริสุทธิ์ของตนได้ก็ดี ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่จะเรียกลูกบ้านคนนั้นมาไต่ถามและว่ากล่าวสั่งสอนถ้าไม่ฟังให้เอาตัวส่ง กำนันจัดการตามความในมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 27 ข้อ 8)

- ถ้าเกิดจลาจลก็ดี ฆ่ากันตายก็ดี ชิงทรัพย์ก็ดี ปล้นทรัพย์ก็ดี ไฟไหม้ก็ดีหรือเหตุร้ายสำคัญ อย่างใด ๆ ในตำบลของตน หรือในตำบลที่ใกล้เคียงอันสมควรจะช่วยเหลือได้ก็ดี หรือมีผู้ร้ายแต่ที่อื่น ๆ มาฆ่าสุ่มในตำบลนั้นก็ดี หรือมีเหตุควรสงสัยว่าลูกบ้านคนใดในตำบลนั้นบางคนจะเกี่ยวข้องเป็น โจรผู้ร้ายก็ดี เป็นหน้าที่ของกำนันต้องเรียกผู้ใหญ่บ้าน และลูกบ้านในตำบลออกช่วยต่อสู้ติดตาม จับผู้ร้าย หรือติดตามเอาของกลางคืน หรือดับไฟ หรือช่วยอย่างอื่นตามสมควรแก่การ โดยเต็มกำลัง (มาตรา 37)

- กำนัน กระทำตามหน้าที่จะเรียกผู้ใดมาหาหรือให้ช่วยก็ได้ (มาตรา 43)

- ถ้ามีเหตุสงสัยว่าผู้ใดในตำบลนั้นแสดงความอาฆาตมาดร้ายแก่ผู้อื่นก็ดี หรือเป็นคนจรจัด ไม่ปรากฏการทำมาหาเลี้ยงชีพ และไม่สามารถจะชี้แจงความบริสุทธิ์ของตน ได้ก็ดี ให้กำนันเรียก ประชุมผู้ใหญ่บ้านสืบสวน ถ้ามีหลักฐานควรเชื่อว่าเป็นความจริงก็ให้เอาตัวผู้นั้นส่งกรมการอำเภอ ไปฟ้องร้องเอาโทษตามมาตรา 30 แห่งประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 52)

- ถ้าลูกบ้านผู้ใดไปตั้งทับกระท่อม หรือโรงเรือนอยู่ในที่เปลี่ยวในตำบลนั้น ซึ่งน่ากลัวจะเป็นอันตรายด้วยโจรผู้ร้าย หรือน่าสงสัยว่าจะเป็นสำนักโจรผู้ร้าย การอย่างนี้ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลนำประชุมปรึกษาหารือกันดูเมื่อเห็นเป็นการสมควรและจะบังคับให้ลูกบ้านคนนั้นย้ายเข้ามาอยู่เสียในหมู่บ้านราษฎรก็ได้ และให้นำความแจ้งต่อกรมการอำเภอ (มาตรา 54)

- ในเวลาใดจะมีอันตรายแก่การทำมาหากินของลูกบ้านในตำบลนั้น เช่น โรคภัยไข้เจ็บ ติดต่อกิดขึ้น หรือน้ำมากหรือน้ำน้อยเกินไป เป็นต้น ให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล ปรึกษาหารือกันในการที่จะป้องกันแก้ไขเยียวยาภัยอันตรายด้วยอาการที่แนะนำลูกบ้านให้ทำอย่างไร หรือลงแรงช่วยกันได้ประการใด กำนันมีอำนาจที่จะบังคับการนั้นก็ได้ ถ้าเป็นการเหลือกำลังให้ ร้องเรียนต่อกรมการอำเภอและผู้ว่าราชการเมืองขอกำลังรัฐบาลช่วย (มาตรา 56)

- ในเวลาใดมีการนัดตฤกษ์ หรือประชุมชนเป็นการใหญ่ในตำบลนั้นกำนันจะต้องเรียก ผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลพร้อมกันมาช่วยพิทักษ์รักษาความเรียบร้อยในที่อันนั้น ถ้าแล เป็นการจำเป็นแล้วจะขอแรงราษฎรช่วยก็ได้ (มาตรา 60)

6. การฝึกหัดอบรมให้ราษฎรรู้จักกระทำการในเวลารบ

ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้ฝึกอบรมให้คนไทยรู้จักหน้าที่และการกระทำในเวลารบ (มาตรา 27 ข้อ 10)

7. การบำรุงและส่งเสริมอาชีพของราษฎร

การส่งเสริมอาชีพถือว่าเป็นงานที่สำคัญและเป็นงานที่ยากลำบาก เพราะการกระทำนั้นจะ ส่งผลไปถึงคนจำนวนมากด้วยกัน โดยปกติราษฎรทุกครัวเรือนต่างก็มีอาชีพอย่างหนึ่งอย่างใด อยู่แล้ว การที่จะส่งเสริมให้มากขึ้นหรือให้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนั้นมีไม่ใช่ง่ายเนื่องจากทุนในการประกอบอาชีพและแรงงาน รวมทั้งการตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสืบทอดการประกอบ อาชีพกันมาแต่โบราณ ดังนั้น การส่งเสริมอาชีพจึงหมายถึงการจัดให้ราษฎรประกอบอาชีพเป็น หลักแหล่งเป็นต้นเป็นต้น สามารถเพิ่มพูนรายได้ให้สูงขึ้น ขยายการผลิตให้มากขึ้นไป โดย มุ่งในทางส่งเสริมอาชีพที่มีอยู่แล้วเป็นสำคัญ เพิ่มพูนรายได้ให้สูงขึ้นขยายการผลิตให้มากขึ้น ไปโดยมุ่งในทางส่งเสริมอาชีพที่มีอยู่แล้วเป็นสำคัญ อำนาจหน้าที่ในการบำรุงและส่งเสริมอาชีพ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประกอบด้วย

- บำรุงและส่งเสริมอาชีพของราษฎรในทางเกษตรกรรม พาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม (มาตรา 27 ข้อ 12)

- ตรวจสอบและรักษาประโยชน์ในการอาชีพของราษฎร (มาตรา 27 ข้อ 13)

- กำหนดข้อทำบัญญัติสิ่งของ ซึ่งต้องเสียภาษีอากรในแขวงนั้น ขึ้นต่อกรมการอำเภอและนำราษฎรไปเสียภาษีอากรตามพระราชบัญญัติภาษีอากร (มาตรา 42)

8. การป้องกันโรคติดต่อ

การรักษาสุขภาพอนามัยของราษฎรนับเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของการรักษาความสงบเรียบร้อยเพราะสุขภาพของราษฎรย่อมเป็นรากฐานและบ่อเกิดแห่งความสุขสมบูรณ์ของราษฎรทั้งมวล และเมื่อราษฎรมีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ ก็จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะทางด้านผลิตและการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามทางสังคม กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลมีหน้าที่ในการป้องกันโรค ดังต่อไปนี้

- จัดการป้องกันโรคติดต่อหรือโรคระบาดเกิดขึ้น หรือจะเกิดขึ้นในหมู่บ้านเพื่อมิให้ลุกลามต่อไป (มาตรา 27 ข้อ 15)

- แพทย์ประจำตำบล มีหน้าที่ดังกล่าวต่อไปนี้ (มาตรา 48)

(ข้อ 1) ที่จะช่วยกำนั ผู้ใหญ่บ้าน คัดอ่านและจัดการรักษาความสงบเรียบร้อยในตำบล ดังกล่าวไว้ในมาตรา 36 และ 52 แห่งพระราชบัญญัตินี้

(ข้อ 2) ที่จะคอยสังเกตตรวจตราความไข้เจ็บที่เกิดขึ้นแก่ราษฎรในตำบลนั้นและตำบลที่ใกล้เคียงถ้าเกิดโรคร้ายแรง เช่น อหิวาตกโรคกัฏี กภาพโรคกัฏี ไข้ทรพิษกัฏี ต้องคิดป้องกันด้วยแนะนำกำนั ผู้ใหญ่บ้านให้สั่งราษฎรให้จัดการป้องกันโรค เช่น ทำความสะอาด เป็นต้น และแพทย์ประจำตำบลต้องเที่ยวตรวจตราชี้แจงแก่ราษฎรด้วย

(ข้อ 3) การป้องกันโรคภัยในตำบลนั้น เช่น ปลูกฝั ป้องกันไข้ทรพิษกัฏี ที่จะมิยาแก้โรคสำหรับตำบลกัฏีดูแลอย่าให้ตำบลนั้นมีสิ่งโสโครกอันเป็นเชื้อโรคกัฏี การเหล่านี้อยู่ในหน้าที่แพทย์ประจำตำบลฯ จะต้องคิดอ่านกับแพทย์ประจำเมือง และกำนั ผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นให้สำเร็จตลอดไป

(ข้อ 4) ถ้าโรคร้ายกาจ เช่น อหิวาตกโรค ไข้ทรพิษ โรคระบาด ปศุสัตว์เกิดขึ้นในตำบลนั้น แพทย์ประจำตำบลต้องรีบรายงานไปยังกรมการอำเภอให้ทราบโดยทันที และต่อไปเนื่อง ๆ จนกว่าจะสงบโรค

9. การจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

กำนั ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับความเป็นระเบียบเรียบร้อยของหมู่บ้าน ดังนี้

- จัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและต้องด้วยสุขลักษณะ (มาตรา 27 ข้อ 16)

- ถ้าราษฎรคนใดทิ้งให้บ้านเรือนชำรุดรุงรัง หรือปล่อยให้โสโครกโสภณอาจจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ผู้อยู่ในท้องถิ่นนั้น หรือผู้ที่อยู่ใกล้เคียงหรือผู้ที่ไปมาหรือให้เกิดอึดอัดภัยหรือโรคภัยให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลปรึกษากันถ้าเป็นควรจะบังคับให้ผู้อยู่ที่นั่นแก้ไขเสียให้ดีก็บังคับได้ ถ้าผู้นั้นไม่ทำตามบังคับ ก็ให้กำนันนำความร้องเรียนต่อกรมการอำเภอ (มาตรา 55)

10. การที่เกี่ยวข้องด้วยความอาญา

การดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในทางคดีเป็นการปฏิบัติการต่อเนื่องเพื่อการปราบปรามผู้กระทำความผิดทางอาญา อันเป็นผลกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนเพราะถึงแม้ว่ากฎหมายจะบัญญัติโทษหนักเพียงใด หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองมีสมรรถภาพดีอย่างไรก็ตาม ก็ไม่อาจป้องกันการกระทำความผิดมิให้เกิดขึ้นได้ทุกกรณีเนื่องจากการกระทำผิดนั้นเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมหรือเป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นจากสังคมอยู่เสมอเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายจึงต้องเป็นผู้มีความรู้ในเรื่องนี้พอเพียงที่จะสามารถทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิด¹⁵

สรุปได้ว่า บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ได้แก่ การใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร ควบคุมดูแลลูกบ้านให้ปฏิบัติหน้าที่ กระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎร การดูแลรักษาความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน การนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร การจัดทำทะเบียนในท้องถิ่น การแก้ไขปัญหา ปัดเป่าความเดือดร้อนแก่ราษฎร การบำรุงและส่งเสริมอาชีพของราษฎร การรักษาสุขภาพอนามัยของราษฎร การจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย การดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในทางคดี

2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

2.3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม โดยทั่วไป หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันและอย่างเต็มที่ของกลุ่มบุคคล ผู้มีส่วนได้เสียทุกชั้นตอนของโครงการของงานพัฒนาชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในอำนาจการตัดสินใจและหน้าที่ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมจะเป็นเครื่องประกันว่าสิ่งที่ผู้มีส่วนได้เสียต้องการมากที่สุดนั้น จัก ได้รับการตอบสนองและทำให้มีความเป็นไปได้มากขึ้นกว่าสิ่งที่ทำ

¹⁵ส่วนบริหารงานกำนันผู้ใหญ่บ้าน สำนักบริหารการปกครองท้องที่, คู่มือการปฏิบัติงานกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสาสมัครกานดินแดน, 2549), หน้า 51-59.

ไปนั้นจะตรงกับความต้องการอย่างแท้จริงและมีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนจะได้รับประโยชน์โดยเสมอหน้ากัน นอกจากนี้ความหมายของความแตกต่างกันระหว่างการมีส่วนร่วมกับการให้ความร่วมมือจะมีความหมายแตกต่างกันอีกประการหนึ่งคือ การมีส่วนร่วมจะต้องคู่กับความรู้สึกเป็นเจ้าของส่วนงานที่คนอื่นหรือฝ่ายอื่นเข้ามาร่วมด้วยนั่นถือว่าเป็นการให้ความร่วมมือ¹⁶

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น มีผู้นิยามไว้มากมาย ดังนี้ Huntington และ Dominguez ได้มีความเห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึง กิจกรรมหรือการกระทำของประชาชน การมีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจของรัฐบาล โดยการกระทำหรือความพยายามนั้นเป็นได้ทั้งถูกต้องและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ใช้กำลังหรือไม่ใช้สำเร็จหรือล้มเหลว ทั้งที่สมัครใจหรือไม่สมัครใจ รวมถึงการเลือกตั้ง การร่วมในการรณรงค์หาเสียง การประท้วงและการใช้กำลังรุนแรง¹⁷

Mc Closky ได้มีความเห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองคือ กิจกรรมต่าง ๆ โดยสมัครใจ ซึ่งสมาชิกในสังคมมีส่วนร่วมโดยตรงหรืออ้อมในการเลือกผู้ปกครองประเทศ การกำหนดนโยบายสาธารณะ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การติดตามข่าวสาร การอภิปราย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเข้าร่วมประชุม การบริจาคเงิน และการติดต่อกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ลักษณะความกระตือรือร้นของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอาจพิจารณาได้จากการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการ ลงคะแนนเสียงตามบัญชี การเขียนและกล่าวสุนทรพจน์ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การแข่งขันเป็นเจ้าหน้าที่พรรคหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ไม่รวมถึงกิจกรรมที่ไม่สมัครใจ เช่น การเสียภาษี การเป็นทหารและหน้าที่ด้านตุลาการ¹⁸

Howard H. Kendler ได้กล่าวว่า ทักษะคติ คือ ภาวะของความพร้อมของแต่ละบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าในสังคมนรอบตัว หรือทักษะคติ คือ แนวโน้มที่จะแสดง

¹⁶วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, การพัฒนาชนบทไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531), หน้า 10.

¹⁷สันติ สวัสดิพิงษ์, “ทักษะคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน: กรณีศึกษาในท้องที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2547, หน้า 10.

¹⁸เรื่องเดียวกัน.

พฤติกรรมในทางสนับสนุน หรือหลีกเลี่ยงพฤติกรรมในทางบวกหรือทางลบต่อสถานการณ์ บางอย่างต่อบุคคล สถาบัน หรือแนวคิดบางอย่าง

Nie และ Verba ได้อธิบายความหมายของ การมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า คือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ถูกต้องตามกฎหมายของประชาชนซึ่งมีวัตถุประสงค์โดยตรงมากหรือน้อยในการมีอิทธิพลต่อการเลือกของเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือการกระทำที่กำลังดำเนินการอยู่ของเจ้าหน้าที่รัฐบาล โดยเน้นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะต้องมีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของพลเมืองเฉพาะบุคคลรวมทั้งผู้ที่เชื้อชาติออกภูมิกณฑ์ แต่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอาชีพ ซึ่งรวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐบาล เจ้าหน้าที่พรรคการเมือง และพวกหัวคะแนน

2. เป็นกิจกรรมซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกของรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล

3. การเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองโดยการกระทำกิจกรรม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในทัศนะของ Nie และ Verba ได้ตีกรอบไว้เฉพาะกิจกรรมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น¹⁹

Party ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งกิจกรรมทางการเมืองที่มีอยู่ทั่วไปอาจเรียงลำดับได้จากการออกเสียงเลือกตั้งไปจนถึงการเป็นผู้กำหนดนโยบายและการดำเนินนโยบาย²⁰

Roberts นักรัฐศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้มีความเห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมโดยความสมัครใจของแต่ละบุคคลในกิจการทางการเมือง รวมทั้งการลงคะแนนเสียงการเป็นสมาชิกและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มการเมือง เช่น ความเคลื่อนไหวของพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ เจ้าหน้าที่สถาบันการเมือง และกิจกรรมที่ไม่เป็นทางการ เช่น การอภิปรายทางการเมือง หรือร่วมฟังเหตุการณ์ทางการเมือง การชักชวนทางการเมืองของเจ้าหน้าที่หรือสมาชิกของกลุ่มการเมือง²¹

Weiner ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง การกระทำโดยสมัครใจใด ๆ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นผลสำเร็จหรือไม่ มีการจัดองค์การหรือไม่ เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องและใช้วิถุคติที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม โดยมุ่งที่จะไปมีอิทธิพลต่อนโยบาย

¹⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 11.

²⁰ เรื่องเดียวกัน.

²¹ เรื่องเดียวกัน.

สาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะและการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาลทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ โดย Weiner เน้นว่า “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบครบ 3 ประการคือ มีการกระทำ (Action) เป็นไปด้วยความสมัครใจ (Voluntary) และมีการเลือก (Choice) ซึ่งจะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้²²

ปิยะนุช เงินคล้าย และคณะ ได้กล่าวไว้ว่า “การมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมบางอย่างร่วมกับคนอื่น”²³

ทวนธง กรุทจ้อน ได้กล่าวว่า “การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมในการพิจารณาตัดสินใจร่วมปฏิบัติงานทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และการบริหารจัดการ”²⁴

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า “หมายถึงการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น หรือการเข้าร่วมดำเนินการในกิจกรรมทางสังคม การเมือง และการปกครอง จะโดยทางตรงหรือทางอ้อมคือสนับสนุนให้ผู้อื่นเข้าร่วม”²⁵

ณรงค์ สินสวัสดิ์ ได้กล่าวถึง ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง “บุคคลที่สนใจการเมือง มีความเข้าใจการเมือง เชื่อว่าตนเองมีประสิทธิภาพทางการเมือง มีความศรัทธาในกระบวนการทางการเมือง และตัวนักการเมืองและคิดว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหน้าที่ของตนเป็นหน้าที่ของตนเป็นคนที่มีความหวังในชีวิต”²⁶

²²เรื่องเดียวกัน.

²³ปิยะนุช เงินคล้ายและคณะ, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : กรณีศึกษาเปรียบเทียบประชาชนในเขตเมืองกับประชาชนในเขตชนบท”, รายงานการวิจัย, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง), 2532, หน้า 5-6.

²⁴ทวนธง กรุทจ้อน, “ภาพลักษณ์องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในทัศนะของประชาชนอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช”, การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2545, หน้า 32.

²⁵ไพรัตน์ เตชะรินทร์, ทววนการพัฒนาชนบทไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ดี แอนด์ เอส, 2525), หน้า 172.

²⁶ณรงค์ สินสวัสดิ์, จิตวิทยาการเมือง, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพมหานคร : วัชรินทร์การพิมพ์, 2539), หน้า 123.

นรนิติ เศรษฐบุตร ได้กล่าวถึง ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะต้องเป็นการกระทำที่มุ่งหวังอิทธิพลในการตัดสินใจของรัฐบาลเป็นสำคัญ ซึ่งถ้าเป็นการกระทำที่ไม่หวังที่จะมีอิทธิพลเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกนโยบายของรัฐบาล หรือเลือกบุคคลสำคัญที่สามารถกำหนดนโยบายของรัฐบาลได้และก็ไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วม²⁷

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบการเมือง การปกครองที่พัฒนาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม (Liberal Democracy) ที่ถือว่าประชาชนทั้งปวงในสังคมมีอิสระที่จะร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การกำหนดนโยบาย การบริหารและการปกครองประเทศ

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

นักรัฐศาสตร์ชาวไทยหลายท่านยังได้ให้แนวคิดของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไว้ว่า

จรรุญ สุภาพ ได้อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า “การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมที่ประชาชนจะพึงมีในการกำหนดนโยบายในการตัดสินใจในกิจการต่าง ๆ ของรัฐบาลและในทางการเมือง หรือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในรัฐบาล เช่น การเข้าเป็นรัฐบาล การมีอิทธิพลต่อรัฐบาล การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง”²⁸

ทิพาพร พิมพ์สุทธิ ได้กล่าวว่า “การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมในการกระทำ (Action) ของแต่ละบุคคล ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาล การมีส่วนร่วมจะมาจากแต่ละบุคคลโดยตรงต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาล เรียกว่า “การมีส่วนร่วมโดยตนเอง” (Autonomous Participation) และการมีส่วนร่วมซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายทางอ้อมนอกเหนือจากแต่ละบุคคลโดยตรงแล้ว เรียกว่า “การมีส่วนร่วมโดยการถูกระดม” (Mobilized Participation)”²⁹

²⁷นรนิติ เศรษฐบุตร, การมีส่วนร่วมทางการเมืองในสหภาพโซเวียต, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528), หน้า 123.

²⁸จรรุญ สุภาพ, หลักรัฐศาสตร์, (พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2514), หน้า 333.

²⁹ทิพาพร พิมพ์สุทธิ, พัฒนาทางการเมือง, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2521), หน้า 12.

2.4.1 รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า รูปแบบการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมีอยู่มากมายและแตกต่างกันไปในแต่ละระบบการเมือง ซึ่งมีผู้ทำการศึกษาและจำแนกรูปแบบไว้หลายรูปแบบ ดังนี้

1. กิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมืองและการณรงค์หาเสียง (Party and Campaign Activities) กิจกรรมประเภทนี้ Verba และ Nie ได้จัดรวมกันไว้และเรียกรวมกันว่า (Campaign Activity) ซึ่งกิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ การชักชวนให้ผู้อื่น ไปลงคะแนนเสียงให้แก่ผู้สมัครที่ตนสนับสนุน การทำงานให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งอย่างกระตือรือร้น การให้ความสนใจเข้าร่วมประชุมหรือชุมนุมทางการเมือง การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองหรือผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งและการเข้าเป็นสมาชิกของชมรมทางการเมือง³⁰

2. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (Voting) ในการวิจัยเชิงวิชาการแล้วถือว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นรูปแบบ และกิจกรรมของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ให้ความเที่ยงมากที่สุด³¹

Nie ได้มีความเห็นว่า การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทำให้ประชาชนมีอิทธิพลเหนือผู้นำในแง่ที่ว่า เป็นแรงกดดันให้ผู้นำต้องปรับนโยบายของตนเพื่อคะแนนเสียงของตนเอง ทำให้คะแนนเสียงเป็นเสมือนอาวุธที่มีอำนาจควบคุมรัฐบาล นอกจากนั้น การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งยังมีความแตกต่างจากกิจกรรมอื่น ๆ คือ ต้องการความริเริ่มเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เพราะประชาชนมีโอกาสเลือกตั้งตามปกติทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น แต่ Mibrath มีความเห็นว่า การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นรูปแบบซึ่งแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อระบบมากกว่าเป็นการกระทำตามความต้องการของคนที่มีต่อระบบ ดังนั้น บุคคลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นผู้ที่มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองมีความสำนึกในบรรทัดฐานของสังคมและวิถีการดำรงชีวิตในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน และยังพบว่าในบางครั้งประชาชนส่วนใหญ่ที่ไปลงคะแนนเสียงนั้นอาจไม่เห็นความสำคัญของการกระทำของตนต่อผลทางการเมืองก็ได้ ซึ่งบุคคลเหล่านี้อาจไม่ได้เข้าเกี่ยวข้องกับการเมืองในรูปแบบอื่นใดเลยและในทางกลับกันผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกระตือรือร้นในรูปแบบอื่นก็อาจไม่ไปลงคะแนนเสียงก็ได้ และเมื่อพิจารณาถึงระดับความผูกพันทางการเมืองนั้นจะพบว่า มีผู้น้อยมากในแง่ที่ว่า เมื่อไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้วก็จะยุติเพียงเท่านั้น และการเลือกตั้งไม่สามารถมี

³⁰ สันติ สวัสดิพงษ์, “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน: กรณีศึกษาในท้องที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, อ้างแล้ว, หน้า 15.

³¹ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, “กรอบการมองพฤติกรรมการเมือง”, วารสารสังคมศาสตร์, ฉบับที่ 17 (มกราคม-มีนาคม 2523) : 80-81.

ขึ้นได้บ่อยครั้งก็เท่ากับว่าเป็นเสมือนข้อจำกัดที่ทำให้บุคคลไม่อาจเข้าร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้
ได้บ่อยครั้งเหมือนรูปแบบอื่น ๆ³²

3. กิจกรรมของชุมชน (Community Activities) คือการสร้างกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาสังคม การทำตนร่วมกับกลุ่มที่ทำงานเกี่ยวกับปัญหาบ้านเมืองและสังคม บุคคลจะเข้าร่วมทำตนเป็นสมาชิกที่กระตือรือร้นในกลุ่มหรือองค์กรเหล่านี้ ซึ่งเป็นองค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับปัญหาสาธารณะ แต่ไม่ใช่องค์กรของรัฐบาล³³

Milbrath ได้พบว่า ขอบเขตของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ได้แก่ การรวมกันขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาสังคม การทำงานร่วมกับกลุ่มที่ทำงานเกี่ยวกับสังคม การเป็นสมาชิกที่มีความกระตือรือร้นขององค์กรที่มีบทบาทเกี่ยวกับกิจการสาธารณะอื่น ๆ และติดต่อกับทางราชการในเรื่องปัญหาสังคม “ผู้มีบทบาทในชุมชน” มีลักษณะคล้ายกับ “เจ้าหน้าที่หน้าที่พรรคและเจ้าหน้าที่พรรคหาเสียง” ในหลาย ๆ ด้าน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นสูง และมีระดับความผูกพันทางใจกับชุมชนสูงเช่นเดียวกันที่แตกต่างกันก็คือ “ผู้มีบทบาทในชุมชน” มีความเกี่ยวข้องกับพรรคและการรณรงค์หาเสียงน้อยกว่าผู้มีบทบาทในพรรคการเมือง

4. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ (Contacting official) หมายถึง การกระทำของบุคคลในลักษณะที่เป็นการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาหรือปกป้องผลประโยชน์บางอย่างของตนหรือกลุ่มของตน ปัญหาที่เขาสนใจและนำไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นเป็นสิ่งที่มีความกระทบโดยตรงต่อบุคคลนั้น และมักจะไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองมากนักซึ่ง Verba และ Nie เรียกการมีส่วนร่วมแบบคับแคบ (Parochial Participation)

5. การชักจูง (Lobbying) เป็นความพยายามของบุคคลที่พยายามติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้นำทางการเมือง โดยหาทางที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ นโยบายประเด็นเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อประชาชนจำนวนมากจากตัวอย่างจริง ๆ นั้นหมายถึง กิจกรรมที่มุ่งจะก่อให้เกิดแรงสนับสนุนหรือต่อต้านพระราชบัญญัติ หรือการตัดสินใจ นโยบายของฝ่ายบริหารนั่นเอง

³² สติธ นิยมญาติ, สังคมวิทยาการเมือง, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2534), หน้า 23.

³³ สันติ สวัสดิพิงษ์, “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน : กรณีศึกษาในท้องที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, หน้า 12.

6. การประท้วง (Protests) ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับที่ Huntington เรียกว่า การใช้ความรุนแรง (Violence) ซึ่งเป็นความพยายามที่จะสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจของรัฐบาลโดยการทำร้ายร่างกายหรือทรัพย์สิน³⁴

Milbrath ได้อธิบายว่า ขอบเขตของกิจกรรมในรูปแบบนี้คือ การเข้าร่วมเดินขบวนตามถนนหรือก่อให้เกิดการจลาจล (ถ้าจำเป็น) เพื่อบังคับให้รัฐแก้ไขบางสิ่งบางอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับ การเมืองให้ถูกต้อง การประท้วงอย่างแข็งขันและเปิดเผยต่อสาธารณะถ้ารัฐบาลกระทำในสิ่งที่ผิดศีลธรรม การเอาใจใส่กับการชุมนุมประท้วง หรือเข้าร่วมกับกลุ่มประท้วงรัฐบาล และการปฏิเสธการยอมรับกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม³⁵

7. การเข้าร่วมทางการเมืองในบทบาทของผู้สื่อข่าวสาร (Communicators) หมายถึงการที่บุคคลจะติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง การส่งจดหมายแสดงความสนับสนุนต่อผู้นำทางการเมืองในการดำเนินการที่เห็นว่าเหมาะสมถูกต้อง การส่งคำประท้วงต่อการดำเนินงานที่เห็นว่าไม่ดี รวมถึงการพูดคุยออกเสียงปัญหาทางการเมือง การให้ข่าวสารทางการเมืองแก่เพื่อนบ้าน การแสดงความคิดเห็นของตนต่อเจ้าหน้าที่รัฐบาล การเขียนจดหมายแสดงความคิดเห็นไปยังหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนต่าง ๆ ลักษณะของการมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้จะต้องมีการแลกเปลี่ยนด้านวาทะระหว่างบุคคล (Verba Interchange) และผู้ที่จะมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ได้จะต้องมีพื้นฐานการศึกษาที่สูงพอสมควร มีการรับรู้ข่าวสารในระดับสูงและมีความสนใจทางการเมืองสูงด้วย ผู้สื่อข่าวสารการเมืองจะวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลมากกว่า “พวกเจ้าหน้าที่พรรค” หรือไม่แสดงออกด้วยกิจกรรมการประท้วง

2.4.2 ระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นอกจากจะพิจารณารูปแบบและกิจกรรมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองแล้ว นักวิชาการยังให้ความสนใจต่อระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วมักจะใช้รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา เช่น ฌองส์ ลินส์ว็สดี ได้จัดระดับต่าง ๆ ที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยจากมากไปน้อย ดังนี้

³⁴ สิทธิพันธ์ พุทธหุน, ทางเลือกที่ไม่ถ่วงน้ำหนัก : การมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเทศกำลังพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2529), หน้า 15.

³⁵ สันติ สวัสดิพิงษ์, “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน : กรณีศึกษาในท้องที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, หน้า 14.

1. การเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง เช่น ประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ฯลฯ

2. การสมัครเข้ารับการเลือกตั้งเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง การช่วยในการโฆษณาหาเสียง เช่น แจกใบปลิว

3. การเข้าร่วมโดยทางอ้อม เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ ดูโทรทัศน์เกี่ยวกับข่าวการเมือง ดกเถียงปัญหาทางการเมือง

ในการวิจัยครั้งนี้จะไม่จัดระดับความสูงต่ำของกิจกรรม แต่จะศึกษาถึงระดับพฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในแต่ละรูปแบบ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ขอบเขตของกิจกรรมได้แก่ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

2. การติดตามข่าวสารทางการเมืองขอบเขตของกิจกรรมได้แก่ การอ่านข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจสังคมในหน้าหนังสือพิมพ์ หรือวารสารข่าวสารการเมืองต่าง ๆ การดูข่าวสารทางการเมืองทางโทรทัศน์ หรือรับฟังวิทยุกระจายเสียง รวมทั้งการพูดคุยเถียงปัญหาทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมกับเพื่อนหรือภายในครอบครัว

3. การประท้วง ขอบเขตของกิจกรรมได้แก่ การเข้าร่วมเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วงในที่สาธารณะต่อการกระทำที่ไม่ถูกต้องของเจ้าหน้าที่หรือเพื่อคัดค้านกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม

4. การเข้าสังกัดกลุ่มเพื่อมีบทบาทในชุมชนหรือบทบาทอื่น ๆ ขอบเขตของกิจกรรม ได้แก่ การเข้าสังกัดกลุ่ม สมาคม องค์กรใดองค์กรหนึ่ง หรือหลาย ๆ องค์กรที่มีเป้าหมายต่าง ๆ กัน การเข้าร่วมพัฒนาชุมชนกับบุคคลอื่น ๆ

5. กิจกรรมหาเสียงเลือกตั้ง ขอบเขตของกิจกรรมคือ การชักชวนผู้อื่นให้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การช่วยโฆษณาหาเสียง การเข้าช่วยงานหรือร่วมประชุมทางการเมืองกับนักการเมืองหรือพรรคการเมือง

6. การนิ่งเฉย คือ การไม่เข้าเกี่ยวกับกิจกรรมทุกประการกล่าวข้างต้น³⁶

สรุปได้ว่า รูปแบบและกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ตั้งไว้นี้ได้นำไปใช้ในการตั้งคำถามในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ต่อไป

³⁶ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์, จิตวิทยาการเมือง, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2518), หน้า 110.

2.5 บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ในตำบลหนึ่ง มีกำนันคนหนึ่งเป็นผู้ปกครองและรับผิดชอบในการดูแลทุกข์สุขของประชาชนทุกหมู่บ้านทั่วทั้งตำบลนั้น ประชาชนในตำบลเป็นผู้เลือกกำนันจากผู้ที่เป็นผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกกำนัน พ.ศ. 2524 กำนันได้รับเงินค่าตอบแทนเป็นรายเดือน

กำนันจะต้องออกจากตำแหน่งเมื่อ

ก. เมื่อต้องออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน

ข. ลาออก

ค. ตำบลที่ปกครองถูกยุบ

ง. ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ออกจากตำแหน่ง เพราะพิจารณาเห็นว่า มีความบกพร่อง หรือความสามารถไม่เพียงพอกับตำแหน่ง

จ. ถูกปลดหรือถูกไล่ออก

ทั้งนี้ การออกจากตำแหน่งตาม ข้อ ข., ค., ง. ไม่ถือว่าต้องออกจาก ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านด้วย ถ้าตำแหน่งกำนันว่างลงต้องมีการเลือกกำนันขึ้นใหม่ภายใน 60 วัน นับแต่วันที่นายอำเภอทราบการว่างนั้น

อำนาจและหน้าที่ของกำนัน

1. อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการปกครองท้องที่

กฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ กำหนดเป็นหลักไว้ ได้แก่ การตรวจตรา รักษาความสงบเรียบร้อยในตำบล ให้ราษฎรปฏิบัติตามกฎหมายการป้องกันภัยอันตราย ส่งเสริมความสุขของราษฎรรับเรื่องความเดือดร้อนของราษฎรแจ้งทางราชการและรับข้อราชการ ประกาศแก่ราษฎรหรือที่จะดำเนินการให้ตามกฎหมาย เช่น การตรวจและเก็บภาษีอากร รวมทั้งการปกครองผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน

2. อำนาจหน้าที่ทุกอย่างเช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้าน

3. อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับความอาญา และรักษาความสงบเรียบร้อย

(1) มีการกระทำผิดอาญาหรือสงสัยจะเกิด แจ้งนายอำเภอ หรือถ้าเกิดในตำบลข้างเคียง แจ้งกำนันตำบลข้างเคียงนั้นทราบ

(2) พบคนกำลังกระทำผิดกฎหมาย หรือเหตุควรสงสัย หรือมีหมาย หรือคำสั่งให้จับผู้ใดในตำบลให้จับผู้นั้นส่งอำเภอ

(3) ค้นหรือยึดตามหมายที่ออกโดยกฎหมาย

(4) อายัดตัวคนหรือสิ่งของที่ได้มาด้วยการกระทำผิดกฎหมายแล้วนำส่งอำเภอ

- (5) เหตุการณ์ร้ายหรือแปลกประหลาด รายงานต่อนายอำเภอ
- (6) เกิดจลาจล ปล้นฆ่า ชิงทรัพย์ ไฟไหม้หรือเหตุร้าย ฯลฯ ให้แจ้งเจ้าหน้าที่
- (7) เมื่อทราบว่ามีคนอาชญากรรมร้าย คนจรจัด อาจเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านปรึกษาสืบสวน ถ้ามีหลักฐานเอาตัวส่งอำเภอ
- (8) คนจรแปลกหน้านอกทะเบียนราษฎร หรือกับผู้ใหญ่บ้าน ขับไล่ออกจากท้องที่ตำบลได้
- (9) ผู้ใดตั้งทับ กระท่อม หรือโรงเรือน โดดเดี่ยว อันอาจเป็นอันตรายอาจบังคับให้เข้ามาอยู่เสียในหมู่บ้านได้ และนำความแจ้งนายอำเภอ
- (10) ผู้ใดปล่อยละทิ้งบ้านให้ชำรุดรุงรัง โสโครก อันอาจเกิดอันตรายแก่ผู้อื่น หรืออาจเกิดอหิวาต์ ปรึกษากับผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล บังคับให้ผู้อยู่ในที่นั้นแก้ไข ถ้าไม่ปฏิบัติตาม นำความร้องเรียนนายอำเภอ
- (11) เวลาเกิดอันตรายแก่การทำมาหากินของราษฎร ให้ปรึกษากับผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล หาทางป้องกันแก้ไข ถ้าเหลือกำลังแจ้งนายอำเภอ
4. อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับคนเดินทางมาในตำบล
- กำนันมีหน้าที่จัดดูแลให้คนเดินทาง ซึ่งไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้ร้าย ให้มีที่พักตามสมควรและถ้าเป็นผู้เดินทางมาในราชการก็ต้องช่วยเหลือหาคนนำทาง หาเสบียงอาหารให้ ตามที่ร้องขอโดยเรียกค่าใช้จ่ายจากผู้นั้นตามธรรมดาได้
5. อำนาจหน้าที่ดูแลรักษาสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์
- กำนันมีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์ ที่มีไว้ให้ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น สระน้ำ ศาลาอาศัย ที่เลี้ยงปศุสัตว์ มิให้ผู้ใด รุกฉวยยึดถือครอบครองผู้เดียว หรือทำให้ทรัพย์สินเสียหาย
6. อำนาจเกี่ยวกับการทะเบียนต่าง ๆ ในตำบล
- กำนันมีส่วนรับผิดชอบงานทะเบียนราษฎรเกี่ยวกับการแจ้งคน เกิด คนย้าย คนตาย และทะเบียนลูกออกสัตว์พาหนะ และมีหน้าที่รับคำขอจดทะเบียนสมรส เพื่อนำส่งนายอำเภอให้จดทะเบียนสมรสให้ โดยคู่สมรสไม่ต้องไปที่ว่าการอำเภอ ในกรณีเป็นท้องที่ตำบลที่ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศไว้ ตลอดจนทำบัญชีทะเบียนสิ่งสาธารณะประโยชน์ที่อยู่ใน ตำบลนั้น
7. อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับภาษีอากร
- ช่วยเหลือในการจัดเก็บภาษีอากร ในการสำรวจและประเมิน ราคาเพื่อเสียภาษีอากร โดยทำบัญชีสิ่งของที่ต้องเสียภาษีอากรขึ้นต่อนายอำเภอ เพื่อนำไปเสียภาษี ตามกฎหมายภาษีอากร
8. อำนาจหน้าที่เรียกประชุมและให้ช่วยงานตามหน้าที่

กำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ที่เรียกประชุมประชาชน คณะกรรมการสภา ตำบล และผู้ใหญ่บ้าน เพื่อหารือร่วมกัน และเรียกบุคคลใดมาหารือให้ช่วยเหลืองานตามหน้าที่ได้

9. หน้าที่ทั่วไป

หน้าที่ทั่วไป เป็นอำนาจหน้าที่ที่ปรากฏในกฎหมายอื่นๆ ที่ กระทรวงทบวงกรมอื่นให้ช่วยเหลือและเป็นที่น่าสังเกตว่า กระทรวงทบวงกรมอื่นส่วนใหญ่มีกำหนดให้กำนันมีแต่หน้าที่ส่วนอำนาจนั้นมักไม่มอบให้ จึงทำให้การปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไม่ได้ผลเท่าที่ควร ไม่เหมือนกับภาระงานในหน้าที่ของฝ่ายปกครอง³⁷

ผู้ใหญ่บ้าน

ในหมู่บ้านหนึ่งมีผู้ใหญ่บ้าน 1 คน ทำหน้าที่ปกครองราษฎรในเขตหมู่บ้าน โดยมีที่มาจากการเลือกของราษฎรในหมู่บ้านนั้น

คุณสมบัติของราษฎรผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน

- (1) มีสัญชาติไทยและมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ในวันที่ 1 มกราคมของปีที่มีการเลือก
- (2) ไม่เป็นภิกษุสามเณร นักพรตหรือนักบวช
- (3) ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (4) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำ และมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือนจนถึงวันเลือก

คุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน

- (1) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (2) อายุไม่ต่ำกว่า 25 ปีบริบูรณ์ ในวันรับเลือก
- (3) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำ และมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี จนถึงวันเลือกและเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นหลักฐาน
- (4) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- (5) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (6) ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ วิกลจริตจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ตติยาเสพติดให้โทษ หรือเป็นโรคตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

³⁷ ส่วนบริหารงานกำนันผู้ใหญ่บ้าน สำนักบริหารการปกครองท้องที่, คู่มือการปฏิบัติงานกำนันผู้ใหญ่บ้าน, พิมพ์ครั้งที่ 2, อ่างแล้ว, หน้า 28-30.

(7) ไม่เป็นสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำ พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือของรัฐวิสาหกิจ หรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือลูกจ้างของเอกชนซึ่งมีหน้าที่ทำงานประจำ

(8) ไม่เป็นผู้มีอิทธิพลหรือเสียชื่อในทางพาลหรือทางทุจริต หรือเสื่อมเสียในทางศีลธรรม

(9) ไม่เป็นผู้เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะทุจริตต่อหน้าที่ และยังไม่พ้นกำหนดเวลา 10 ปีนับแต่วันถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก

(10) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ และยังไม่พ้นกำหนดเวลา 10 ปีนับแต่วันพ้นโทษ

(11) ไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยศุลกากร กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ในฐานความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดที่นายทะเบียนไม่อาจออกใบอนุญาตให้ได้ กฎหมายว่าด้วยที่ดิน ในฐานความผิดเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์ กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง และกฎหมายว่าด้วยการพนัน ในฐานความผิดเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก

(12) ไม่เป็นผู้เคยถูกให้ออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านราษฎร เนื่องจากผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน ในหมู่บ้านนั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนร้องขอให้ออกจากตำแหน่ง หรือผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ออกจากตำแหน่ง เมื่อได้สอบสวนเห็นว่าบกพร่องในทางความประพฤติ หรือความสามารถไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันถูกให้ออก

(13) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก จากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน และยังไม่พ้นกำหนดเวลา 10 ปีนับแต่วันถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก

(14) มีพื้นฐานความรู้ไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับ หรือที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับ เว้นแต่ในท้องที่ใดไม่อาจเลือกผู้มีพื้นฐานความรู้ดังกล่าวได้ ผู้ว่าราชการจังหวัด โดยอนุมัติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย อาจประกาศในราชกิจจานุเบกษายกเว้นหรือผ่อนผันได้

การเลือกผู้ใหญ่บ้าน

การเลือกผู้ใหญ่บ้านนั้นมีสาเหตุที่มา 2 ประการคือ

1. มีการจัดตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่
2. ผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านว่างลง ซึ่งจะต้องมีการเลือกผู้ใหญ่บ้านใหม่ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบการว่าง

วิธีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน

กฎหมายกำหนดให้นายอำเภอเป็นประธาน พร้อมด้วยกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นอย่างน้อย 1 คน ประชุมราษฎรในหมู่บ้านที่มีคุณสมบัติที่จะเลือกผู้ใหญ่บ้าน โดยวิธีลับหรือเปิดเผยก็ได้ ตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. 2535 เมื่อเลือกผู้ใดแล้วถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ใหญ่บ้าน อยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี

การพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน

ผู้ใหญ่บ้านจะต้องออกจากตำแหน่งด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด ดังต่อไปนี้

1. ขาดคุณสมบัติหรือเข้าลักษณะต้องห้ามของการเป็นผู้ใหญ่บ้าน (ยกเว้นการลาบวช โดยได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด ไม่เกิน 120 วัน)
2. ออกตามวาระ (5 ปี)
3. ตาย
4. ได้รับอนุญาตให้ลาออก
5. หมู่บ้านที่ปกครองถูกยุบ
6. ไปเสียจากหมู่บ้านที่ตนปกครองเกิน 3 เดือน
7. ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านนั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ร้องขอให้ออกจากตำแหน่ง
8. ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ออกจากตำแหน่ง เมื่อได้สอบสวนเห็นว่า บกพร่องในทางความประพฤติหรือความสามารถไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง

อำนาจหน้าที่ผู้ใหญ่บ้าน

ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรที่อยู่ในเขตหมู่บ้าน และมีหน้าที่ 2 ประการคือ

1. อำนาจหน้าที่ในทางปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย สรุปได้ดังนี้ คือ
 - รักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน
 - เมื่อเกิดทุกข์ภัยแก่ลูกบ้าน ให้แจ้งกำนันเพื่อหาทางป้องกัน
 - นำประกาศ คำสั่งของรัฐบาลแจ้งลูกบ้าน
 - ทำบัญชีทะเบียนราษฎรในหมู่บ้าน
 - มีเหตุการณ์ประหลาดให้แจ้งกำนัน
 - พบคนแปลกหน้าให้นำตัวส่งกำนัน

- เมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้น ให้เรียกลูกบ้านช่วยกันป้องกันและระงับได้ และแจ้งกำนัน
- ควบคุมลูกบ้านให้ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
- ส่งสอนลูกบ้านมิให้อาฆาตมาดร้ายกัน
- ฝึกอบรมลูกบ้านให้รู้จักหน้าที่และการทำการในเวลารบ
- ประชุมลูกบ้านเป็นครั้งคราวเพื่อแจ้งข้อราชการ
- ส่งเสริมอาชีพ
- ป้องกันโรคติดต่อ
- ทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดี
- ตรวจตรารักษาประโยชน์ในการอาชีพราษฎร
- จัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย
- ประชุมกรรมการหมู่บ้าน
- ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนัน
 - ใ้ราษฎรช่วยเหลือสาธารณประโยชน์

2. อำนาจในทางอาญา สรุปได้ดังนี้

- เมื่อทราบว่ามีกรกระทำผิดกฎหมาย หรือสงสัยเกิดในหมู่บ้าน ให้แจ้งกำนัน
- เมื่อทราบว่ามีกรทำผิดกฎหมายหรือสงสัยว่าเกิดในหมู่บ้านใกล้เคียง ให้แจ้งผู้ใหญ่บ้าน
นั้นทราบ
- พบของกลางทำผิดให้ส่งกำนัน
- เมื่อสงสัยผู้ใดว่าทำผิด หรือคำสั่งทำผิด ให้จับกุมส่งอำเภอหรือกำนัน
- เมื่อมีหมายสั่งจับผู้ใดหรือคำสั่งราชการให้จับผู้้นั้นส่งกำนัน หรืออำเภอตามสมควร
- เจ้าพนักงานมีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้น หรือให้ยึดผู้ใหญ่บ้าน ต้องจัดการให้³⁸

สรุปได้ว่า กำนันผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่ดูแลบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชนในชุมชน แทนเจ้าหน้าที่บ้านเมืองส่วนกลาง เป็นการให้คนท้องถิ่นปกครองคนในท้องถิ่นของตนเอง เพื่อความสะดวกในการติดต่อประสานงานกับทางราชการ

³⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 31-33.

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ยุติศักดิ์ เอกอัคร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทและอำนาจทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้านในปี พ.ศ. 2547” ผลการศึกษาพบว่า ด้านระยะเวลาของการเข้าอยู่ในตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านมีผลต่อบทบาททางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนอายุของผู้ใหญ่บ้านนั้นมีผลต่ออำนาจทางการเมืองมากที่สุดสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของระบบอาวุโสที่มีปรากฏอยู่ทั่วไปในสังคมไทย ส่วนฐานทางเศรษฐกิจและขนาดของครอบครัว และเครือข่ายของผู้ใหญ่บ้าน ไม่เป็นปัจจัยที่ช่วยชี้ให้เห็นถึงบทบาทและอำนาจทางการเมืองแต่อย่างใด ส่วนในเรื่องของแนวความคิดทั่วไปเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระดับหมู่บ้าน ไม่เป็นปัจจัยที่ช่วยชี้ให้เห็นถึงบทบาทและอำนาจทางการเมืองแต่อย่างใด ส่วนในเรื่องของแนวความคิดทั่วไปเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระดับหมู่บ้านของประชาชนกับรัฐบาล ประชาชนยังคิดว่าผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้รับภาระตอบแทนได้ ลักษณะการที่ประชาชนจำเป็นต้องพึ่งพาหรือผลึกภาระให้ผู้ใหญ่บ้านมีประโยชน์ด้านการปกครอง คือผู้ใหญ่บ้านจะเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในหมู่บ้านทำให้เกิดเอกภาพเล็ก ๆ ในการปกครองช่วยให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประชาชนในประเทศ แต่ผลเสียก็คืออาจขัดขวางและไม่เอื้ออำนวยให้ประชาชนมีความสนใจและเข้าร่วมทางการเมืองได้โดยทางอ้อม³⁹

ธีรพล เกษมสุวรรณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้สึกเห็นห่างทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2546” ผลการศึกษาพบว่า ความรู้สึกเห็นห่างทางการเมืองในกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยสำคัญที่มีต่อการมีระดับความเห็นห่างทางการเมืองสูง-ต่ำ แตกต่างกันไปได้แก่ ชนชั้นทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายได้ การศึกษา และปัจจัยด้านระยะเวลาที่อยู่ในกรุงเทพมหานครจะมีความรู้สึกที่ดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย⁴⁰

³⁹ยุติศักดิ์ เอกอัคร, “ผู้นำทางการเมืองระดับท้องถิ่น : การศึกษาเฉพาะกรณีเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี ในช่วงปี พ.ศ. 2545-2546”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2546, 203 หน้า.

⁴⁰ธีรพล เกษมสุวรรณ, “ความรู้สึกเห็นห่างทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2546, 223 หน้า.

พิเชษฐ สิทธิรังษี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แรงจูงใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำชุมชนไทย” โดยใช้ก้านัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาจังหวัดเป็นกลุ่มประชากรในการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนมีบทบาทในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะการเข้าดำรงตำแหน่งก้านัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาจังหวัดด้วยหวังให้ท้องถิ่นเจริญก้าวหน้า ผลตอบแทนที่ผู้นำชุมชนเหล่านี้ต้องการได้รับมากที่สุดคือ การยอมรับจากผู้นำ ได้รับชื่อเสียง เกียรติยศ และโยงไปถึงการได้รับอำนาจหน้าที่จากทางราชการและอำนาจที่มีผลโดยอ้อม กล่าวคือ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของราษฎรพอสมควร เช่น เมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้มีสิทธิออกเสียงในหมู่บ้าน ตำบล ไม่ค่อยรู้จักผู้สมัครรับเลือกตั้งก็มักจะถามความเห็นของผู้นำชุมชนว่าจะเลือกใครดี ซึ่งทุกด้านโดยภาพรวมเกี่ยวกับแรงจูงใจอยู่ในระดับปานกลาง⁴¹

เกรียงไกร จงเจริญ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ผู้นำกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน” ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากประชาชนในชุมชน และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง โดยที่ผู้นำชุมชนเป็นบุคคลที่ชุมชนให้ความเชื่อถือและมอบความไว้วางใจให้เป็นตัวแทนของชุมชนในการพัฒนาชุมชนเพื่อส่วนรวม รวมทั้งได้เป็นผู้มีส่วนในการชักจูงใจและโน้มน้าวให้บุคคลในชุมชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตนเองเห็นว่าเหมาะสมอีกด้วย ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า การยอมรับในตัวผู้นำและการตัดสินใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะรวมอยู่ที่ผู้นำชุมชนเป็นสำคัญ⁴²

ปกรณ สุวิธรรม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “หน้าที่ของก้านัน ผู้ใหญ่บ้านในความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองระดับชาติและท้องถิ่นกับประชาชน” ผลการศึกษาพบว่า ก้านัน ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่เป็นผู้เชื่อมผลประโยชน์ระหว่างนักการเมืองระดับชาติและท้องถิ่นกับประชาชน ลักษณะความสัมพันธ์จะเป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ในรูปแบบ “ผู้อุปถัมภ์-ลูกน้อง” โดยนักการเมืองจะให้การช่วยเหลือแก่ก้านัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการพัฒนาท้องถิ่นของตนความสัมพันธ์ “ผู้อุปถัมภ์-ลูกน้อง” มีผลกระทบต่อพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนหลายประการ กล่าวคือ ทำให้

⁴¹พิเชษฐ สิทธิรังษี, “แรงจูงใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำชุมชนไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีผู้นำชุมชนในเขตอำเภอบางเสนา จังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2546, 210 หน้า.

⁴²เกรียงไกร จงเจริญ, “ผู้นำกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2547, 230 หน้า.

ประชาชนขาดความสนใจตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองทำให้ขาดความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของนักการเมือง⁴³

สันติ สวัสดิพงษ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน กรณีศึกษาในท้องที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษาพบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการชี้แนะให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งบุคคลที่ตนแนะนำให้ และเป็นผู้นำชาวบ้านในการชุมนุมประท้วงหรือนำข้อร้องเรียนไปแจ้งยังส่วนราชการ และกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นปัจจัยดึงดูดชาวบ้านให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งอีกด้วย⁴⁴

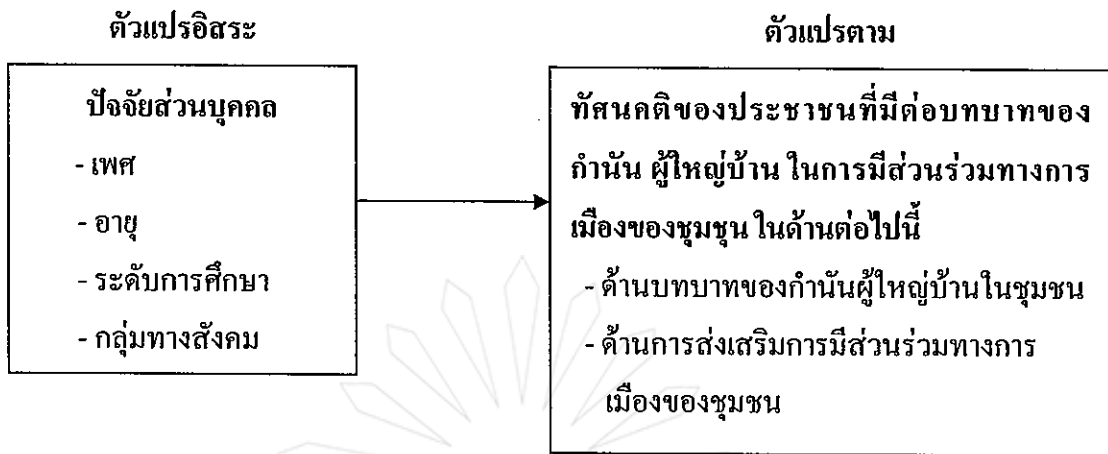
2.5 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารของส่วนบริหารงานกำนันผู้ใหญ่บ้าน สำนักบริหารการปกครองท้องที่ในคู่มือการปฏิบัติงานกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน⁴⁵ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชน ประกอบด้วย ด้านบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในชุมชน และด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน โดยมีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และกลุ่มทางสังคมเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติของประชาชน ซึ่งสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังนี้

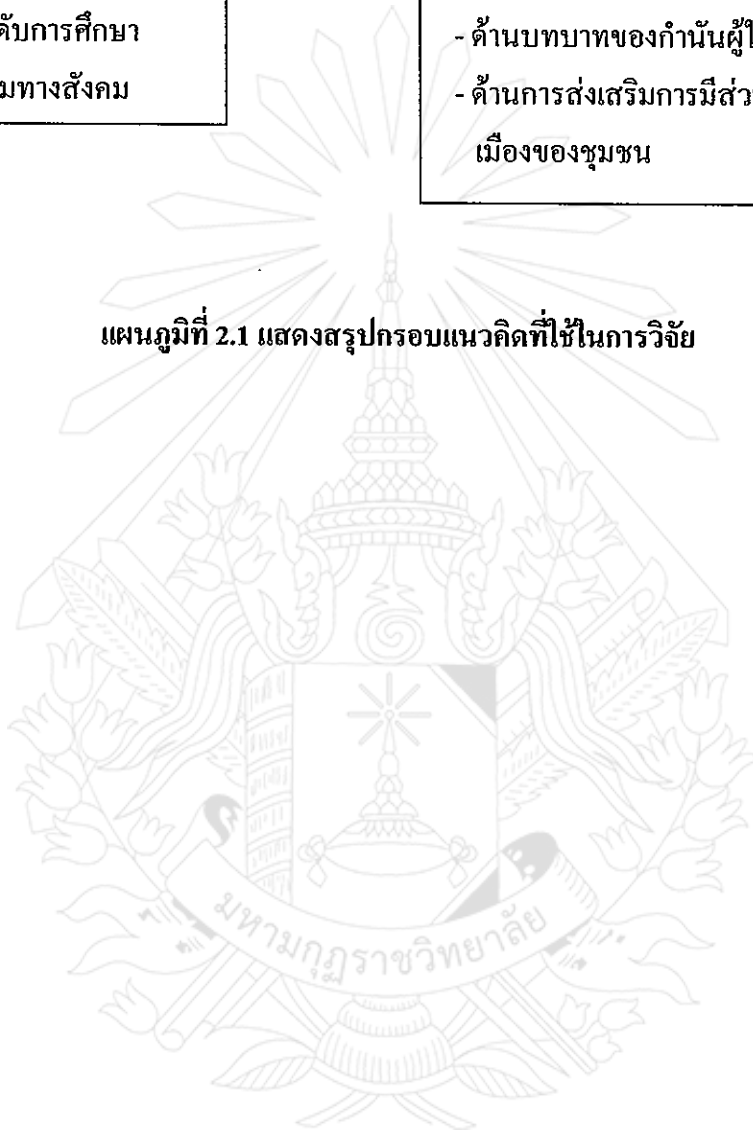
⁴³ปกรณ สุริวรรณ, “การหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองระดับชาติและท้องถิ่นกับประชาชน”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2546, 240 หน้า.

⁴⁴สันติ สวัสดิพงษ์, “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน: กรณีศึกษาในท้องที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2547, 193 หน้า.

⁴⁵ส่วนบริหารงานกำนันผู้ใหญ่บ้าน สำนักบริหารการปกครองท้องที่, คู่มือการปฏิบัติงานกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน, พิมพ์ครั้งที่ 2, อ่างแล้ว, หน้า 18.

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช และเพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 6,410 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan¹ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.95 และความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 361 คน

¹สงศรี ชมภูวงศ์, การวิจัย, (นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2549),
หน้า 64.

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

เทคนิควิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง คือ ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก² ก็เพื่อต้องการให้ประชากรมีโอกาสถูกเลือกเท่า ๆ กัน มีวิธีการคือ นำรายชื่อประชากรที่แบ่งตามหมู่บ้าน เช่น หมู่ที่ 1 จำนวน 1,057 คน ตัดใส่โหล แล้วทำการจับฉลากทีละรายชื่อ เมื่อได้รายชื่อที่ 1 แล้วก็บันทึกไว้ และใส่กระดานนั้นลงโหลตามเดิม แล้วทำการจับรายชื่อต่อไปให้ครบ ถ้ามีการซ้ำรายชื่อก็ทำการจับใหม่ จนได้กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการคือ 73 คน ทำการจับฉลากอย่างนี้จนครบทุกหมู่บ้าน ก็จะได้กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ 361 คน

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

หมู่ที่	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
หมู่ที่ 1	1,057	73
หมู่ที่ 2	322	46
หมู่ที่ 3	1,066	80
หมู่ที่ 4	732	54
หมู่ที่ 5	799	60
หมู่ที่ 6	634	48
รวม	4,610	361

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยข้อคำถามครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ในการศึกษา ซึ่งแบ่งข้อคำถามเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามมีคำตอบให้เลือกตอบ โดยสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และกลุ่มทางสังคม

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มี 3 ด้าน จำนวน 20 ข้อ โดยมีการให้

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 58.

คะแนนระดับทัศนคติ ที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตามหลักเกณฑ์การให้คะแนน³ ดังนี้

มีทัศนคติ มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มีทัศนคติ มาก	ให้	4	คะแนน
มีทัศนคติ ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
มีทัศนคติ น้อย	ให้	2	คะแนน
มีทัศนคติ น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ยของกลุ่ม⁴ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	แปลความว่า	มีทัศนคติ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	แปลความว่า	มีทัศนคติ มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	แปลความว่า	มีทัศนคติ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	แปลความว่า	มีทัศนคติ น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	แปลความว่า	มีทัศนคติ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสร้างตามกรอบที่จะศึกษาโดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือตามลำดับดังนี้ คือ

- 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบที่จะศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ
- 2) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงให้ครอบคลุมและเหมาะสมกับกรอบที่กำหนดไว้
- 3) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและครอบคลุมตามแนวทางการสร้างเครื่องมือ

³บุญชม ศรีสะอาด, วิจัยเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์นการพิมพ์, 2535), หน้า 99.

⁴เรื่องเดียวกัน, หน้า 100.

4) นำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับ ประชาชนที่อาศัยอยู่ใน ตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามโดยการวิเคราะห์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.88

5) นำแบบสอบถามที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วให้อาจารย์ที่ปริญญาสาหรณิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้ง และได้นำไปตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญเชิงเนื้อหา จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถามแล้วคัดข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ ระหว่าง 0.50 ถึง 1.00 ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับเท่ากับ 1.00

6) นำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการวิจัยครั้งนี้

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามให้กับประชาชน ตำบล นาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยเป็นผู้แจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูล ด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1) นำหนังสือขอความร่วมมือในการทำสารนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหา มกุฏราชวิทยาลัย ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัด นครศรีธรรมราช เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งรวบรวมข้อมูลจาก ตำรา เอกสารวิชาการ สิ่งพิมพ์ วารสาร งานวิจัย และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3) การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยแจกแบบสอบถามให้กับประชาชนในพื้นที่ตำบล นาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จนครบตามจำนวนกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้ กำหนดไว้

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ของข้อมูลทั้งหมด สร้างคู่มือลงรหัสและนำข้อมูลมาลงรหัส จากนั้นนำข้อมูลที่ลงรหัสเรียบร้อยแล้ว ไปบันทึกในแผ่นข้อมูล (CD) แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ โดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

3.7.1 หาความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item objective congruence หรือ IOC) ซึ่งมีสูตร⁶ ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ ลักษณะวัตถุประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3.7.2 หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งมีสูตร⁶ ดังนี้

$$\alpha = \frac{N}{N-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{S^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

N แทน จำนวนข้อคำถาม

$\sum s_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

3.7.3 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้หาค่าร้อยละจากสูตร⁷ ดังนี้

$$\text{ร้อยละ} = \frac{X \times 100}{N}$$

⁶เรื่องเดียวกัน, หน้า 45.

⁷เรื่องเดียวกัน.

⁸ธานินทร์ ศิลป์จารุ, วิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท วี.อินเตอร์ พริ้นท์, 2550), หน้า 152.

เมื่อ X แทน จำนวนข้อมูล (ความถี่) ที่ต้องการนำมาหาค่า
ร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

3.7.4 การวิเคราะห์ข้อมูลหาคะแนนค่าเฉลี่ย (Mean) จากสูตร⁸ ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum fX$ แทน ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด

N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3.7.5 การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากสูตร⁹

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum f(X - \bar{X})^2}{N}}$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

$\sum f(X - \bar{X})^2$ แทน ผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่กับกำลังสอง
ของค่าเบี่ยงเบนของข้อมูลแต่ละตัว

N แทน จำนวนข้อมูล

ดังนี้

⁸สงศรี ชมภูวงศ์, การวิจัย, อ่างแล้ว, หน้า 70.

⁹เรื่องเดียวกัน, หน้า 74.

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญอำเภोजุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช” ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยขอนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้คือ

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ทางสถิติดังต่อไปนี้คือ

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญอำเภोजุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญอำเภोजุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และกลุ่มทางสังคม

ตอนที่ 4 ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญอำเภोजุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	166	45.98
หญิง	195	54.01
รวม	361	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ประชาชน ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 54.01 และเป็นเพศชายจำนวน 166 คิดเป็นร้อยละ 45.98

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 35 ปี	178	49.30
35 ปี ขึ้นไป	183	50.69
รวม	361	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ประชาชน ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 35 ปี ขึ้นไป จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 50.69 และมีอายุ ต่ำกว่า 35 ปี จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 49.30

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	227	62.88
ปริญญาตรีขึ้นไป	134	37.11
รวม	361	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ประชาชน ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 62.88 และมีการศึกษา ปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 37.11

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มทางสังคม

กลุ่มทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
คณะกรรมการหมู่บ้าน	36	9.97
บุคคลทั่วไป	325	90.02
รวม	361	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ประชาชน ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นบุคคลทั่วไป จำนวน 325 คน คิดเป็นร้อยละ 90.02 และเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.97

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญ อำเภอกุพราภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญ อำเภอกุพราภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม

ทัศนคติที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	ระดับทัศนคติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในชุมชน	3.03	0.36	ปานกลาง
2. ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน	2.92	0.65	ปานกลาง
รวม	2.98	0.51	ปานกลาง

ตารางที่ 4.5 พบว่า ประชาชน มีทัศนคติต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญอำเภอกุพราภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ทั้ง 2 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในชุมชน

ด้านบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในชุมชน	ระดับทัศนคติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. เมื่อประชาชนมีปัญหาในการติดต่อกับ ทางราชการกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานกับทางราชการ	3.17	0.48	ปานกลาง
2. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะมีบทบาทสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่น	3.33	0.20	ปานกลาง
3. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ดูแลทุกข์สุขของประชาชนในทุก ๆ ด้าน	2.95	0.27	ปานกลาง
4. การติดต่อขอความช่วยเหลือจาก ส.ส. และ สจ. จะประสบความสำเร็จหากประชาชนติดต่อผ่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	2.68	0.42	ปานกลาง
5. ประชาชนจะเชื่อฟังคำแนะนำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเสมอ เพราะถือว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้นำชุมชน	3.00	0.68	ปานกลาง
6. เมื่อประชาชนมีปัญหาในเรื่องต่าง ๆ เช่น เจ็บป่วย การศึกษาของลูกประชาชน ควรนำปัญหาไปปรึกษา ผู้ใหญ่บ้าน	3.33	0.82	ปานกลาง
7. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำให้ประชาชนทำการพัฒนาท้องถิ่น	3.33	0.82	ปานกลาง
8. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำในการบำรุงและส่งเสริมอาชีพของประชาชน	3.31	0.71	ปานกลาง
9. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้มีบทบาทในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างราษฎรในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก	2.33	0.78	น้อย
10. เมื่อมีภัยธรรมชาติ ประชาชนในตำบลนาหมอบุญจะช่วยกันแก้ปัญหาด้วยตนเอง	3.08	0.76	ปานกลาง

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ด้านบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในชุมชน	ระดับทัศนคติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
11. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้เชื่อมผลประโยชน์ระหว่างนักการเมืองระดับชาติ (ส.ส.) และท้องถิ่น กับประชาชน	2.99	0.48	ปานกลาง
รวม	3.03	0.36	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ประชาชน มีทัศนคติต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอนบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในชุมชน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะมีบทบาทสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่น, เมื่อประชาชนมีปัญหาในเรื่องต่าง ๆ เช่น เจ็บป่วย การศึกษาของลูกประชาชน ควรนำไปปรึกษา ผู้ใหญ่บ้าน, กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำให้ประชาชนทำการพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำในการบำรุงและส่งเสริมอาชีพของประชาชน และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้มีบทบาทในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างราษฎรในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน

ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของชุมชน	ระดับทัศนคติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้กระตุ้นเตือนให้ประชาชนสนใจต่อข่าวสารทางการเมืองอย่างมาก	3.05	0.64	ปานกลาง
2. เมื่อมีการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะชี้แนะให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกบุคคลที่ตนแนะนำเสมอ	2.52	0.76	ปานกลาง
3. ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ทางการเมือง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ชักจูงโน้มน้าวให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทุกครั้ง	3.19	0.76	ปานกลาง
4. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะชักชวนให้ประชาชนสมัครเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ ตนสังกัด	3.32	0.50	ปานกลาง
5. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ให้ความร่วมมือกับทางราชการในการเผยแพร่ความรู้ทางด้านการปกครองแบบประชาธิปไตยแก่ประชาชนเสมอ	3.00	0.65	ปานกลาง
6. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเปิดโอกาสให้ประชาชนวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่	3.20	0.73	ปานกลาง
7. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับบ้านเมืองทั้งในเรื่องเกี่ยวกับการเมืองเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มาเผยแพร่หรือพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชนเสมอ	2.52	0.75	ปานกลาง
8. ทุกครั้งที่มีการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. สจ. อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้มีความสำคัญอย่างมากในการชักจูงให้ชาวบ้านไปร่วมฟัง	3.19	0.76	ปานกลาง

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของชุมชน	ระดับทัศนคติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
9. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็น ผู้นำให้ชาวบ้านเรียกร้องต่อทางราชการ	4.17	0.50	มาก
รวม	2.92	0.65	ปานกลาง

ตารางที่ 4.7 พบว่า ประชาชน มีทัศนคติต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำให้ชาวบ้านเรียกร้องต่อทางราชการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะชักชวนให้ประชาชนสมัครเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ ตนสังกัด และเมื่อมีการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะชี้แนะให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกบุคคลที่ตนแนะนำเสมอ, กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับบ้านเมืองทั้งในเรื่องเกี่ยวกับการเมืองเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มาเผยแพร่หรือพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชนเสมอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญอำเภอกุพากรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และกลุ่มทางสังคม

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชน โดยรวม ที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญอำเภอกุพากรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ

ทัศนคติที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	ระดับทัศนคติ					
	ชาย			หญิง		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ด้านบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในชุมชน	2.81	0.34	ปานกลาง	3.24	0.38	ปานกลาง
2. ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน	2.70	0.75	ปานกลาง	3.05	0.78	ปานกลาง
รวม	2.75	0.54	ปานกลาง	3.14	0.58	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ประชาชน มีทัศนคติต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญอำเภอกุพากรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ทั้ง 2 ด้าน เพศชาย และเพศหญิง อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เพศชาย พบว่า ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

เพศหญิง พบว่า ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชน ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ

ด้านบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในชุมชน	ระดับทัศนคติ					
	ชาย			หญิง		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. เมื่อประชาชนมีปัญหาในการติดต่อกับทางราชการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานกับทางราชการ	2.98	0.50	ปานกลาง	3.35	0.46	ปานกลาง
2. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะมีบทบาทสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่น	3.00	0.00	ปานกลาง	3.65	0.46	มาก
3. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ดูแลทุกข์สุขของประชาชนในทุก ๆ ด้าน	2.84	0.43	ปานกลาง	3.05	0.10	ปานกลาง
4. การติดต่อขอความช่วยเหลือจาก ส.ส. และ สจ. จะประสบความสำเร็จหากประชาชนติดต่อผ่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	2.37	0.32	น้อย	2.98	0.52	ปานกลาง
5. ประชาชนจะเชื่อฟังคำแนะนำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเสมอ เพราะถือว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้นำชุมชน	3.24	0.96	ปานกลาง	2.74	0.40	ปานกลาง
6. เมื่อประชาชนมีปัญหาในเรื่องต่าง ๆ เช่น เจ็บป่วย การศึกษาของลูกประชาชน ควรนำปัญหาไปปรึกษา ผู้ใหญ่บ้าน	3.49	1.00	ปานกลาง	3.17	0.64	ปานกลาง
7. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำให้ประชาชนทำการพัฒนาท้องถิ่น	3.49	1.00	ปานกลาง	3.17	0.64	ปานกลาง
8. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำในการบำรุงและส่งเสริมอาชีพของประชาชน	3.52	0.99	มาก	3.10	0.43	ปานกลาง

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน	ระดับทัศนคติ					
	ชาย			หญิง		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
9. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้มีบทบาทในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างราษฎรในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก	3.59	1.06	มาก	3.21	0.50	ปานกลาง
10. เมื่อมีภัยธรรมชาติ ประชาชนในตำบลนาหมอนบุญจะช่วยกันแก้ปัญหาด้วยตนเอง	3.25	1.12	ปานกลาง	2.91	0.40	ปานกลาง
11. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้เชื่อมผลประโยชน์ระหว่างนักการเมืองระดับชาติ (ส.ส.) และท้องถิ่นกับประชาชน	3.24	0.96	ปานกลาง	2.74	0.00	ปานกลาง
รวม	2.81	0.34	ปานกลาง	3.24	0.38	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 พบว่า มีทัศนคติต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอนบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน โดยรวม เพศชาย และเพศหญิง อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เพศชาย พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้มีบทบาทในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างราษฎรในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำในการบำรุงและส่งเสริมอาชีพของประชาชน และการติดต่อขอความช่วยเหลือจาก ส.ส. และ สจ. จะประสบความสำเร็จหากประชาชนติดต่อผ่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

เพศหญิง พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะมีบทบาทสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือเมื่อประชาชนมีปัญหาในการติดต่อกับ ทางราชการกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานกับทางราชการ และประชาชนจะเชื่อฟังคำแนะนำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเสมอ เพราะถือว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้นำชุมชน, กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้เชื่อมผลประโยชน์ระหว่างนักการเมืองระดับชาติ (ส.ส.) และท้องถิ่นกับประชาชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชน ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญอำเภอ จุฬารัตน์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ

ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน	ระดับทัศนคติ					
	ชาย			หญิง		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้กระตุ้นเตือนให้ประชาชนสนใจต่อข่าวสารทางการเมืองอย่างมาก	3.08	0.46	ปานกลาง	3.01	0.81	ปานกลาง
2. เมื่อมีการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะชี้้นำให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกบุคคลที่ตนแนะนำเสมอ	2.70	0.71	ปานกลาง	2.34	0.79	น้อย
3. ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ทางการเมือง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ชักจูงโน้มน้าวให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทุกครั้ง	3.12	0.71	ปานกลาง	3.25	0.81	ปานกลาง
4. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะชักชวนให้ประชาชนสมัครเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ ตนสังกัด	3.58	0.49	มาก	3.05	0.51	ปานกลาง
5. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ให้ความร่วมมือกับทางราชการในการเผยแพร่ความรู้ทางด้านการปกครองแบบประชาธิปไตยแก่ประชาชนเสมอ	3.01	0.49	ปานกลาง	2.98	0.81	ปานกลาง
6. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเปิดโอกาสให้ประชาชนวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่	3.25	0.55	ปานกลาง	3.15	0.91	ปานกลาง

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของชุมชน	ระดับทัศนคติ					
	ชาย			หญิง		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
7. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ติดตาม ข่าวสารเกี่ยวกับบ้านเมืองทั้งในเรื่อง เกี่ยวกับการเมืองเศรษฐกิจใน หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มาเผยแพร่ หรือพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชนเสมอ	2.70	0.71	ปาน กลาง	2.34	0.79	น้อย
8. ทุกครั้งที่มีการรณรงค์หาเสียงของ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. สจ. อบต. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้มีความ สำคัญอย่างมากในการชักจูงให้ ชาวบ้านไปร่วมฟัง	3.12	0.71	ปาน กลาง	3.25	0.81	ปาน กลาง
9. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในชุมชน กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำให้ชาวบ้าน เรียกร้องต่อทางราชการ	4.58	0.49	มาก ที่สุด	3.75	0.51	มาก
รวม	2.75	0.54	ปานกลาง	3.14	0.58	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ประชาชน มีทัศนคติต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน โดยรวม เพศชาย และเพศหญิง อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เพศชาย พบว่า เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในชุมชน กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำให้ชาวบ้านเรียกร้องต่อทางราชการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะชักชวนให้ประชาชนสมัครเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ ตนสังกัด และเมื่อมีการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะชี้แนะให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกบุคคลที่ตนแนะนำเสมอ, กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับบ้านเมืองทั้งในเรื่องเกี่ยวกับการเมืองเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มาเผยแพร่หรือพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชนเสมอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

เทศหญิง พบว่า เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำให้ชาวบ้าน เรียกร้องต่อทางราชการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะชักชวนให้ประชาชน สมัครเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ ตนสังกัด, ทุกครั้งที่มีการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครรับ เลือกตั้ง ส.ส. สจ. อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้มีความสำคัญอย่างมากในการชักจูงให้ชาวบ้าน ไปร่วมฟัง และเมื่อมีการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะชี้แนะให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือก บุคคลที่ตนแนะนำเสมอ, กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับบ้านเมืองทั้งในเรื่อง เกี่ยวกับการเมืองเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มาเผยแพร่หรือพูดคุยกับชาวบ้านใน ชุมชนเสมอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชน โดยรวม ที่มี
 ต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนา
 หมอบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ

ทัศนคติที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	ระดับทัศนคติ					
	ต่ำกว่า 35 ปี			35 ปีขึ้นไป		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านใน ชุมชน	3.42	0.75	ปาน กลาง	3.03	0.39	ปาน กลาง
2. ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วน ร่วมทางการเมืองของชุมชน	2.95	0.69	ปาน กลาง	3.09	0.75	ปาน กลาง
รวม	3.18	0.72	ปาน กลาง	3.06	0.57	ปาน กลาง

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ประชาชน มีทัศนคติต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมี
 ส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
 โดยรวม ทั้ง 2 ด้าน อายุต่ำกว่า 35 ปี และอายุ 35 ปีขึ้นไป อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อายุต่ำกว่า 35 ปี พบว่า ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านใน
 ชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน มี
 ค่าเฉลี่ยต่ำสุด

35 ปีขึ้นไป พบว่า ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน มี
 ค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชน ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน ที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ

ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน	ระดับทัศนคติ					
	ต่ำกว่า 35 ปี			35 ปีขึ้นไป		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. เมื่อประชาชนมีปัญหาในการติดต่อกับทางราชการกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานกับทางราชการ	2.56	0.75	ปานกลาง	3.11	0.75	ปานกลาง
2. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะมีบทบาทสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่น	2.71	0.91	ปานกลาง	3.12	0.75	มาก
3. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ดูแลทุกข์สุขของประชาชนในทุก ๆ ด้าน	2.45	0.71	ปานกลาง	2.70	0.91	ปานกลาง
4. การติดต่อขอความช่วยเหลือจาก ส.ส. และ สจ. จะประสบความสำเร็จหากประชาชนติดต่อผ่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	2.41	0.78	น้อย	2.45	0.75	ปานกลาง
5. ประชาชนจะเชื่อฟังคำแนะนำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเสมอ เพราะถือว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้นำชุมชน	2.83	0.81	ปานกลาง	2.93	0.71	ปานกลาง
6. เมื่อประชาชนมีปัญหาในเรื่องต่าง ๆ เช่น เจ็บป่วย การศึกษาของลูกประชาชน ควรนำไปปรึกษา ผู้ใหญ่บ้าน	2.34	0.85	ปานกลาง	2.70	0.72	ปานกลาง
7. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำให้ประชาชนทำการพัฒนาท้องถิ่น	3.08	0.46	ปานกลาง	3.17	0.91	ปานกลาง
8. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำในการบำรุงและส่งเสริมอาชีพของประชาชน	4.58	0.49	มาก	4.12	0.61	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านใน ชุมชน	ระดับทัศนคติ					
	ต่ำกว่า 35 ปี			35 ปีขึ้นไป		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
9. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้มีบทบาทในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างราษฎรในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก	1.43	0.81	มาก	2.53	0.77	ปานกลาง
10. เมื่อมีภัยธรรมชาติ ประชาชนในตำบลนามอบุญจะช่วยกันแก้ปัญหาด้วยตนเอง	2.57	0.69	ปานกลาง	2.53	0.77	ปานกลาง
11. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้เชื่อมผลประโยชน์ระหว่างนักการเมืองระดับชาติ (ส.ส.) และท้องถิ่นกับประชาชน	2.43	0.71	ปานกลาง	3.01	0.53	ปานกลาง
รวม	2.70	0.75	ปานกลาง	2.65	0.65	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.12 พบว่า มีทัศนคติต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนามอบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน โดยรวม อายุต่ำกว่า 35 ปี และอายุ 35 ปีขึ้นไป อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อายุต่ำกว่า 35 ปี พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำในการบำรุงและส่งเสริมอาชีพของประชาชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำให้ประชาชนทำการพัฒนาท้องถิ่น และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้มีบทบาทในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างราษฎรในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

35 ปีขึ้นไป พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำในการบำรุงและส่งเสริมอาชีพของประชาชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำให้ประชาชนทำการพัฒนาท้องถิ่น และการติดต่อขอความช่วยเหลือจาก ส.ส. และ สจ. จะประสบความสำเร็จหากประชาชนติดต่อผ่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชน ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญอำเภอ จุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ

ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน	ระดับทัศนคติ					
	ต่ำกว่า 35 ปี			35 ปีขึ้นไป		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้กระตุ้นเตือนให้ประชาชนสนใจต่อข่าวสารทางการเมืองอย่างมาก	2.55	0.53	ปานกลาง	2.60	0.46	ปานกลาง
2. เมื่อมีการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะชี้้นำให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกบุคคลที่ตนแนะนำเสมอ	2.61	0.51	ปานกลาง	2.75	0.37	ปานกลาง
3. ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งตำแหน่งต่างๆ ทางการเมือง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ชักจูงโน้มน้าวให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทุกครั้ง	2.35	0.47	น้อย	2.40	0.49	น้อย
4. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะชักชวนให้ประชาชนสมัครเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ ตนสังกัด	2.71	0.57	ปานกลาง	2.89	0.38	ปานกลาง
5. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ให้ความร่วมมือกับทางราชการในการเผยแพร่ความรู้ทางการปกครองแบบประชาธิปไตยแก่ประชาชนเสมอ	2.34	0.47	น้อย	2.41	0.49	น้อย
6. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเปิดโอกาสให้ประชาชนวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ได้อย่างเต็มที่	3.15	0.51	ปานกลาง	3.25	0.49	ปานกลาง

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของชุมชน	ระดับทัศนคติ					
	ต่ำกว่า 35 ปี			35 ปีขึ้นไป		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
7. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ติดตาม ข่าวสารเกี่ยวกับบ้านเมืองทั้งในเรื่อง เกี่ยวกับการเมืองเศรษฐกิจใน หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มา เผยแพร่หรือพูดคุยกับชาวบ้านใน ชุมชนเสมอ	3.35	0.61	ปาน กลาง	3.89	0.74	มาก
8. ทุกครั้งที่มีการรณรงค์หาเสียงของ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. สจ. อบต. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้มีความ สำคัญอย่างมากในการชักจูงให้ ชาวบ้านไปร่วมฟัง	2.56	0.75	ปาน กลาง	3.11	0.75	ปาน กลาง
9. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในชุมชน กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำให้ชาวบ้าน เรียกร้องต่อทางราชการ	2.71	0.91	ปาน กลาง	3.12	0.75	ปาน กลาง
รวม	2.51	0.51	ปานกลาง	2.61	0.42	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ประชาชน มีทัศนคติต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน โดยรวม อายุต่ำกว่า 35 ปี และอายุ 35 ปีขึ้นไป อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อายุต่ำกว่า 35 ปี พบว่า กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับบ้านเมืองทั้งในเรื่องเกี่ยวกับการเมืองเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มาเผยแพร่หรือพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชนเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเปิดโอกาสให้ประชาชนวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ให้ความร่วมมือกับทางราชการในการเผยแพร่ความรู้ทางด้านการปกครองแบบประชาธิปไตยแก่ประชาชนเสมอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อายุ 35 ปีขึ้นไป พบว่า กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ติดตาม

ข่าวสารเกี่ยวกับบ้านเมืองทั้งในเรื่องเกี่ยวกับการเมืองเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มาเผยแพร่หรือพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชนเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเปิดโอกาสให้ประชาชนวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ และทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ทางการเมือง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ชักจูงโน้มน้าวให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทุกครั้ง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชน โดยรวม ที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอนบุญอำเภออุพการณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา

ทัศนคติที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	ระดับทัศนคติ					
	ต่ำกว่าปริญญาตรี			ต่ำกว่าปริญญาตรี		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน	2.69	0.63	ปานกลาง	3.20	0.57	ปานกลาง
2. ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน	2.70	0.54	ปานกลาง	2.85	0.60	ปานกลาง
รวม	2.69	0.58	ปานกลาง	3.02	0.58	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ประชาชน มีทัศนคติต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอนบุญอำเภออุพการณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ทั้ง 2 ด้าน ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี พบว่า ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี พบว่า ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชน ด้านบทบาทของ
 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน ที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วม
 ทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญ อำเภोजุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
 จำแนกตามระดับการศึกษา

ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านใน ชุมชน	ระดับทัศนคติ					
	ต่ำกว่าปริญญาตรี			ต่ำกว่าปริญญาตรี		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. เมื่อประชาชนมีปัญหาในการติดต่อกับ ทางราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะ ช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานกับ ทางราชการ	3.01	0.49	ปาน กลาง	2.98	0.81	ปาน กลาง
2. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะมีบทบาทสำคัญใน การรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่น	3.25	0.55	ปาน กลาง	3.15	0.91	ปาน กลาง
3. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ดูแลทุกข์สุข ของประชาชนในทุก ๆ ด้าน	3.51	0.64	มาก	3.55	0.84	มาก
4. การติดต่อขอความช่วยเหลือจาก ส.ส. และ สจ. จะประสบความสำเร็จหาก ประชาชนติดต่อผ่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	2.98	0.47	ปาน กลาง	2.75	0.79	ปาน กลาง
5. ประชาชนจะเชื่อฟังคำแนะนำของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเสมอ เพราะถือว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้นำชุมชน	2.75	0.80	ปาน กลาง	2.77	0.72	ปาน กลาง
6. เมื่อประชาชนมีปัญหาในเรื่องต่าง ๆ เช่น เจ็บป่วย การศึกษาของลูกประชาชน ควร นำปัญหาไปปรึกษา ผู้ใหญ่บ้าน	2.71	0.91	ปาน กลาง	3.12	0.75	ปาน กลาง
7. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำให้ ประชาชนทำการพัฒนาท้องถิ่น	2.45	0.71	น้อย	2.70	0.91	ปาน กลาง
8. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำในการ บำรุงและส่งเสริมอาชีพของประชาชน	2.41	0.87	น้อย	2.45	0.75	น้อย

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านใน ชุมชน	ระดับทัศนคติ					
	ต่ำกว่าปริญญาตรี			ต่ำกว่าปริญญาตรี		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
9. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้มีบทบาทในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างราษฎรในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก	3.33	0.99	ปานกลาง	3.45	0.49	ปานกลาง
10. เมื่อมีภัยธรรมชาติ ประชาชนในตำบลนาหมอบุญจะช่วยกันแก้ปัญหาด้วยตนเอง	2.45	1.17	น้อย	2.55	0.64	ปานกลาง
11. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้เชื่อมผลประโยชน์ระหว่างนักการเมืองระดับชาติ (ส.ส.) และท้องถิ่นกับประชาชน	2.63	1.01	ปานกลาง	2.71	0.75	ปานกลาง
รวม	3.10	0.59	ปานกลาง	3.04	0.81	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ประชาชน มีทัศนคติต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน โดยรวม ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ดูแลทุกข์สุขของประชาชนในทุก ๆ ด้าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ที่มีบทบาทในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างราษฎรในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำในการบำรุงและส่งเสริมอาชีพของประชาชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ดูแลทุกข์สุขของประชาชนในทุก ๆ ด้าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ที่มีบทบาทในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างราษฎรในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำในการบำรุงและส่งเสริมอาชีพของประชาชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชน ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ที่มีต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา

ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน	ระดับทัศนคติ					
	ต่ำกว่าปริญญาตรี			ต่ำกว่าปริญญาตรี		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้กระตุ้นเตือนให้ประชาชนสนใจต่อข่าวสารทางการเมืองอย่างมาก	2.73	0.81	ปานกลาง	2.53	0.77	ปานกลาง
2. เมื่อมีการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะชี้้นำให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกบุคคลที่ตนแนะนำเสมอ	2.57	0.69	ปานกลาง	3.01	0.53	ปานกลาง
3. ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ทางการเมือง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ชักจูงโน้มน้าวให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทุกครั้ง	2.43	0.71	น้อย	2.65	0.65	ปานกลาง
4. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะชักชวนให้ประชาชนสมัครเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ ตนสังกัด	3.15	0.51	ปานกลาง	3.25	0.49	ปานกลาง
5. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ให้ความร่วมมือกับทางราชการในการเผยแพร่ความรู้ทางด้านการปกครองแบบประชาธิปไตยแก่ประชาชนเสมอ	3.88	0.44	มาก	4.58	0.45	มากที่สุด
6. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเปิดโอกาสให้ประชาชนวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่	2.51	1.11	ปานกลาง	2.63	0.55	ปานกลาง

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของชุมชน	ระดับทัศนคติ					
	ต่ำกว่าปริญญาตรี			ต่ำกว่าปริญญาตรี		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
7. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ติดตาม ข่าวสารเกี่ยวกับบ้านเมืองทั้งในเรื่อง เกี่ยวกับการเมืองเศรษฐกิจในหนังสือ พิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มาเผยแพร่หรือ พูดคุยกับชาวบ้านในชุมชนเสมอ	3.35	0.47	ปาน กลาง	3.67	0.41	มาก
8. ทุกครั้งที่มีการรณรงค์หาเสียงของ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. สจ. อบต. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้มีความสำคัญ อย่างมากในการชักจูงให้ชาวบ้านไป ร่วมฟัง	2.55	0.55	ปาน กลาง	2.65	0.53	ปาน กลาง
9. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในชุมชน กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำให้ชาวบ้าน เรียกร้องต่อทางราชการ	2.67	0.49	ปาน กลาง	2.89	0.48	ปาน กลาง
รวม	2.69	0.63	ปานกลาง	3.20	0.57	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ประชาชน มีทัศนคติต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ค่าบลาตามอบุญอันภอจุหาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน โดยรวม ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี พบว่า กำหนด ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ให้ความร่วมมือกับทางราชการในการเผยแพร่ความรู้ทางด้านการปกครองแบบประชาธิปไตยแก่ประชาชนเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือกำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับบ้านเมืองทั้งในเรื่องเกี่ยวกับการเมืองเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มาเผยแพร่หรือพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชนเสมอ และทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ทางการเมือง กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ชักจูงโน้มน้าวให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทุกครั้ง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ให้ความร่วมมือกับทางราชการในการเผยแพร่ความรู้ทางการปกครองแบบประชาธิปไตยแก่ประชาชนเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับบ้านเมืองทั้งในเรื่องเกี่ยวกับการเมืองเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มาเผยแพร่หรือพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชนเสมอ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเปิดโอกาสให้ประชาชนวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชน โดยรวม ที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอนบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามกลุ่มทางสังคม

ทัศนคติที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	ระดับทัศนคติ					
	คณะกรรมการหมู่บ้าน			บุคคลทั่วไป		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน	3.29	0.63	ปานกลาง	3.10	0.57	ปานกลาง
2. ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน	2.80	0.54	ปานกลาง	2.95	0.60	ปานกลาง
รวม	3.04	0.58	ปานกลาง	3.02	0.58	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ประชาชน มีทัศนคติต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอนบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ทั้ง 2 ด้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และบุคคลทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน พบว่า ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

บุคคลทั่วไป พบว่า ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.18 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชน ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน ที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามกลุ่มทางสังคม

ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน	ระดับทัศนคติ					
	คณะกรรมการหมู่บ้าน			บุคคลทั่วไป		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. เมื่อประชาชนมีปัญหาในการติดต่อกับทางราชการกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานกับทางราชการ	3.01	0.49	ปานกลาง	2.98	0.81	ปานกลาง
2. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะมีบทบาทสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่น	3.25	0.55	ปานกลาง	3.15	0.91	ปานกลาง
3. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ดูแลทุกข์สุขของประชาชนในทุก ๆ ด้าน	3.51	0.64	มาก	3.55	0.84	มาก
4. การติดต่อขอความช่วยเหลือจาก ส.ส. และ สจ. จะประสบความสำเร็จหากประชาชนติดต่อผ่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	2.89	0.47	ปานกลาง	2.75	0.79	ปานกลาง
5. ประชาชนจะเชื่อฟังคำแนะนำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเสมอ เพราะถือว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้นำชุมชน	2.75	0.80	ปานกลาง	2.77	0.72	ปานกลาง
6. เมื่อประชาชนมีปัญหาในเรื่องต่าง ๆ เช่น เจ็บป่วย การศึกษาของลูก ประชาชน ควรนำปัญหาไปปรึกษาผู้ใหญ่บ้าน	2.67	0.49	ปานกลาง	2.89	0.48	ปานกลาง

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านใน ชุมชน	ระดับทัศนคติ					
	คณะกรรมการหมู่บ้าน			บุคคลทั่วไป		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
7. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำให้ ประชาชนทำการพัฒนาท้องถิ่น	2.53	0.55	ปาน กลาง	2.63	0.53	ปาน กลาง
8. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำในการ บำรุงและส่งเสริมอาชีพของประชาชน	2.71	0.47	ปาน กลาง	2.98	0.45	ปาน กลาง
9. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้มีบทบาทใน การไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่าง ราษฎรในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก	2.55	0.53	ปาน กลาง	2.60	0.46	ปาน กลาง
10. เมื่อมีภัยธรรมชาติ ประชาชนใน ตำบลนาหมอบุญจะช่วยกัน แก้ปัญหาด้วยตนเอง	2.61	0.51	ปาน กลาง	2.75	0.37	ปาน กลาง
11. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้ เชื่อมผลประโยชน์ระหว่างนัการ เมืองระดับชาติ (ส.ส.) และท้องถิ่น กับประชาชน	2.35	0.47	น้อย	2.40	0.49	น้อย
รวม	3.10	0.59	ปาน กลาง	3.04	0.81	ปาน กลาง

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ประชาชน มีทัศนคติต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน โดยรวม คณะกรรมการหมู่บ้าน และบุคคลทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ คณะกรรมการหมู่บ้าน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ดูแลทุกข์สุขของประชาชนในทุก ๆ ด้าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะมีบทบาทสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่น และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้เชื่อมผลประโยชน์ระหว่างนัการเมืองระดับชาติ (ส.ส.) และท้องถิ่น กับประชาชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

บุคคลทั่วไป พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ดูแลทุกข์สุขของประชาชนในทุก ๆ ด้าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะมีบทบาทสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่น และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้เชื่อมผลประโยชน์ระหว่างนักการเมืองระดับชาติ (ส.ส.) และท้องถิ่น กับประชาชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชน ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญอำเภอ จุฬารัตน์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามกลุ่มทางสังคม

ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน	ระดับทัศนคติ					
	คณะกรรมการหมู่บ้าน			บุคคลทั่วไป		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้กระตุ้นเตือนให้ประชาชนสนใจต่อข่าวสารทางการเมืองอย่างมาก	2.73	0.81	ปานกลาง	2.53	0.77	ปานกลาง
2. เมื่อมีการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะชี้แนะให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกบุคคลที่ตนแนะนำเสมอ	2.57	0.69	ปานกลาง	3.01	0.53	ปานกลาง
3. ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ทางการเมือง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ชักจูงโน้มน้าวให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง	2.43	0.71	น้อย	2.65	0.65	ปานกลาง
4. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะชักชวนให้ประชาชนสมัครเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนสังกัด	3.15	0.51	ปานกลาง	3.25	0.49	ปานกลาง
5. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ให้ความร่วมมือกับทางราชการในการเผยแพร่ความรู้ทางด้านการปกครองแบบประชาธิปไตยแก่ประชาชนเสมอ	3.88	0.44	มาก	4.58	0.45	มากที่สุด
6. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเปิดโอกาสให้ประชาชนวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่	2.71	0.57	ปานกลาง	2.89	0.38	ปานกลาง

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของชุมชน	ระดับทัศนคติ					
	คณะกรรมการหมู่บ้าน			บุคคลทั่วไป		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
7. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับบ้านเมืองทั้งในเรื่องเกี่ยวกับการเมืองเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มาเผยแพร่หรือพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชนเสมอ	2.71	0.89	ปานกลาง	2.89	0.83	ปานกลาง
8. ทุกครั้งที่มีการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. สจ. อบต. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้มีความสำคัญอย่างมากในการชักจูงให้ชาวบ้านไปร่วมฟัง	2.63	0.75	ปานกลาง	2.71	0.91	ปานกลาง
9. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในชุมชน กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำให้ชาวบ้านเรียกร้องต่อทางราชการ	2.53	0.63	ปานกลาง	2.61	1.02	ปานกลาง
รวม	2.69	0.63	ปานกลาง	3.20	0.57	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ประชาชน มีทัศนคติต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอนบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน โดยรวม คณะกรรมการหมู่บ้าน และบุคคลทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ คณะกรรมการหมู่บ้าน พบว่า กำหนด ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ให้ความร่วมมือกับทางราชการในการเผยแพร่ความรู้ทางด้านการปกครองแบบประชาธิปไตยแก่ประชาชนเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะชักชวนให้ประชาชนสมัครเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ ตนสังกัด และทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ทางการเมือง กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ชักจูงโน้มน้าวให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทุกครั้ง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

บุคคลทั่วไป พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ให้ความร่วมมือกับทางราชการในการเผยแพร่ความรู้ทางการปกครองแบบประชาธิปไตยแก่ประชาชนเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะชักชวนให้ประชาชนสมัครเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ ตนสังกัด และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้กระตุ้นเตือนให้ประชาชนสนใจต่อข่าวสารทางการเมืองอย่างมาก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตอนที่ 4 ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขบทบาทของ
 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญอำเภอ
 จุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 4.20 แสดงค่าความถี่ปัญหาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 ของชุมชนตำบลนาหมอบุญอำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ปัญหา	ความถี่
1. ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน	
1.1 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านบางส่วน ไม่ค่อยได้มีบทบาทในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้ง ระหว่างราษฎรในท้องถิ่นเท่าที่ควร	24
1.2 ประชาชนเห็นว่าเมื่อติดต่อขอความช่วยเหลือจาก ส.ส. และ สจ. มักจะไม่ ค่อยประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเมื่อติดต่อผ่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	11
รวม	35
2. ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน	
2.1 ประชาชนส่วนใหญ่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเมื่อ ได้รับการแนะนำเสมอ	25
2.2 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านบางส่วนไม่ค่อยได้ เผยแพร่หรือพูดคุยกับชาวบ้านใน ชุมชนเมื่อรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์	18
รวม	43

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ปัญหาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 ของชุมชนตำบลนาหมอบุญอำเภอจุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มากที่สุดคือด้าน
 บทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน เรื่องประชาชนส่วนใหญ่จะไป
 ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเมื่อได้รับการแนะนำเสมอ, กำนัน ผู้ใหญ่บ้านบางส่วนไม่
 เคยได้ เผยแพร่หรือพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชนเมื่อรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในหนังสือพิมพ์ วิทยุ
 โทรทัศน์ ปัญหาอื่นคือด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน เรื่องกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
 บางส่วน ไม่ค่อยได้มีบทบาทในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างราษฎรในท้องถิ่นเท่าที่ควร,
 ประชาชนเห็นว่าเมื่อติดต่อขอความช่วยเหลือจาก ส.ส. และ สจ. มักจะไม่ค่อยประสบความสำเร็จ
 เท่าที่ควรเมื่อติดต่อผ่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ตารางที่ 4.21 แสดงค่าความถี่แนวทางแก้ไขบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญ อำเภอกุพราภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

แนวทางแก้ไข	ความถี่
1. ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน	
1.1 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรปรับปรุงบทบาทของตนเองให้ดีขึ้นในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างราษฎรในท้องถิ่น เข้าไปดูแลทุกข์สุขของประชาชนเพิ่มขึ้น	18
1.2 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนและติดต่อขอความช่วยเหลือจาก ส.ส. และ สจ. รวมถึงต้องติดตามความคืบหน้าเพื่อให้ประสบความสำเร็จ	15
รวม	33
2. ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน	
2.1 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรร่วมประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม	26
2.2 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควร เผยแพร่หรือพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชนเมื่อรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และชักชวนให้ประชาชนติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความรู้แก่ประชาชน	16
รวม	42

จากตารางที่ 4.21 พบว่า แนวทางแก้ไขบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญอำเภอกุพราภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มากที่สุดคือมากที่สุดคือด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน เรื่องกำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรร่วมประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม, กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควร เผยแพร่หรือพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชนเมื่อรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และชักชวนให้ประชาชนติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความรู้แก่ประชาชน ข้อเสนอแนะน้อยคือด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน เรื่องกำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรปรับปรุงบทบาทของตนเองให้ดีขึ้นในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างราษฎรในท้องถิ่น เข้าไปดูแลทุกข์สุขของประชาชนเพิ่มขึ้น, กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควร เผยแพร่หรือพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชนเมื่อรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และชักชวนให้ประชาชนติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความรู้แก่ประชาชน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอนบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช” นั้น ผู้วิจัยขอเสนอ วัตถุประสงค์ของการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอนบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอนบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลนาหมอนบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 4,610 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 361 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างโดยทำการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถาม แบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอนบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอนบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open form) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญ อำเภोजุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช” นั้น พอสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 361 คน จำแนกตามตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 1) จำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชน ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 54.01 และเป็นเพศชายจำนวน 166 คิดเป็นร้อยละ 45.98
- 2) จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชน ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 35 ปี ขึ้นไป จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 50.69 และมีอายุ ต่ำกว่า 35 ปี จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 49.30
- 3) จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชน ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 62.88 และมีการศึกษา ปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 37.11
- 4) จำแนกตามกลุ่มทางสังคม พบว่า ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นบุคคลทั่วไป จำนวน 325 คน คิดเป็นร้อยละ 90.02 และเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.97

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญ อำเภोजุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์ระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญ อำเภोजุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ทั้ง 2 ด้าน พบว่า ประชาชน มีทัศนคติต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญอำเภोजุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ทั้ง 2 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

5.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญ อำเภोजุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และกลุ่มทางสังคม ดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์ระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญ อำเภोजุฬารักษ์ จังหวัด

นครศรีธรรมราช โดยรวม ทั้ง 2 ด้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และบุคคลทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน พบว่า ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด บุคคลทั่วไป พบว่า ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

5.1.4 ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญ อำเภोजุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ปัญหาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญอำเภोजุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

1. ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านบางส่วน ไม่ค่อยได้มีบทบาทในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างราษฎรในท้องถิ่นเท่าที่ควร, ประชาชนเห็นว่าเมื่อติดต่อขอความช่วยเหลือจาก ส.ส. และ สจ. มักจะไม่ค่อยประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเมื่อติดต่อผ่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

2. ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ได้แก่ประชาชนส่วนใหญ่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเมื่อได้รับการแนะนำเสมอ, กำนัน ผู้ใหญ่บ้านบางส่วนไม่ค่อยได้ เผยแพร่หรือพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชนเมื่อรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์

แนวทางแก้ไขบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญอำเภोजุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

1. ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรปรับปรุงบทบาทของตนเองให้ดีขึ้นในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างราษฎรในท้องถิ่น เข้าไปดูแลทุกข์สุขของประชาชนเพิ่มขึ้น, กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควร เผยแพร่หรือพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชนเมื่อรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และชักชวนให้ประชาชนติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความรู้แก่ประชาชน

2. ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรร่วมประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม, กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควร เผยแพร่หรือพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชนเมื่อรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และชักชวนให้ประชาชนติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความรู้แก่ประชาชน

5.2 อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอนบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัย มาอธิบายเชื่อมโยงกับทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

5.2.1 ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอนบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

ผลการศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอนบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 2 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่มีต่อชุมชนของทุกด้านเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน เพราะฉะนั้นการแก้ไขปัญหาจะต้องเริ่มต้นที่ประชาชนก่อน เพราะความรู้สึกรับผิดชอบของประชาชนเป็นสิ่งที่จะทำให้เห็นถึงบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านอย่างแท้จริง ไม่ใช่แค่ที่กระบวนการของรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว เพราะปัญหาในท้องถิ่นคนในพื้นที่ย่อมรู้ตัวว่ากำนันผู้ใหญ่บ้านทำงานหรือมีการแสดงบทบาทต่อหน้าต่อตาอย่างไร และในส่วนของราชการเองก็จะต้องให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน ถึงหลักการ ความสำคัญ วิธีการ ขั้นตอน ผลที่ได้รับที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมในกระบวนการคิดแก้ปัญหาต่อบทบาทหน้าที่ของผู้นำในระดับตำบลและหมู่บ้าน เพราะเมื่อประชาชนเข้าใจดีแล้ว จึงนำประชาชนไปสู่กระบวนการมีส่วนร่วมพัฒนาได้อย่างถูกต้องต่อไป ตามแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสัญญา สัญญาวิวัฒน์ ว่า “ในกิจกรรมทุกอย่างควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อให้เขาเป็นผู้ตัดสินใจทำงานได้ตามที่เขาได้ตัดสินใจไปแล้วด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้เขาได้ปฏิบัติตามความสนใจเขา ความต้องการของเขา ซึ่งจะทำให้เขามีโอกาสในการพัฒนาตนเอง และพัฒนาบุคคลที่เป็นผู้นำความเห็นว่า หน่วยงานของรัฐควรลงไปดูแลอย่างใกล้ชิด เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด ตลอดถึงองค์การบริหารส่วนตำบลควรเป็นตัวประสานให้ชาวบ้านกับผู้นำได้ทำกิจกรรมร่วมพัฒนาชุมชนอย่างจริงจัง อันจะเป็นบทสะท้อนให้ชาวบ้านได้สร้างความเข้าใจอันดีในตัวของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน เพราะ ตราบไคที่ประเทศไทยยังกำหนดแนวทางในการบริหารราชการแผ่นดินเช่นปัจจุบัน ดังที่กล่าวมาแล้ว กำนัน ผู้ใหญ่บ้านย่อมมีความจำเป็นต่อการบริหารราชการส่วนภูมิภาค เพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คือ แขน ขาของผู้ว่าราชการจังหวัด ซีอีโอ และนายอำเภอ ที่จะโอบอุ้มลงไปถึงหน่วยการปกครองที่เล็กที่สุดคือ หมู่บ้าน ในฐานะตัวแทนของรัฐบาล โดยเฉพาะภารกิจในการรักษาความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงภายใน หรือการป้องกันดูแลความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในปัจจุบันคือ

การทำสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ย่อมกล่าวได้ว่าประสบความสำเร็จเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทั่วทุกภาคพื้นของประเทศไทย และขณะเดียวกันกำนันผู้ใหญ่บ้านก็ต้องส่งเสริมแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยเฉพาะการเลือกตั้ง และการเมืองภาคประชาชน เพราะเป็นช่องทางในการพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเชษฐ ธิชนรังษี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ผู้นำชุมชนไทย โดยใช้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาจังหวัดเป็นกลุ่มประชากรในการศึกษาผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ว่า ผู้นำชุมชนมีบทบาทในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะการเข้าดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาจังหวัดด้วยหวังให้ท้องถิ่นเจริญก้าวหน้า ผลตอบแทนที่ผู้นำชุมชนเหล่านี้ต้องการได้รับมากที่สุด คือ การยอมรับจากผู้นำ ได้รับชื่อเสียง เกียรติยศ และโยงไปถึงการได้รับอำนาจหน้าที่จากราชการและอำนาจที่มีผลโดยอ้อม กล่าวคือ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของราษฎรพอสมควร เช่น เมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้มีสิทธิออกเสียงในหมู่บ้าน ตำบล ไม่ค่อยรู้จักผู้สมัครรับเลือกตั้งก็มักจะถามความเห็นของผู้นำชุมชนว่าจะเลือกใครดี ซึ่งทุกด้านโดยภาพรวมเกี่ยวกับแรงจูงใจอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่น การติดต่อประสานงานกับทางราชการ และดูแลทุกข์สุขของประชาชน การติดต่อขอความช่วยเหลือจาก ส.ส. และ สจ. และเมื่อมีปัญหาในเรื่องต่าง ๆ เช่น เจ็บป่วย การศึกษาประชาชน ดูแลอย่างดี เป็นผู้นำในการบำรุงและส่งเสริมอาชีพของประชาชน การไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างราษฎรในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก มีกิจกรรมชาติ ประชาชนในตำบลนาหมอบุญจะช่วยกันแก้ปัญหาด้วยตนเอง ทำหน้าที่เป็นผู้เชื่อมผลประโยชน์ระหว่างนักการเมืองระดับชาติ (ส.ส.) และท้องถิ่น แต่มีบางส่วนที่ยังไม่ค่อยได้มีบทบาทในการช่วยเหลือประชาชน เท่าที่ควร ดังนั้นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรเพิ่มบทบาทของตนเองในการเข้าไปช่วยเหลือประชาชนในชุมชนของตนเอง บำรุงส่งเสริมการศึกษา ชีพ และประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นและระดับชาติแก่ประชาชนให้เข้าใจถึงบทบาทภาคประชาชนเพื่อให้ประชาชนมีเกิดทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุติกศักดิ์ เอกอัคร ได้ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทและอำนาจทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้านในปี พ.ศ. 2547 โดยมุ่งศึกษาว่า บทบาทของผู้ใหญ่บ้านมีส่วนเอื้อต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างไร และบทบาทดังกล่าวมีอิทธิพลมากน้อยเพียงไรในการสนับสนุนให้การเมืองการปกครองเป็นไปด้วยความราบรื่น ผลการศึกษา พบว่า ด้านระยะเวลาของการเข้าอยู่ในตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านมีผลต่อบทบาททางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนอายุของผู้ใหญ่บ้านนั้น มีผลต่อ

อำนาจทางการเมืองมากซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของระบบอาวุโสที่มีปรากฏอยู่ทั่วไปในสังคมไทย ส่วนฐานทางเศรษฐกิจและขนาดของครอบครัว และเครือญาติของผู้ใหญ่บ้าน ไม่เป็นปัจจัยที่ช่วยชี้เห็นถึงบทบาทและอำนาจทางการเมืองแต่อย่างใด ส่วนในเรื่องของแนวความคิดทั่วไปเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระดับหมู่บ้าน ไม่เป็นปัจจัยที่ช่วยชี้ให้เห็นถึงบทบาทและอำนาจทางการเมืองแต่อย่างใด ส่วนในเรื่องของแนวความคิดทั่วไปเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระดับหมู่บ้านของประชาชนกับรัฐบาล ประชาชนยังคิดว่าผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้รับภาระตอบแทนได้ ลักษณะการที่ประชาชนจำต้องพึ่งพาหรือผลกระทบให้ผู้ใหญ่บ้านมีประโยชน์ด้านการปกครอง คือผู้ใหญ่บ้านจะเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในหมู่บ้านทำให้เกิดเอกภาพเล็ก ๆ ในการปกครอง ช่วยให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประชาชนในประเทศ แต่ผลเสียก็คืออาจขัดขวางและไม่เอื้ออำนวยให้ประชาชนมีความสนใจและเข้าร่วมทางการเมืองได้โดยทางอ้อม

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่าประชาชนบางส่วนยังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกำนันผู้ใหญ่บ้าน ด้วยคิดว่า การเข้าร่วมทางการเมือง ไม่ค่อยได้มีผลต่อความเป็นอยู่ และรายได้ของตนเองเท่าใดนัก รวมถึงกำนันผู้ใหญ่บ้านบางท่านยังไม่ค่อยได้ชี้แนะ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนของตนเองเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ทางการเมืองภาคประชาชนที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ ดังนั้นกำนันผู้ใหญ่บ้านควรเพิ่มบทบาทในการผู้กระตุ้นเตือน ชี้แนะ ผู้ชักจูงชักชวนประชาชนไปเลือกตั้ง เปิดโอกาสให้ประชาชนวิพากษ์วิจารณ์ผู้นำท้องถิ่น เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง และเป็นผู้นำให้ชาวบ้านเรียกร้องต่อทางราชการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงไกร จงเจริญ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องผู้นำกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากประชาชนในชุมชน และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง โดยที่ผู้นำชุมชนเป็นบุคคลที่ชุมชนให้ความเชื่อถือและมอบความไว้วางใจให้เป็นตัวแทนของชุมชนในการพัฒนาชุมชนเพื่อส่วนรวม รวมทั้งได้เป็นผู้มีส่วนในการชักจูงใจและโน้มน้าวให้บุคคลในชุมชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตนเองเห็นว่าเหมาะสมอีกด้วย ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า การยอมรับในตัวผู้นำและการตัดสินใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะรวมอยู่ที่ผู้นำชุมชนเป็นสำคัญ

ด้านบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในชุมชน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า ประชาชนบางส่วนยังไม่ค่อยเชื่อใจว่ากำนันผู้ใหญ่บ้านจะช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานกับทางราชการในการแก้ปัญหาของตนเองได้ และมีประชาชนส่วนหนึ่งที่มีทัศนคติด้านลบต่อกำนันผู้ใหญ่บ้านคิดว่าเป็นเครื่องมือของนักการเมือง จึงมักไม่สนับสนุนกิจกรรมทาง

การเมืองที่เกิดขึ้นในชุมชนและระดับชาติเลย ดังนั้นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรต้องเพิ่มบทบาทตรงนี้ให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นคนของประชาชน เป็นผู้นำและสามารถช่วยติดต่อประสานกับหน่วยงานของรัฐ ในการแก้ปัญหาให้แก่ประชาชนได้อย่างที่ตั้งใจซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติ สวัสดิพงษ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน กรณีศึกษาในท้องที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับปานกลางกล่าวคือ ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการชี้แนะให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งบุคคลที่ตนแนะนำให้ และเป็นผู้นำชาวบ้านในการชุมนุมประท้วงหรือนำข้อร้องเรียนไปแจ้งยังส่วนราชการ และกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นปัจจัยดึงดูดชาวบ้านให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งอีกด้วย

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะมีบทบาทสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่น, เมื่อประชาชนมีปัญหาในเรื่องต่าง ๆ เช่น เจ็บป่วย การศึกษาของลูกประชาชน ควรนำปัญหาไปปรึกษา ผู้ใหญ่บ้าน, กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำให้ประชาชนทำการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า แม้จะมีค่าเฉลี่ยมากแต่ก็อยู่ในระดับปานกลาง เหตุว่าประชาชนคิดว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านช่วยรักษาความสงบภายในหมู่บ้านได้ดี เมื่อมีปัญหาอะไรก็สามารถมาหาได้ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะนำประชาชนในท้องถิ่นของตนเองให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเสมอไม่ว่าจะด้านการศึกษา อาชีพ และสวัสดิการความเป็นอยู่ของคนชรา คนพิการ เด็ก แต่มีบางกลุ่มบางคนเท่านั้นที่มีทัศนคติด้านและไม่มีส่วนร่วมกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ดังนั้นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรเพิ่มบทบาทของตนเองในการชักชวน ชี้นำ ข้อดีของการร่วมพัฒนาท้องถิ่นด้วยกันแก่ประชาชนกลุ่มนี้ เพื่อให้ชุมชนเกิดการพัฒนาขึ้นไปในทิศทางที่ดีซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ เกรียงไกร จงเจริญ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องผู้นำกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากประชาชนในชุมชน และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง โดยที่ผู้นำชุมชนเป็นบุคคลที่ชุมชนให้ความเชื่อถือและมอบความไว้วางใจให้เป็นตัวแทนของชุมชนในการพัฒนาชุมชนเพื่อส่วนรวม รวมทั้งได้เป็นผู้มีส่วนในการชักจูงใจและโน้มน้าวให้บุคคลในชุมชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตนเองเห็นว่าเหมาะสมอีกด้วย ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า การยอมรับในตัวผู้นำและการตัดสินใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะรวมอยู่ที่ผู้นำชุมชนเป็นสำคัญ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้มีบทบาทในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างราษฎรในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า ในชุมชนมีการพิพาทเกิดขึ้นบ่อย ๆ แม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อย เกิดความขัดแย้ง ส่วนใหญ่จะเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่

ตำรวจที่เข้ามาดูแลเรื่องนี้แทน เพราะด้วยว่างานในการดูแลประชาชนนั้นมาก แต่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีน้อย 1 หมู่บ้านมีคนเดียวการดูแลจึงไม่ทั่วถึงทำให้ประชาชนเกิดทัศนคติด้านลบขึ้น ดังนั้นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรเพิ่มของตนเองในการเข้าไปช่วยเหลือไกล่เกลี่ยของขัดแย้งของประชาชนให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุติศักดิ์ เอกอัคร ได้ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทและอำนาจทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้านในปี พ.ศ. 2547 ผลการศึกษา พบว่า ด้านระยะเวลาของการเข้าอยู่ในตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านมีผลต่อบทบาททางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนอายุของผู้ใหญ่บ้านนั้นมีผลต่ออำนาจทางการเมืองมากที่สุดสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของระบบอาวุโสที่มีปรากฏอยู่ทั่วไปในสังคมไทย ส่วนฐานทางเศรษฐกิจและขนาดของครอบครัว และเครือข่ายของผู้ใหญ่บ้าน ไม่เป็นปัจจัยที่ช่วยชี้ให้เห็นถึงบทบาทและอำนาจทางการเมืองแต่อย่างใด ส่วนในเรื่องของแนวความคิดทั่วไปเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระดับหมู่บ้าน ไม่เป็นปัจจัยที่ช่วยชี้ให้เห็นถึงบทบาทและอำนาจทางการเมืองแต่อย่างใด ส่วนในเรื่องของแนวความคิดทั่วไปเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระดับหมู่บ้านของประชาชนกับรัฐบาล ประชาชนยังคิดว่าผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้รับภาระตอบแทนได้ ลักษณะการที่ประชาชนจำต้องพึ่งพาหรือผลัดภาระให้ผู้ใหญ่บ้านมีประโยชน์ด้านการปกครอง คือ ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในหมู่บ้านทำให้เกิดเอกภาพเล็ก ๆ ในการปกครอง ช่วยให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประชาชนในประเทศ แต่ผลเสียก็คืออาจขัดขวางและไม่เอื้ออำนวยให้ประชาชนมีความสนใจและเข้าร่วมทางการเมืองได้โดยทางอ้อม

ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า ประชาชนยังไม่ค่อยเข้าใจรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองตลอดถึงตัวกำนันผู้ใหญ่บ้านเองอาจจะยังไม่เต็มที่กับการส่งเสริมทางการเมืองแก่ชุมชนเพราะอาจจะมองข้ามเรื่องการเมือง แต่ให้ความสำคัญเรื่องของปากท้องความเป็นอยู่ของประชาชน เพราะบางที่อาจจะติดอยู่ในรูปแบบเดิม กล่าวคือในการปกครองระดับตำบล หมู่บ้านนั้น กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ที่ได้รับเลือกจากราษฎรให้ทำหน้าที่ปกครองดูแลทุกข์สุขราษฎร นอกจากนั้นในฐานะที่กำนันก็ดี ผู้ใหญ่บ้านก็ดีเป็นบุคคลที่อยู่ในห้องที่รู้จักคุ้นเคยกับสภาพท้องที่ และรู้ความต้องการ รู้ปัญหาของท้องถิ่นเป็นอย่างดี กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหา ปัดเป่าความเดือดร้อนแก่ราษฎรและพัฒนาความเจริญให้กับท้องถิ่นในฐานะเป็นตัวกลางระหว่างรัฐบาลกับราษฎรอำนาจหน้าที่ในการปกครองราษฎร ประชาชนจึงมีทัศนคติต่อบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเชษฐ ลิขณรังษี ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ผู้นำชุมชนไทย โดยใช้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาจังหวัดเป็นกลุ่มประชากรในการศึกษาผลการศึกษาวินิจฉัยสรุปได้ว่า ผู้นำชุมชนมีบทบาทในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะการเข้าดำรงตำแหน่ง

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาจังหวัดด้วยหวังให้ท้องถิ่นเจริญก้าวหน้า ผลตอบแทนที่ผู้นำชุมชนเหล่านี้ต้องการได้รับมากที่สุดคือ การยอมรับจากผู้นำ ได้รับชื่อเสียง เกียรติยศ และโยงไปถึงการได้รับอำนาจหน้าที่จากทางราชการและอำนาจที่มีผลโดยอ้อม กล่าวคือ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของราษฎรพอสมควร เช่น เมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้มีสิทธิออกเสียงในหมู่บ้าน ตำบล ไม่ค่อยรู้จักผู้สมัครรับเลือกตั้งก็มักจะถามความเห็นของผู้นำชุมชนว่าจะเลือกใครดี ซึ่งทุกด้านโดยรวมเกี่ยวกับแรงจูงใจอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำให้ชาวบ้านเรียกร้องต่อทางราชการ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่าประชาชนเมื่อมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้น ไม่ว่าจะ น้ำท่วม ไฟไหม้ การทะเลาะวิวาท โจรผู้ร้าย ก็จะมาปรึกษากับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเสมอ เพราะเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุติศักดิ์ เอกอัคร ได้ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทและอำนาจทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้านในปี พ.ศ. 2547 โดยมุ่งศึกษาว่า บทบาทของผู้ใหญ่บ้านมีส่วนต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตยอย่างไร และบทบาทดังกล่าวมีอิทธิพลมากน้อยเพียงไรในการสนับสนุนให้การเมืองการปกครองเป็นไปด้วยความราบรื่น ผลการศึกษา พบว่า ด้านระยะเวลาของการเข้าอยู่ในตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านมีผลต่อบทบาททางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนอายุของผู้ใหญ่บ้านนั้นมีผลต่ออำนาจทางการเมืองมากซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของระบบอาวุโสที่มีปรากฏอยู่ทั่วไปในสังคมไทย ส่วนฐานทางเศรษฐกิจและขนาดของครอบครัว และเครือญาติของผู้ใหญ่บ้าน ไม่เป็นปัจจัยที่ช่วยชี้ให้เห็นถึงบทบาทและอำนาจทางการเมืองแต่อย่างใด ส่วนในเรื่องของแนวความคิดทั่วไปเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระดับหมู่บ้าน ไม่เป็นปัจจัยที่ช่วยชี้ให้เห็นถึงบทบาทและอำนาจทางการเมืองแต่อย่างใด ส่วนในเรื่องของแนวความคิดทั่วไปเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระดับหมู่บ้านของประชาชนกับรัฐบาล ประชาชนยังคิดว่าผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้รับภาระตอบแทนได้ ลักษณะการที่ประชาชนจำต้องพึ่งพาหรือผลักรถให้ผู้ใหญ่บ้านมีประโยชน์ด้านการปกครอง คือผู้ใหญ่บ้านจะเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในหมู่บ้านทำให้เกิดเอกภาพเล็ก ๆ ในการปกครองช่วยทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประชาชนในประเทศ แต่ผลเสียก็คืออาจขัดขวางและไม่เอื้ออำนวยให้ประชาชนมีความสนใจและเข้าร่วมทางการเมืองได้โดยทางอ้อม

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เมื่อมีการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะชี้แนะให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกบุคคลที่ตนแนะนำเสมอ, กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับบ้านเมืองทั้งในเรื่องเกี่ยวกับการเมืองเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มาเผยแพร่หรือพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชนเสมอ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลางเสมอ จะไม่แนะนำให้เลือกคนที่ตนต้องการไม่ว่าจะเป็นการเลือก

ในระดับชาติ สส. สว. สจ. หรือแม้กระทั่ง ระดับท้องถิ่น คือนายกองค้การบริหารส่วนตำบล จึงทำให้ประชาชนคิดเห็นว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่ค่อยมีบทบาทในเรื่องนี้ ดังนั้นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องสร้างความเข้าใจถึงการวางตัวของตนเอง ว่าไม่สามารถแนะนำคนใดคนหนึ่งได้ แต่ควรทำการประชาสัมพันธ์ จัดกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจกิจกรรมการเมืองในชุมชนเพื่อให้ความรู้ว่า ควรจะเลือกบุคคลที่ดี มีคุณธรรม กล้าหาญ เสียสละเพื่อประชาชน ได้ ชื่อสัตย์สุจริตสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ ว่า “ในกิจกรรมทุกอย่างควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อให้เขาเป็นผู้ตัดสินใจทำงานได้ตามที่เขาได้ตัดสินใจไปแล้วด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้เขาได้ปฏิบัติตามความสนใจเขา ความต้องการของเขา ซึ่งจะทำให้เขามีโอกาสในการพัฒนาตนเอง และพัฒนาบุคคลที่เป็นผู้นำ” แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของ สันติ สุวดีพงษ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน กรณีศึกษาในท้องที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการชี้แนะให้ประชาชน ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งบุคคลที่ตนแนะนำให้ และเป็นผู้นำชาวบ้านในการชุมนุมประท้วงหรือนำข้อร้องเรียน ไปแจ้งยังส่วนราชการ และกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นปัจจัยดึงดูดชาวบ้านให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งอีกด้วย

5.2.2 ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอนบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน พบว่า ข้อที่มีค่าความถี่สูงสุด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านบางส่วน ไม่ค่อยได้มีบทบาทในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างราษฎรในท้องถิ่นเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า เนื่องด้วยเมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้นประชาชนมักจะให้ตำรวจเป็นผู้ดำเนินการมากกว่า ทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทน้อยในเรื่องนี้ และเพราะงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบมีหลายประการ จึงทำให้ไม่มีเวลามากนักในการเข้าไปรับรู้เรื่องราวข้อพิพาท ดังนั้นประชาชนจึงได้มีข้อเสนอแนะว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรปรับปรุงบทบาทของตนเองให้ดีขึ้นในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างราษฎรในท้องถิ่น เข้าไปดูแลทุกข์สุขของประชาชนเพิ่มขึ้น ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ ยุติศักดิ์ เอกอัคร ได้ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทและอำนาจทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้านในปี พ.ศ. 2547 ผลการศึกษา พบว่า ด้านระยะเวลาของการเข้าอยู่ในตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านมีผลต่อบทบาททางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนอายุของผู้ใหญ่บ้านนั้นมีผลต่ออำนาจทางการเมืองมากซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของระบบอาวุโสที่มีปรากฏอยู่ทั่วไปในสังคมไทย ส่วนฐานทางเศรษฐกิจและขนาดของครอบครัว และเครือข่ายของผู้ใหญ่บ้าน ไม่เป็นปัจจัยที่ช่วยชี้เห็น

ถึงบทบาทและอำนาจทางการเมืองแต่อย่างใด ส่วนในเรื่องของแนวความคิดทั่วไปเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระดับหมู่บ้าน ไม่เป็นปัจจัยที่ช่วยชี้ให้เห็นถึงบทบาทและอำนาจทางการเมืองแต่อย่างใด ส่วนในเรื่องของแนวความคิดทั่วไปเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระดับหมู่บ้านของประชาชนกับรัฐบาล ประชาชนยังคิดว่าผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้รับภาระตอบแทนได้ ลักษณะการที่ประชาชนจำต้องพึ่งพาหรือผลกระทบให้ผู้ใหญ่บ้านมีประโยชน์ด้านการปกครอง คือผู้ใหญ่บ้านจะเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในหมู่บ้านทำให้เกิดเอกภาพเล็ก ๆ ในการปกครองช่วยให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประชาชนในประเทศ แต่ผลเสียก็คืออาจขัดขวางและไม่เอื้ออำนวยให้ประชาชนมีความสนใจและเข้าร่วมทางการเมืองได้โดยทางอ้อม

ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน พบว่า ข้อที่มีค่าความถี่สูงสุด คือ ประชาชนส่วนใหญ่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเมื่อได้รับการแนะนำเสมอ ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า ประชาชนจะยึดถือผู้นำของตนเองเป็นหลักเมื่อจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ไม่ว่าจะผู้นำจะไปลงคะแนนเลือกผู้ใดก็ตามบางครั้งจึงมักไม่ได้คิด มีคุณธรรมมาบริหารชุมชน ประเทศ จึงมีข้อเสนอแนะว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรร่วมประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติ สวัสดิพงษ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะจิตของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน กรณีศึกษาในท้องที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการชักนำให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งบุคคลที่ตนแนะนำให้ และเป็นผู้นำชาวบ้านในการชุมนุมประท้วงหรือนำข้อร้องเรียนไปแจ้งยังส่วนราชการ และกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นปัจจัยดึงดูดชาวบ้านให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งอีกด้วย

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า “ทัศนคติที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอนบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยรวม อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

1. ด้านบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรรักษาระดับมาตรฐานนี้ไว้และส่งเสริมพัฒนาบทบาทของตนเองให้ดีขึ้น ในการเข้าไปดูแลทุกข์สุขของประชาชนเพิ่มขึ้น รับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนและติดต่อขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น ๆ และจาก ส.ส. และ สจ. เพื่อให้ประชาชนเกิดทัศนคติที่ดีต่อกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเพิ่มขึ้น พัฒนาบทบาทของตนเองให้

ดีขึ้นในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างราษฎรในท้องถิ่น เข้าไปดูแลทุกข์สุขของประชาชนเพิ่มขึ้น เพื่อให้ประชาชนเกิดทัศนคติที่ดีต่อกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน การรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนและติดต่อขอความช่วยเหลือจาก ส.ส. และ สจ. รวมถึงต้องติดตามความคืบหน้าเพื่อให้ประสบความสำเร็จเพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจในตัวกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

2. ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน กำนันผู้ใหญ่บ้านควรรักษาระดับมาตรฐานนี้ไว้และส่งเสริมพัฒนาบทบาท ในด้านนี้ให้มากขึ้นเพื่อการพัฒนาการเมืองไปสู่ระดับชาติ ส่งเสริมให้ประเทศไทยมีประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ขึ้น ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม และให้พิจารณาเลือกส่งเสริมคนดีมีความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งจะดูแลทุกข์สุขของประชาชนได้ เผยแพร่หรือพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชนเมื่อรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และชักชวนให้ประชาชนติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อต่าง ๆ และนำมาวิพากษ์วิจารณ์เพื่อหาข้อดี ข้อด้อย เพื่อเพิ่มความรู้อแก่ประชาชน

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัยเรื่อง ทัศนคติที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอนบุญอำเภออุพาทกรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

- 1) ควรศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างราษฎรในท้องถิ่นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลนาหมอนบุญอำเภออุพาทกรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 2) ควรศึกษาบทบาทของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลนาหมอนบุญอำเภออุพาทกรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 3) ควรศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม

บรรณานุกรม

1. หนังสือทั่วไป

- กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ. จิตวิทยาสังคมภาควิชาแนะแนวและ จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2527.
- จรูญ สุภาพ. หลักรัฐศาสตร์. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2514.
- จิรพรรณ กาญจนจิตรรา. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2531.
- ชูดา จิตพิทักษ์. สังคมวิทยาและวัฒนธรรมไทย. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2528.
- ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. จิตวิทยาการเมือง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์, 2518.
- ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. จิตวิทยาการเมือง. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : วชิรินทร์การพิมพ์, 2539.
- ทรงพล ภูมิพัฒน์. จิตวิทยาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ SR printing, 2541.
- ทิพากร พิมพ์สุทธิ. พัฒนาทางการเมือง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์, 2521.
- ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์. พฤติกรรมบุคคลในองค์กร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. วิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ. กรุงเทพมหานคร : บริษัท วี.อินเตอร์พรีนท์, 2550.
- นรนิติ เศรษฐบุตร. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในสหภาพโซเวียต. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.
- บุญชุม ศรีสะอาด. วิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์นการพิมพ์, 2535.
- พิศวง ธรรมพันทา. สังคมวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2523.
- ไพบูลย์ ช่างเรียน. สารานุกรมศัพท์ทางสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. ทบวงการพัฒนารชนบทไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ดี แอนด์ เอส, 2525.
- ราชบัณฑิตยสภา. พจนานุกรมไทยฉบับเยาวชนไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2521.
- ศักดิ์ดา กิติวิภาค. ทักษะคิดสังคมเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : แสงจันทร์การพิมพ์, 2528.

วันรักษ์ มิ่งมณีนาถิน. การพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2531.

สงวนศรี วิรัชชัย. จิตวิทยาสังคมเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศึกษาพร, 2527.

ส่งศรี ชมภูวงศ์. การวิจัย. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, 2549.

สถิต นิยมญาติ. สังคมวิทยาการเมือง. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2534.

สมยศ นาวิการ. การพัฒนาองค์การและการงาน. กรุงเทพมหานคร : สยามการพิมพ์, 2521.

ส่วนบริหารงานกำนันผู้ใหญ่บ้าน สำนักบริหารการปกครองท้องที่. คู่มือการปฏิบัติงานกำนัน
ผู้ใหญ่บ้าน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อสาธิตศึกษาคินแดน, 2549.

สิทธิพันธ์ พุทธหนู. ทางเลือกที่ไม่ง่ายนัก : การมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเทศกำลังพัฒนา.
กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2529.

สุชา จันท์เอม และสุรางค์ จันท์เอม. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แพร่วิทยา,
2520.

อุทัย หิรัญโต. สังคมวิทยาประยุกต์. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2529.

2. บทความในวารสาร

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. “กรอบการมองพฤติกรรมการเมือง”. วารสารสังคมศาสตร์. ฉบับที่ 17.
(มกราคม-มีนาคม), 2523.

3. วิทยานิพนธ์ / สารนิพนธ์ / รายงานการวิจัย

เกรียงไกร จงเจริญ. “ผู้นำกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน”. วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตร
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

ทวนธง ครุฑจ้อน. “ภาพลักษณ์องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในทัศนะของประชาชน อำเภอ
ปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช”. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิต
วิทยาลัย:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.

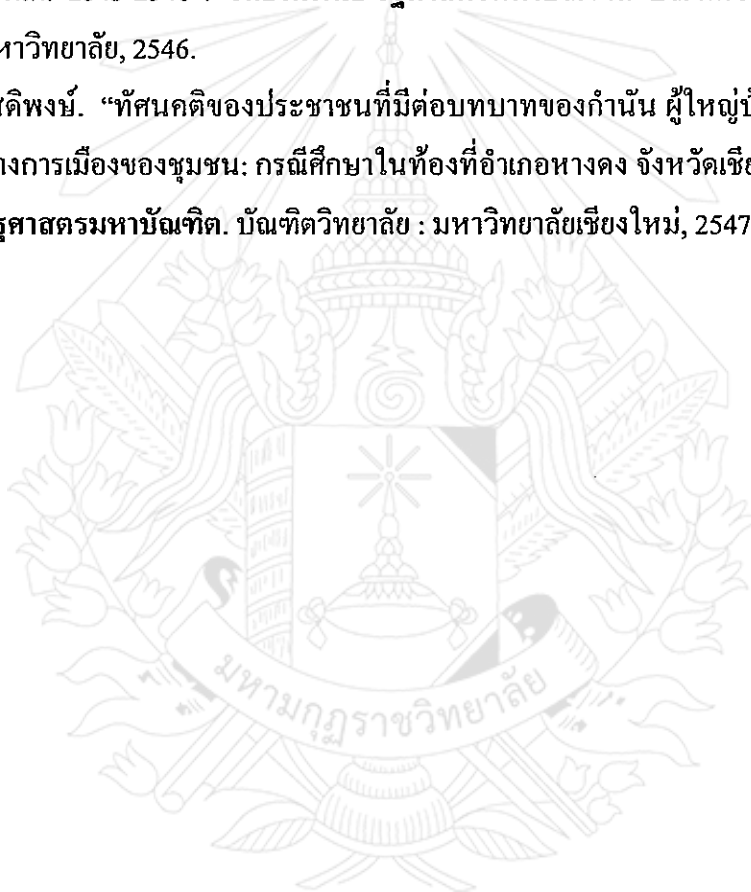
ธีรพล เกษมสุวรรณ. “ความรู้สึกเห็นห่างทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน
กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2546.

ปิยะนุช เงินคล้ายและคณะ. “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : กรณีศึกษาเปรียบเทียบ
ประชาชนในเขตเมืองกับประชาชนในเขตชนบท”. รายงานการวิจัย. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2532.

พิเชษฐ์ สีขณรังสี. “แรงจูงใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำชุมชนไทย: ศึกษาเฉพาะ
กรณีผู้นำชุมชนในเขตอำเภอบางเสนา จังหวัดนครปฐม”. วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตร์
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

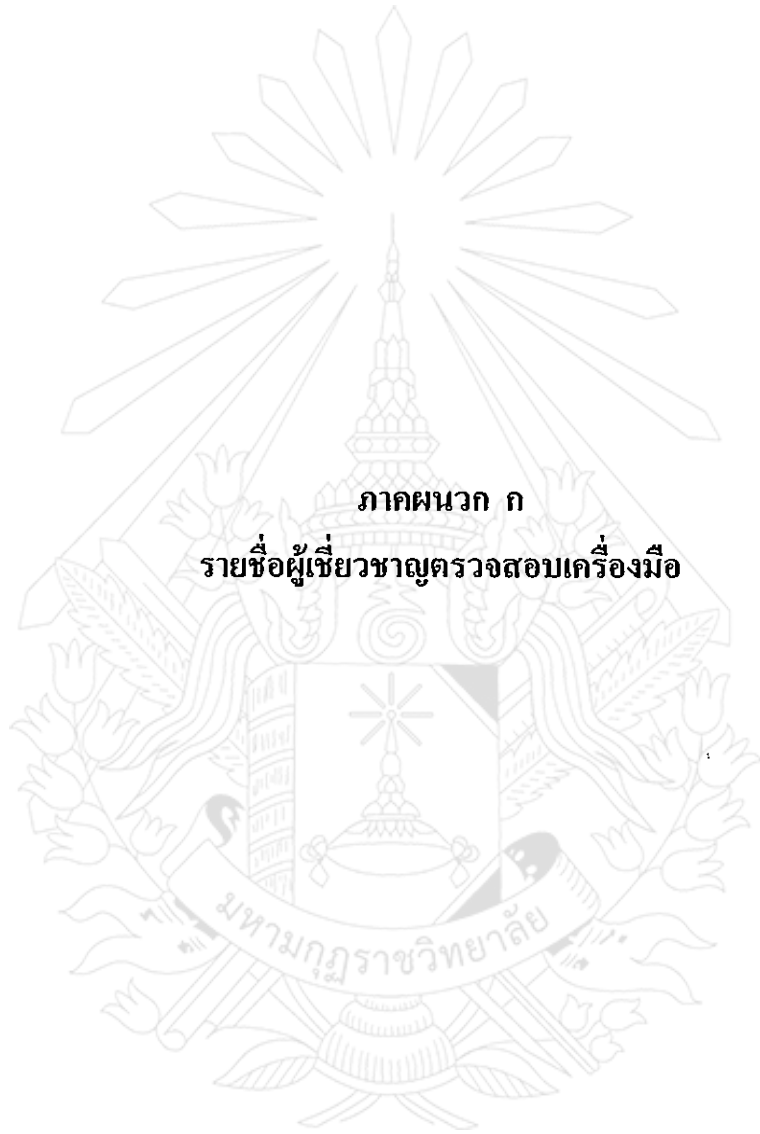
ยุดิศักดิ์ เอกอักษร. “ผู้นำทางการเมืองระดับท้องถิ่น : การศึกษาเฉพาะกรณีเกี่ยวกับบทบาทและ
อำนาจทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี ในช่วง
ปี พ.ศ. 2545-2546”. วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2546.

สันติ สวัสดิพิงษ์. “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของชุมชน: กรณีศึกษาในท้องที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. ดร. สงศรี ชมภูวงศ์

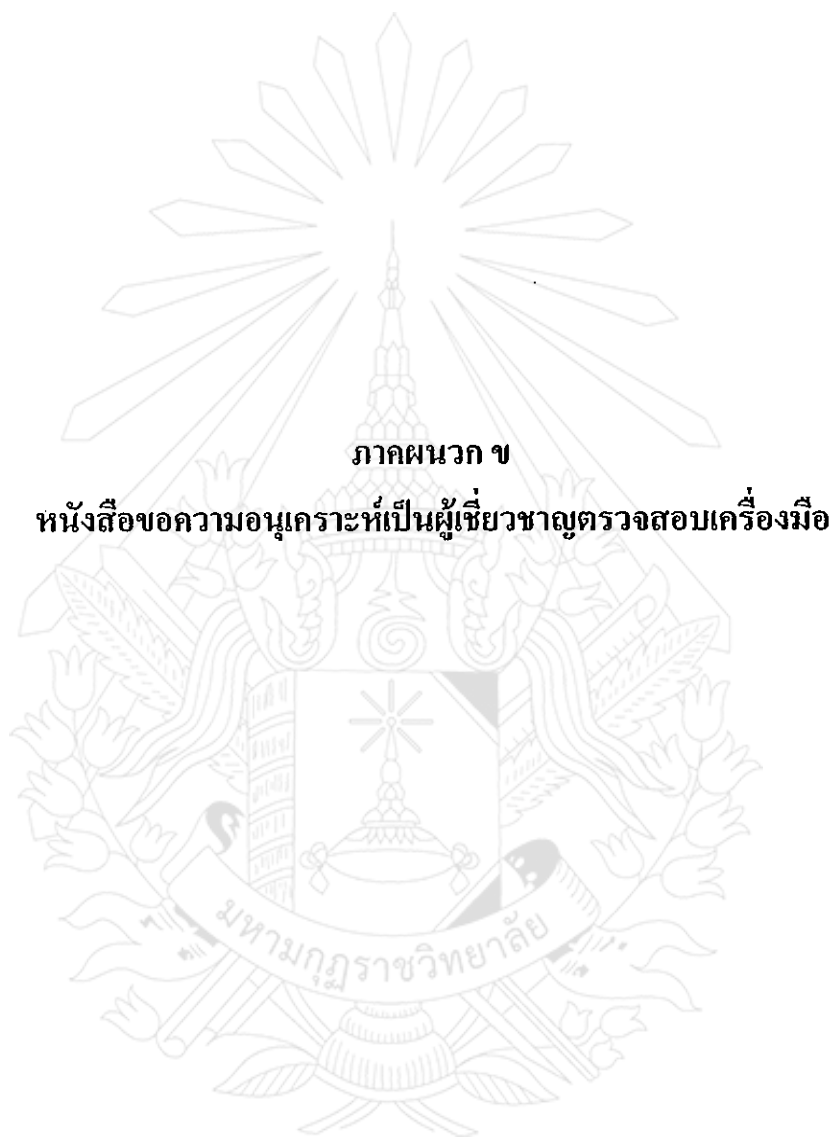
การศึกษา	ปริญญาเอก การจัดการศึกษา
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เดชชาติ ตริทรัพย์

การศึกษา	Ph.D. Sociology
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. ดร. ยุทธนา ปราณิต

การศึกษา	Ph.D. Politics.
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๐๑๔(๒.๕)/ว ๐๒๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาสโคราช
ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
๘๐๐๐๐

๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร ดร.สงศรี ชมภูวงศ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๒. โครงร่างสารนิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวอมรทิพย์ ขวัญเกลี้ยง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็น สารนิพนธ์เรื่อง ทศนคติของประชาชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลนาหมอนบุญ อำเภออุพาทกรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมี ดร.กัณตภณ หนูทองแก้ว เป็นประธานอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งโครงร่างสารนิพนธ์ได้ผ่านการพิจารณา และอนุมัติให้ทำ สารนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

ในการนี้ จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของ เครื่องมือที่นักศึกษาได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังนี้ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาธรรมรัต อริชฺฐโม)

รักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโคราช

งานบัณฑิตศึกษา

สำนักงานวิทยาเขตศรีธรรมาสโคราช

โทร. ๐-๗๕๓๔-๐๔๕๕ ต่อ ๑๐๒

ที่ ศธ ๖๐๑๔(๒.๕)/ว ๐๒๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช
ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
๘๐๐๐๐

๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร ดร.เดชชาติ ศรีทรัพย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๒. โครงร่างสารนิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวอมรทิพย์ ขวัญเกลี้ยง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็น สารนิพนธ์เรื่อง ทศนคติของประชาชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมี ดร.กัณตภณ หนูทองแก้ว เป็นประธานอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งโครงร่างสารนิพนธ์ได้ผ่านการพิจารณา และอนุมัติให้ทำ สารนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

ในการนี้ จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของ เครื่องมือที่นักศึกษาได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

จึงเจริญพรมมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังนี้ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาธรรมรัต อริชฺฐโม)

รักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช

งานบัณฑิตศึกษา

สำนักงานวิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช

โทร. ๐-๗๕๓๔-๐๔๕๕ ต่อ ๑๐๒

ที่ ศร ๖๐๑๔(๒.๕)/ว ๐๒๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช
ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
๘0000

๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร คร.อุทธนา ปราณิต

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๒. โครงร่างสารนิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวอมรทิพย์ ขวัญเกลี้ยง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็น สารนิพนธ์เรื่อง ทศนคติของประชาชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลนาหมอนบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมี ดร.กัณตภณ หนูทองแก้ว เป็นประธานอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่ง โครงร่างสารนิพนธ์ได้ผ่านการพิจารณา และอนุมัติให้ทำ สารนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

ในการนี้ จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของ เครื่องมือที่นักศึกษาได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดัง และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาธรรมรัต อริชฺฐ โม)

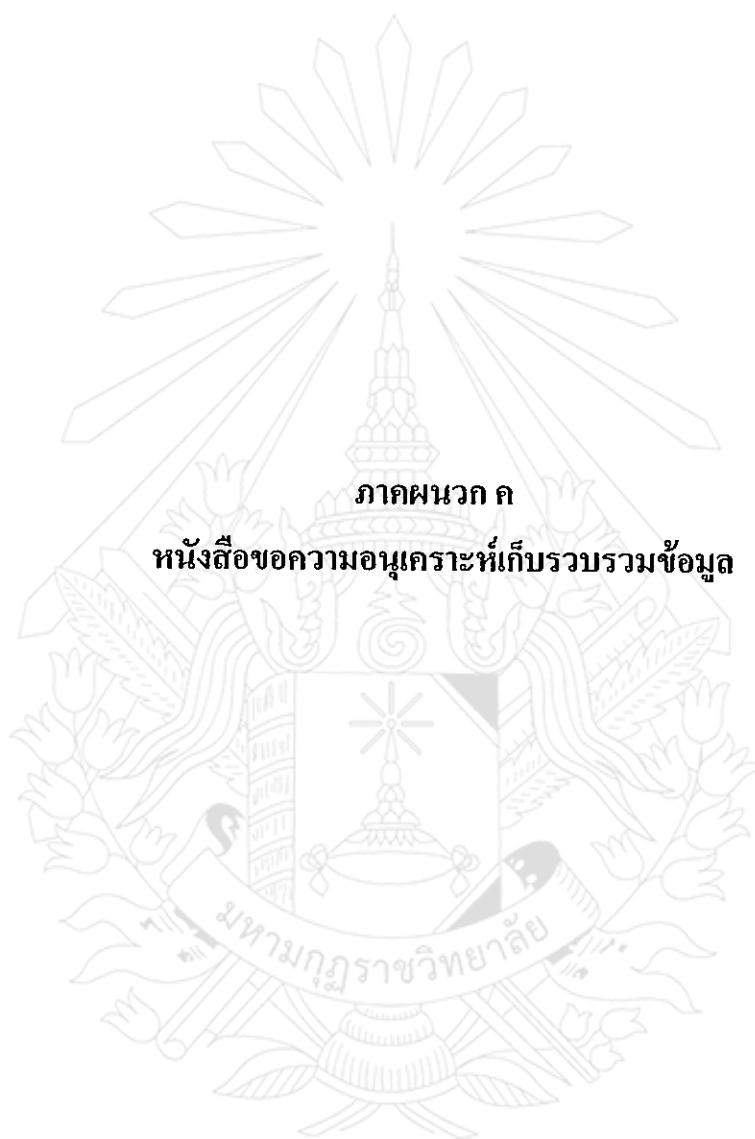
รักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

งานบัณฑิตศึกษา

สำนักงานวิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

โทร. ๐-๗๕๓๔-๐๔๕๕ ต่อ ๑๐๒

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ที่ ศธ ๖๐๑๔(๑.๒)/๖๐๕๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาสัยโครราช
ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ศรีธรรมราช
๘๐๐๐๐

๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล
เจริญพร นายกองค้ำกรบริหารส่วนตำบลนาหมอนบุญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๖๑ ชุด

ด้วย นางสาวอมรทิพย์ ขวัญเกลี้ยง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอสารนิพนธ์เรื่องทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลนาหมอนบุญอำเภอจุฬารามณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช (The Attitude of People Towards The Roles of Kamnan and Village Head Man in Community's Political Participation : A care study of Namorbun Sub-district, Nakhon Si Thammarat Province) โดยมี ดร. กันตภณ หนูทองแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาความประสงค์เก็บข้อมูลจากพื้นที่ของท่านเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัย

จึงเจริญพรเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาธรรมรัต อริยธมฺโม)

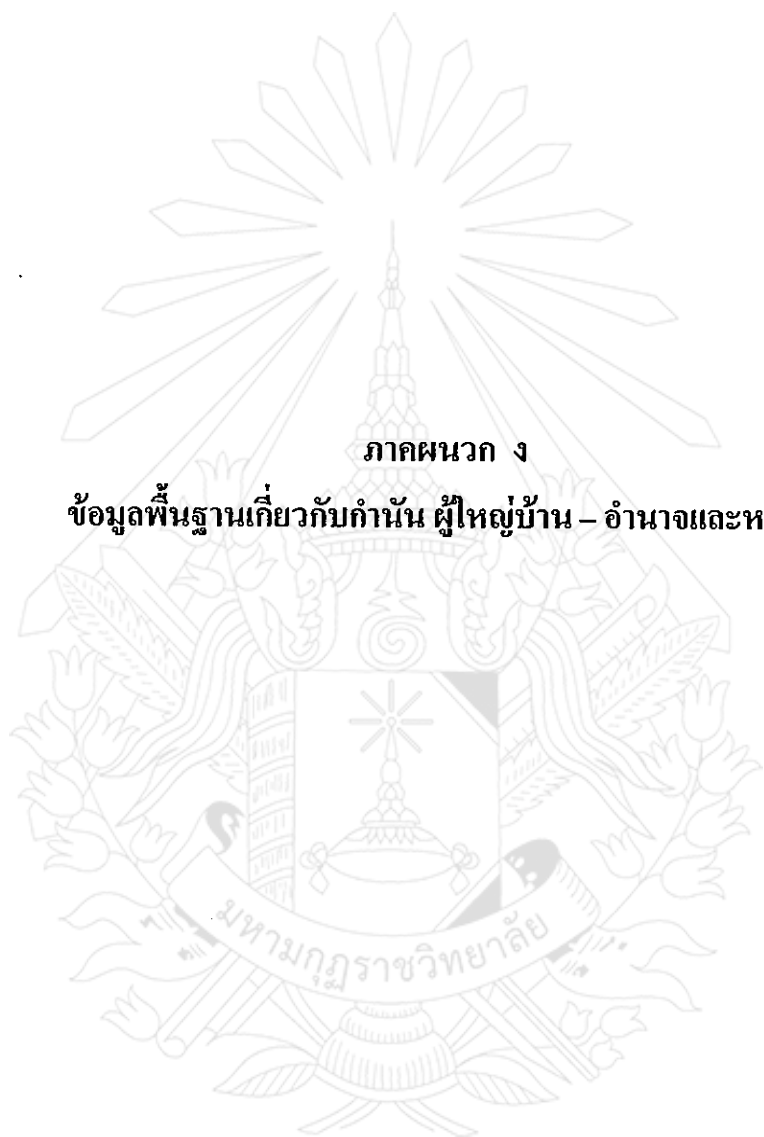
รักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสัยโครราช

งานบัณฑิตศึกษา

สำนักงานวิทยาเขตศรีธรรมาสัยโครราช

โทร. ๐-๓๕๔-๐๔๕๕ ต่อ ๑๐๒ โทรสาร ๐-๓๕๓๕-๓๕๖๘

ภาคผนวก ง

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน – อำนาจและหน้าที่

ประวัติความเป็นมาของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน – อำนาจและหน้าที่

ในชนบทของไทยเราแต่เดิมนั้น มีลักษณะเป็นสังคมที่ประชาชนอาศัยกันเป็นกลุ่มใน แต่ละกลุ่มก็มีหัวหน้าทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองคอยดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในกลุ่มอย่าง ใกล้ชิด ต่อมา เมื่อประชาชนเพิ่มจำนวนขึ้นปัญหาต่างๆ ก็มากขึ้น ความเป็นอยู่ของประชาชนก็ เปลี่ยนไป ทำให้อยู่ร่วมกันเป็นหลักแหล่งเป็นชุมชนมากขึ้น มีอาณาเขตแน่นอนและมีแบบแผนการ จัดการปกครองอย่างเป็นทางการยิ่งขึ้น

จากหลักฐานที่มีอยู่พอสันนิษฐานได้ว่า ในสมัยสุโขทัยนั้นแบ่งการปกครองออกเป็น มณฑล แต่ละมณฑลมีเมืองในสังกัดซึ่งแยกออกเป็นเมืองเอก โท ศรี และจัตวา โดยแต่ละเมืองมีการ ปกครอง ดังนี้ เจ้าเมือง (มีตำแหน่งต่างกันตามชั้นของเมือง) ปกครองหลายหมื่นหลังคาเรือนและมี ปลัดเมืองเป็นผู้ช่วย นายแขวงหรือนายอำเภอ ปกครองคนราวหมื่นหลังคาเรือน ขึ้นตรงต่อเจ้าเมือง นายแคว้นหรือกำนัน ปกครองคนราวพันหลังคาเรือน ขึ้นตรงต่อนายแขวง นายบ้านหรือผู้ใหญ่บ้าน ปกครองคนราวร้อยหลังคาเรือน ขึ้นตรงต่อนายแคว้น

ต่อมาสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองหลวงของไทยมีหลักฐานปรากฏแน่ชัดว่าได้มีการจัด ระเบียบ การปกครองประเทศแยกย่อยลงไปอีก กล่าวคือมีการจัดระเบียบการปกครองท้องที่ภายใน เมืองหนึ่งๆ ทั้งหัวเมืองชั้นนอก และหัวเมืองชั้นใน โดยแบ่งเมืองออกเป็นแขวง แขวงแบ่งออกเป็น ตำบล ตำบลแบ่งออกเป็นบ้าน ซึ่งเป็นที่รวมของหลาย ๆ ครัวเรือน แต่มิได้กำหนดจำนวนคนหรือ จำนวนบ้านไว้ นอกจากนี้ยังให้มีผู้ปกครอง โดยเฉพาะ ได้แก่บ้าน มีผู้ใหญ่บ้านซึ่งเจ้าเมืองแต่งตั้ง เป็นหัวหน้า เมื่อหลายบ้านรวมกันเป็นตำบลก็มีกำนัน เป็นหัวหน้าและมัก ได้รับบรรดาศักดิ์เป็น "พัน" และหลายตำบลรวมกันเป็นแขวงก็จะมีหมื่นแขวงเป็นผู้ปกครอง หลายแขวงรวมกันเป็น "เมือง" มีผู้รั้งหรือพระยามหาณรงค์เป็นผู้ปกครอง เมืองนี้มีลักษณะคล้ายจังหวัดในปัจจุบัน ส่วน แขวงเทียบเท่าอำเภอ การปกครองรูปแบบนี้เป็นหลักที่ยึดถือมาจนกระทั่งถึงสมัยกรุงรัตน โกสินทร์ ตอนต้น

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชการที่ 5 แห่งกรุงรัตน โกสินทร์ ได้ มีการแก้ไขปรับปรุงการจัดระเบียบการปกครองของราชอาณาจักรไทยครั้งสำคัญ โดยเฉพาะใน ส่วนที่เกี่ยวกับการปกครองระดับหมู่บ้านและตำบลนั้น ได้มีการทดลองตั้งผู้ใหญ่บ้านและกำนันขึ้น ปกครองหมู่บ้านและตำบลเป็นครั้งแรกที่ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปี พ.ศ.2435 ทั้งนี้ เพื่อศึกษาปัญหาและหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข ซึ่งการจัดการปกครองหมู่บ้านและ ตำบลใหม่นี้มีลักษณะแตกต่างจากเดิมหลายประการ โดยเฉพาะในด้านกระบวนการซึ่งปรากฏใน เนื้อหาจดหมายของ พระยามหาอำมาตยาธิบดี (เส็ง วิริยะศิริ) ครั้งยังเป็นหลวงเทศาภิตรวิจารย์

ผู้ได้รับมอบหมายให้ทดลองตั้งผู้ใหญ่บ้าน กำหนด ความว่า " ในขั้นต้นทำบัญชีสำมะโนครัวบ้านที่จะจัดเป็นหมู่บ้านและตำบลก่อน เสร็จแล้ว จึงลงมือจัดการ ตั้งผู้ใหญ่บ้าน กำหนดต่อไป คือ ไปจัดรวมครัวที่เป็นเจ้าของบ้านใกล้เคียง ติดต่อกันราว 10 เจ้าของเจ้าของหนึ่งจะมีเรือนที่หลังก็ตามรวมเข้าเป็นหมู่บ้าน แล้วเชิญเจ้าของบ้านมาประชุมกันในวัด พร้อม ด้วยราษฎรอื่น ๆ เมื่อถามทราบว่ามีใครผู้ใดเป็นเจ้าของบ้านแล้วก็ให้มาร่วมกันขอให้เลือกกันในกลุ่มของเขา ที่มา ประชุมว่าควรจะให้ใครเป็น "ผู้ใหญ่บ้าน" สังเกตดูเขตรักตรองกันมาก ชูชบปรึกษาหารือกัน เห็นจะเป็นด้วยเรื่องเกรงใจกัน แต่ในที่สุดก็ได้ความเห็น โดยมากกว่าใครในพวก ของเขาที่มา ประชุมนั้น ควรจะเป็นผู้ใหญ่บ้านแล้วข้าพระพุทธเจ้าก็เขียนใบตั้งชั่วคราว ให้เขาถือไว้จนกว่า จะได้มีการหมายตั้งออกให้ใหม่ตามทางราชการ เมื่อได้จัดตั้งผู้ใหญ่บ้านได้พอสมควรที่จะจัดตั้งเป็นตำบลไว้แล้ว ข้าพระพุทธเจ้าก็ได้ไปประชุม ที่ศาลาวัดพร้อมด้วยราษฎรในท้องที่นั้น เชิญผู้ใหญ่บ้านในตำบลที่ข้าพระพุทธเจ้าให้เลือกตั้งไว้แล้ว มาประชุมพร้อมกัน แล้วขอให้ผู้ใหญ่บ้านเหล่านั้นเลือกผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่ง ในหมู่ของเขาว่าใคร จะควร ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าว่าการตำบล เมื่อเขาพร้อมกันเห็นควรผู้ใดแล้ว ข้าพระพุทธเจ้าก็ออกหมายตั้งชั่วคราวให้เขาเป็นกำนัน ตำบลนั้น แล้วข้าพระพุทธเจ้าไปทำอย่างเดียวกันต่อ ๆ ไปทุกตำบล ตำบลใดที่ข้าพระพุทธเจ้า ไปจัดตั้งกำนันในวันแรกในวัดใด ข้าพระพุทธเจ้าอาราธนาพระภิกษุในวัดนั้นมาประชุมอยู่ด้วย พอใคร ได้รับเลือกตั้งแล้ว ก็นิมนต์ให้สวดชยันโตให้พร"

นอกจากทดลองตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านแล้ว ยังมีการศึกษาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม โดยดูสภาพท้องที่ และความเป็นอยู่ทั่วไปของประชาชน โดยสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพเสนาบดีคนแรกของกระทรวงมหาดไทย ได้เสด็จออกตรวจราชการตามหัวเมืองต่าง ๆ และยังทรงมอบหมายให้หลวง เทศาจิตรวิจารณ์เดินทางไปดูงานการปกครองของประเทศพม่าและมลายู หลังจากนั้นได้จัดประชุมข้าหลวงเทศาภิบาลเพื่อปรึกษาความเห็นและรับฟังข้อเท็จจริงของแต่ละท้องที่

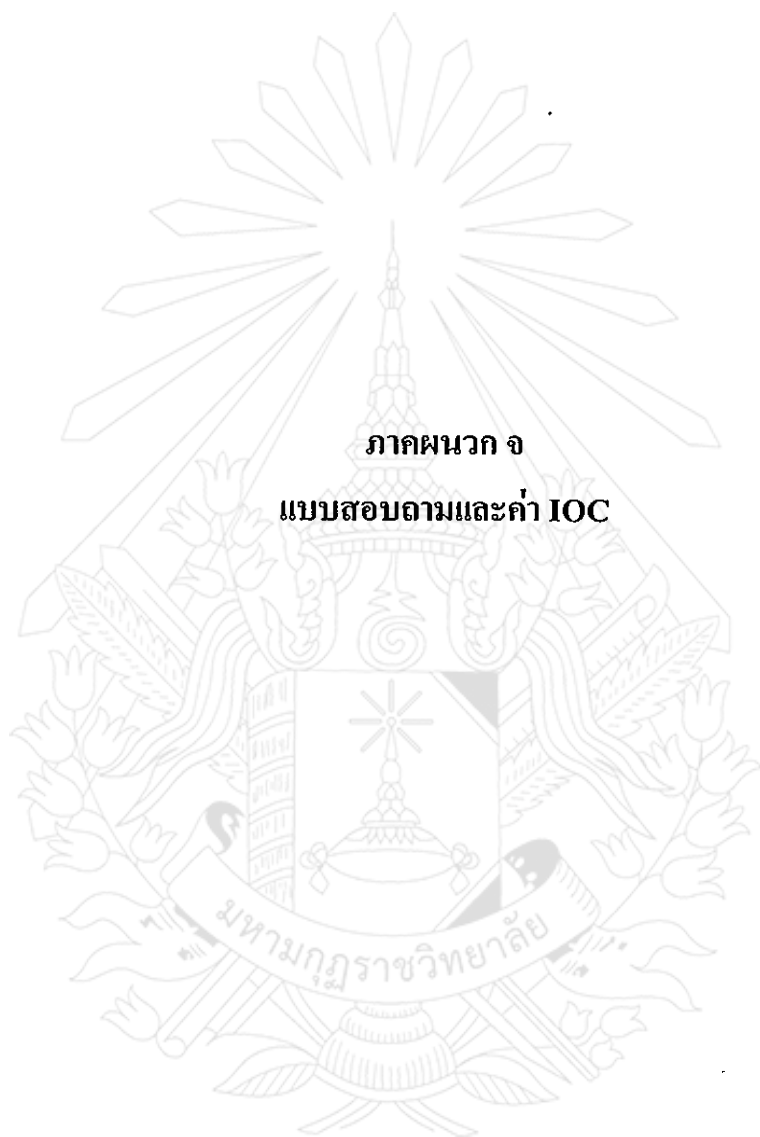
เมื่อปรากฏว่าโครงการทดลองตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนี้ประสบผลสำเร็จด้วยดี จึงได้วางรูปแบบ การปกครองระดับหมู่บ้านตำบลเรียกว่า "การปกครองท้องที่" อย่างเป็นทางการขึ้นเป็นส่วนหนึ่งในการปกครองประเทศ และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ ร.ศ.116 ขึ้นใช้บังคับทั่วประเทศ โดยประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม ร.ศ.116 (พ.ศ.2440)

ข้อความและหลักเกณฑ์ส่วนใหญ่ของพระราชบัญญัตินี้ ได้ใช้เป็นหลักในการปกครองท้องที่ของประเทศไทยสืบมา นับว่าเป็นกฎหมายฉบับแรกที่ได้กำหนดการจัดระเบียบตำบลและหมู่บ้าน รวมทั้งกำหนดหน้าที่ไว้อย่างละเอียด เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจตราดูแลทุกข์สุขของราษฎรตามท้องที่ต่าง ๆ ต่างพระเนตรพระกรรณ สร้างความเป็นธรรมในการปกครองบ้างเมือง โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งจุดเด่นของกฎหมายฉบับนี้ที่กำหนดให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านเป็นเพราะพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่จะให้ราษฎรมีโอกาสใช้สิทธิในการปกครองตนเองด้วย

หลังจากที่ได้ประกาศพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ.116 มาเป็นเวลานานประมาณ 17 ปี ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 จึงได้ทรงประกาศยกเลิก และประกาศใช้ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ขึ้นใช้บังคับแทนและถือเป็นหลักในการจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้าน สืบมาจนทุกวันนี้

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามและคำ IOC

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
ชุมชนตำบลนาหมอ บุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง

จุดประสงค์ของแบบสอบถาม เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนตำบลนาหมอบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช การตอบแบบสอบถาม ไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามหรือหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องแต่ประการใด จึงขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะปลายปิดเกี่ยวกับ ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญอำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

นางสาวอมรทิพย์ ขวัญเกลี้ยง

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ที่ท่านเห็นว่าตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

- () 1. ชาย
- () 2. หญิง

2. อายุ

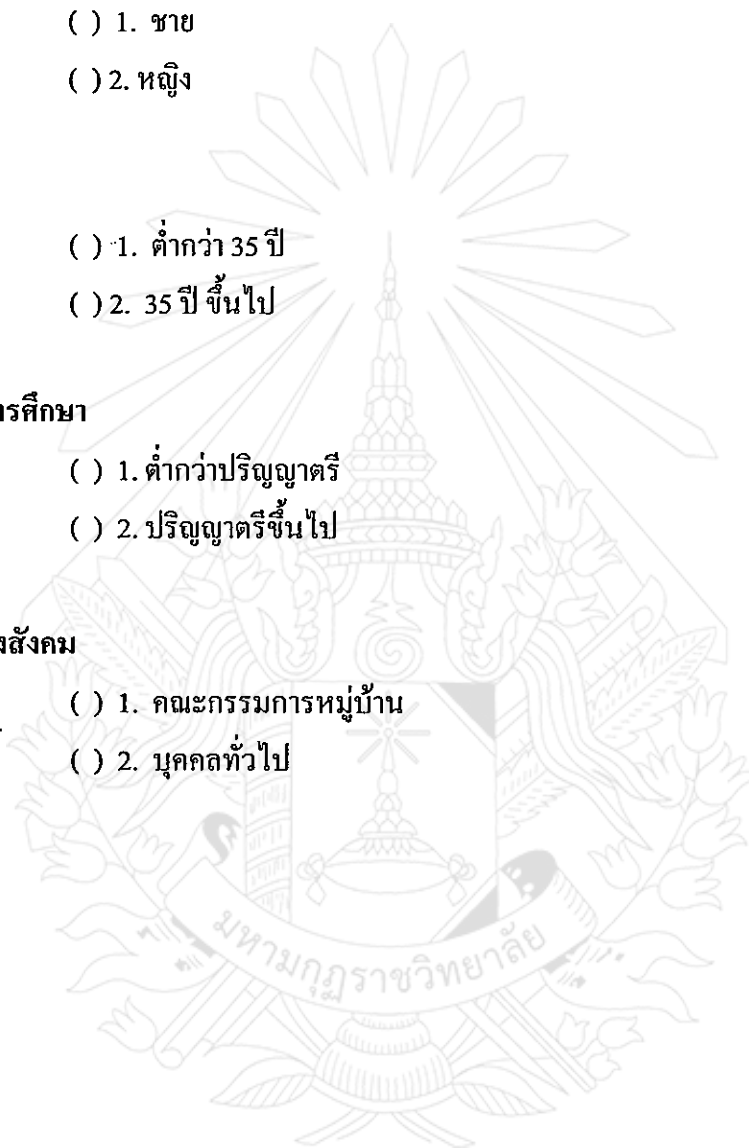
- () 1. ต่ำกว่า 35 ปี
- () 2. 35 ปี ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- () 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี
- () 2. ปริญญาตรีขึ้นไป

4. กลุ่มทางสังคม

- () 1. คณะกรรมการหมู่บ้าน
- () 2. บุคคลทั่วไป

ตอนที่ 2 ทักษะคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของชุมชน ตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ท่านเห็นว่าตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกข้อ

ข้อคำถาม	ระดับทัศนคติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในชุมชน					
1. เมื่อประชาชนมีปัญหาในการติดต่อกับทางราชการกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานกับทางราชการ					
2. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะมีบทบาทสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่น					
3. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ดูแลทุกข์สุขของประชาชนในทุก ๆ ด้าน					
4. การติดต่อขอความช่วยเหลือจาก ส.ส. และ ส.จ. จะประสบความสำเร็จหากประชาชนติดต่อผ่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน					
5. ประชาชนจะเชื่อฟังคำแนะนำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเสมอ เพราะถือว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำชุมชน					
6. เมื่อประชาชนมีปัญหาในเรื่องต่าง ๆ เช่น เจ็บป่วย การศึกษาของลูกประชาชน ควรนำปัญหาไปปรึกษา ผู้ใหญ่บ้าน					
7. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำให้ประชาชนทำการพัฒนาท้องถิ่น					
8. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำในการบำรุงและส่งเสริมอาชีพของประชาชน					

ข้อความ	ระดับทัศนคติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9. กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้มีบทบาทในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างราษฎรในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก					
10. เมื่อมีภัยธรรมชาติ ประชาชนในตำบลนาหมอบุญจะช่วยกันแก้ปัญหาด้วยตนเอง					
11. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้เชื่อมผลประโยชน์ระหว่างนักรการเมืองระดับชาติ (ส.ส.) และท้องถิ่น กับประชาชน					
2. ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน					
12. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้กระตุ้นเตือนให้ประชาชนสนใจต่อข่าวสารทางการเมืองอย่างมาก					
13. เมื่อมีการเลือกตั้งกำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะชี้แนะให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกบุคคลที่ตนแนะนำเสมอ					
14. ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ทางการเมือง กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ชักจูงโน้มน้าวให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง					
15. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะชักชวนให้ประชาชนสมัครเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนสังกัด					
16. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ให้ความร่วมมือกับทางราชการในการเผยแพร่ความรู้ทางการปกครองแบบประชาธิปไตยแก่ประชาชนเสมอ					

ข้อคำถาม	ระดับทัศนคติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
17. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเปิดโอกาสให้ประชาชน วิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นในเรื่อง ต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่					
18. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ติดตามข่าวสาร เกี่ยวกับบ้านเมืองทั้งในเรื่องเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มา เผยแพร่หรือพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชนเสมอ					
19. ทุกครั้งที่มีการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครรับ เลือกตั้ง ส.ส. สจ. อบต. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะ เป็นผู้มีความสำคัญอย่างมาก ในการชักจูงให้ชาวบ้านไปร่วมฟัง					
20. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในชุมชน กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำให้ชาวบ้านเรียกร้อง ต่อทางราชการ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของชุมชน

ปัญหา	แนวทางแก้ไข
1. ด้านบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในชุมชน	1. ด้านบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในชุมชน
2. ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของชุมชน	2. ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของชุมชน

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

จากการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัยโดยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

(IOC : Index of Congruency)

จากผู้เชี่ยวชาญผู้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยจำนวน 3 ท่าน

ข้อความ	ผลการตัดสินใจ				
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	IOC	การแปลผล
1. ด้านบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในชุมชน					
1. เมื่อประชาชนมีปัญหาในการติดต่อกับทางราชการกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานกับทางราชการ	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
2. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะมีบทบาทสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่น	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
3. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ดูแลทุกข์สุขของประชาชนในทุก ๆ ด้าน	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
4. การติดต่อขอความช่วยเหลือจาก ส.ส. และ สจ. จะประสบความสำเร็จหากประชาชนติดต่อผ่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
5. ประชาชนจะเชื่อฟังคำแนะนำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเสมอ เพราะถือว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้นำชุมชน	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
6. เมื่อประชาชนมีปัญหาในเรื่องต่าง ๆ เช่นเจ็บป่วย การศึกษาของลูกประชาชน ควรนำปัญหาไปปรึกษา ผู้ใหญ่บ้าน	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
7. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำให้ประชาชนทำการพัฒนาท้องถิ่น	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
8. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำในการบำรุงและส่งเสริมอาชีพของประชาชน	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง

ข้อคำถาม	ผลการตัดสินใจ				
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	IOC	การแปลผล
9. กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้มีบทบาทในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างราษฎรในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
10. เมื่อมีภัยธรรมชาติ ประชาชนในตำบลนามอบนุญจะช่วยกันแก้ปัญหาด้วยตนเอง	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
11. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้เชื่อมผลประโยชน์ระหว่างนักรการเมืองระดับชาติ (ส.ส.) และท้องถิ่น กับประชาชน	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
2. ด้านบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน					
12. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้กระตุ้นเตือนให้ประชาชนสนใจต่อข่าวสารทางการเมืองอย่างมาก	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
13. เมื่อมีการเลือกตั้งกำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะชี้แนะให้ประชาชน ไปลงคะแนนเสียงเลือกบุคคลที่ตนแนะนำเสมอ	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
14. ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งตำแหน่งต่างๆทางการเมือง กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ชักจูงโน้มน้าวให้ประชาชน ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทุกครั้ง	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
15. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะชักชวนให้ประชาชนสมัครเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนสังกัด	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
16. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ให้ความร่วมมือกับทางราชการในการเผยแพร่ความรู้ทางด้านการปกครองแบบประชาธิปไตยแก่ประชาชนเสมอ	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง

ข้อคำถาม	ผลการตัดสินใจ				
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	IOC	การแปลผล
17. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเปิดโอกาสให้ประชาชนวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
18. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับบ้านเมืองทั้งในเรื่องเกี่ยวกับการเมืองเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มาเผยแพร่หรือพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชนเสมอ	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
19. ทุกครั้งที่มีการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. สจ. อบต. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้มีความสำคัญอย่างมากในการชักจูงให้ชาวบ้านไปร่วมฟัง	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง
20. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในชุมชน กำหนด ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้นำให้ชาวบ้านเรียกร้องต่อทางราชการ	+1	+1	+1	1	สอดคล้อง

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ - สกุล : นางสาวอมรทิพย์ ขวัญเกลี้ยง
- วัน/เดือน/ปีเกิด : 3 กุมภาพันธ์ 2518
- สถานที่อยู่ปัจจุบัน : บ้านเลขที่ 52/1 หมู่ที่ 4 ตำบลนาหมอบุญ
อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
- การศึกษา
- พ.ศ. 2546 : ปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ (วิทยาการจัดการทั่วไป)
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- ตำแหน่ง/สถานที่ทำงาน
- พ.ศ. 2551 - ปัจจุบัน : ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครอง ปฏิบัติการ)
สังกัดที่ทำการปกครอง จังหวัดนครศรีธรรมราช

